

ما لا يسع أطفال المسلمين جهله
ሙስሊም ልጆች ሊገነዘቡት የሚገባቸው

" مترجم بلغة الأمهرية | በአማርኛ ቋንቋ የተተረጎመ "

تأليف | አዘጋጅ

يزن الغانم

የዘን አል-ጋኒም

ترجمة | ትርጉም

مركز رواد الترجمة

ሩዋድ የትርጉም ማዕከል

شركاء التنفيذ:

المحتوى الإسلامي

رواد الترجمة

جمعية الربوة

دار الإسلام

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص.

Telephone: +966114454900

ceo@rabwah.sa

P.O.BOX: 29465

RIYADH: 11557

www.islamhouse.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

በአለህ ስም እጅግ በጣም ርኅሩኅ እጅግ በጣም አዛኝ

መግቢያ

በአላህ ስም፤ ምስጋናም ሁሉ ለአላህ የተገባ ነው። በመቀጠል፡-

* እነዚህ ጉዳዮች ሙስሊም ታዳጊዎች ልዕላ ኋይሉ አላህን ሃይማኖት በተመለከተ ከማወቅ መዘናጋት የሚገባቸው ቁምነገሮች ናቸው። በመሆኑም ወላጆች ልጆቻቸውን ከልጅነታቸው ጀምሮ ሊያስተምሯቸው ይገባል።

* አቀራረቡም ቀለል አድርጎ የዓቁዳህ፣ የፊቅህ፣ የሲራ፣ የአዳብ፣ የተፍሲር፣ የሐዲሥ፣ የስነ-ምግባር እና የአዝካር ትምህርቶችን አቀናጅቶ ያቀረበ ቀለል ያለ ሥርዓተ ትምህርት ነው። ትምህርቱ ለህፃናትም ይሁን በሁሉም እድሜ ላይ ለሚገኙ እንዲሁም ወደ እስልምና ለተመለሱ እንግዳዎችም ጭምር የሚመጡን ነው። በመኖሪያ ቤትም ይሁን በመዋዕለ ሕፃናትና በትላልቅ ትምህርት ተቋማትም ሊሰጥ የሚችል ለሽምደዳና ለማብራራትም እንዲመች ተደርጎ የተዘጋጀ ነው። እያንዳንዱን በርዕስ ከከፋፈልኩ በኋላ በጥያቄና መልስ መልኩ አቅርቤዋለሁ። ምክንያቱም በዚህ መልኩ መቅረቡ አእምሮን የሚያሰላ (የሚያዳብር) እና ለሽምደዳም የሚመች ስለሆነ ነው። በመሆኑ አስተማሪውም በደረጃቸው ልክ የሚስማማቸውን መርጦ ያቀርብላቸዋል።

ሰዎችንም ተጠቃሚ እንዲያደርግበት እንዲሁም እኔንም እንዲቀበሉኝ አላህን ብቻ እማፀነዋለሁ።

የዚህ መሰረት፡- ተከታይ የአላህ ቃል ነው፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ 6﴾

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ነፍሶቻችሁንና ቤተሰቦቻችሁን መቀጣጠያዎ ሰዎችና ድንጋዮች ከኾነች እሳት ጠብቁ። በእርሷ ላይ ጫካኞች፣ ኅይለኞች የኾኑ መላእክት አሉ። አላህን ያዘዛቸውን ነገር (በመጣስ) አያምዱም። የሚታዘዙትንም ሁሉ ይሠራሉ።} [ሱረቱ አትተሕሪም፡ 6] ዐብደላህ ቢን ዐባስ ረዲየላሁ ዐንሁማ እንዲህ ብለዋል፡- "አንድ ቀን ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ኋላ ተፈናጥጭ በነበርኩበት አጋጣሚ እንዲህ አሉኝ፡- "አንተ ልጅ ሆይ! አንዳንድ ጉዳዮችን አስተምርሃለሁ። አላህን (ትእዛዙን) ጠብቅ አላህ ይጠብቅሃል፤ አላህን (ትእዛዙን) ጠብቅ አላህን (ለጉዳዮችህ) ፊት ለፊትህ ሆኖልህ ታገኘዋለህ፤ ምንጊዜም ቢሆን መማፀን ካለብህ እርሱን ብቻ ተማፀነው። እርዳታም ካስፈለገህ አላህን ብቻ እርዳታውን ለምነው። አስተውል! ሰዎች ሁሉ አንተን በአንዳች ጉዳይ ለመጥቀም ቢሰባሰቡም አላህ አስቀድሞ የወሰነልህ ካለ ብቻ እንጂ ሊጠቅሙህ አይችሉም። ሰዎች ሁሉ አንተን በአንዳች ጉዳይ ለመጉዳት ቢሰባሰቡ አላህ አስቀድሞ የወሰነልህ ካልሆነ ሊጎዱህ አይችሉም። ብዕሩም ተነስቷል ብራናውም ደርቋል።"

ቲሮሚዚይ እና አሕመድ ዘግበውታል።

ታዳጊዎችን የማስተማር አስፈላጊነትን በተመለከተ፡-

አንድ ሰው ታዳጊ ልጆቹን በእስልምና ተፈጥሮ ሙሉ ሰው እና በእምነት ጎዳና ላይም ጥሩ የተውሒድ ሰው እስኪሆኑ ድረስ እስልምናቸውን በተመለከተ የሚያስፈልጓቸውን ነገሮች የማስተማር ግዴታ አለበት።

አልኢማም ኢብኑ አቢ ዘይድ አልቀይረዋኒይ አላህ ይዘንላቸውና እንዲህ ብለዋል፡-

"ልጆቻችን ሰባት ዓመት ሲሆናቸው ስለ ሰላት ልናሳስባቸው፣ አሥር ዓመት ከሞላቸው ግን በሰላት ምክንያት እንድንገርፋቸውና መኝታቸውንም እንድንለያቸው ትእዛዝ መጥቶልናል። ልክ እንደዚሁ ጉርምስናቸው የሚመጣው እውቀቱ ልቦናቸው ላይ ከሰረፀ፣ ነፍሳቸውም በጉዳዩ ከተረጋጋችና አካላቸውም ለሚፈፀሙት አምልኮ ከተገራላቸው በኋላ እንዲሆን ለአቅመ ተጠያቂነት ከመድረሳቸው በፊት አላህ በባሮቹ ላይ ያዘዘቸውን ግዴታዎች ሊያስተምሯቸው ይገባቸዋል። የአቢ ዘይድ አል-ቀይረዋኒይ ሙቀዲማ (ገጽ፡ 5)

የዐቂዳ ክፍል

ጥ 1፡ ጌታህ ማን ነው?

መልስ - ጌታዬ እኔንም የሚንከባከበኝ እና ዓለማትን ሁሉ በጸጋው የሚንከባከበው የሆነው አላህ ነው።

ማስረጃው ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው፡-

{الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ 2}

{ምስጋና ለዓለማት ጌታ ለአላህ የተገባው ነው። 2} [ሱረቱል ፋቲሐ፡ 2]

ጥ 2፡ ሃይማኖትህ ምንድን ነው?

ሃይማኖቴ እስልምና ነው። ኢስላም ማለት፡- ለአላህ ብቻ ሁለመናን ሰጥቶ እርሱን በብቸኝነት ማምለክ፣ ለትዕዛዙ ፍፁም ታዘዥ መሆን (መጎተት) እና ከሺርክም ይሁን ከሙሽረኮች ሙሉ በሙሉ መራቅ (መገለል) ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ...﴾

{አላህ ዘንድ የተወደደው ሃይማኖት እስልምና ነው።...} [አሊ-ዒምራን: 19]

ጥ 3: ነብይህ ማን ነው?

መልስ- ሙሐመድ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ናቸው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ...﴾

{ሙሐመድ የአላህ መልክተኛ ናቸው...} [ሱረቱ አል-ፈትዝ: 29]

ጥ 4: ቃለ ተውሒድ የሚባለው ምንድን ነው እና ትርጓሜውስ?

የተውሒድ ቃል የሚባለው "ላኢላሃ ኢላ አላህ" ነው። ትርጉሙም፡- ከአላህ በስተቀር በእውነት ሊመለክ የሚገባው አምላክ የለም ማለት ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ...﴾

{እነሆ ከአላህ በስተቀር እውነተኛ አምላክ አለመኖሩን እወቅ...} [ሱረቱ ሙሐመድ: 19]

ጥ 5: ልዕላ ኃያሉ አምላካችን አላህ የት ነው?

ሐ - አላህ ሰማይ ላይ ከዓርሾ ከፍ ብሎ ከፍጡራን ሁሉ በላይ ነው ያለው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى 5﴾

{(እርሱ) አልረሕማን ነው በዐርሾ ላይ (ለሱ ክብር በሚስማማ መልኩ) ከፍ አለ።} [ሱረቱ ጦሃ: 5] እንዲህም ብሏል፡-

﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۗ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ 18﴾

{እርሱም ከባሮቹ በላይ ሲሆን አሸናፊ ነው። እርሱም ጥበበኛው ውስጥ ዐዋቂው ነው። 18} [ሱረቱል አል-አንዓም: 18]

ጥ 6: ሙሐመድ የአላህ መልእክተኛ መሆናቸውን መመስከር ማለት ምን

ማለት ነው?

መልስ - ትርጉሙ፡- አላህ እሳቸውን አብሳሪና አስፈራሪ አድርጎ ለዓለማት የላካቸው መልዕክተኛው መሆናቸውን መመስከር ማለት ነው።

በዚህ ያመነ የሚከተሉት ነገሮች ግዴታ ይሆኑበታል፡-

- 1- ያዘዙትን መታዘዝ፤
- 2- የተናገሩትን አምኖ መቀበል፤
- 3- እርሳቸውን አለማመፅ፤

4- እሳቸው በደነገጉት ካልሆነ በቀር አላህ አለማምለክ ነው። ይኸውም ሱናቸውን በመከተል እና ቢድዓን በመተው ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ...} [سورة النساء: 80]

{መልክተኛውን የሚታዘዝ ሰው በእርግጥ አላህን ታዘዘ።} (ሱረቱ-አንኒሳኦ: 80) ጥራት የተገባው አላህ እንዲህም ብሏል፡-

{وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۚ}

{ከልብ ወለድም አይናገርም። እርሱ (ንግግሩ) የሚወርረድ ራዕይ እንጅ ሌላ አይደለም። 4} [ሱረቱ-ነጅም 3:4] ልዕላ ኃያሉ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۚ 21}

{ለእናንተ አላህንና የመጨረሻውን ቀን የሚከጅል ለሆነ ሰው፣ አላህንም በብዙ ለሚያወሳ በአላህ መልዕክተኛ መልካም መከተል አልላችሁ።21} [ሱረቱል አሕዛብ: 21]

ጥ 7: የላቀው አላህ ለምንድን ነው የፈጠረን?

መልስ - የፈጠረን ተጋሪ ሳናደርግለት እርሱን ብቻ እንድንገዛው ነው።

ለጩዋታ እና ለዛዛታ አልተፈጠርንም።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ۚ 56}

{ጂኒንና ሰውንም ሊግገዙኝ እንጅ ለሌላ አልፈጠርኳቸውም። (56)} [ሱረቱ-አዝዛሪያት፡ 56]

ጥ 8: ዒባዳ /አምልኮ/ ምንድን ነው?

ሐ -ከንግግርም ይሁን ከተግባር፤ ድብቅም (ውስጣዊ) ይሁን ግልጽ አላህ የሚወደውን ሁሉ የተሰጠ ጥቅል የሆነ ስያሜ ነው።

ግልጽ ሲባል፡- በአንደበት ተስቢሕ (ሱብሐነላህ)፣ ተሕሚድ (አልሐምዱሊላህ)፣ ተክቢራ (አላሁ አክበር) እያደረጉ እና ሶላትና ሐጅን እያከናወኑ አላህን ማውሳት ነው።

ድብቅ (ውስጣዊ) ሲባል፡- ልክ እንደ ተወኩል (በአላህ መመካት) አላህን መፍራትና እና ተስፋን አላህ ላይ ማድረግን ያሉትን ነው።

ጥ 9: ትልቁ ግዴታችን ምንድን ነው?

መልስ - ትልቁ ግዴታችን፡ የላቀው አላህን ብቸኛ አድርጎ ማምለክ ነው።

ጥ 10: የተውሒድ ዓይነቶች ስንት ናቸው?

መልስ-1- ተውሒድ አር-ሩቡቢያህ (የጌትነት አሀዳዊነቱ)፡- አላህ ብቸኛው የሁሉም ፈጣሪ፣ ሊጋሽ፣ ባለቤትና ተቆጣጣሪ መሆኑን ማመን ነው።

2- ተውሒድ አል-ኡሉሂያ (የአምልኮ አሀዳዊነቱ)፡- በአምልኮ አላህን ብቻ ነጥሎ ማምለክ ነው። ከላቀው አላህ በስተቀር ማንም በሐቅ የሚመለክ የለም።

3- ተውሒዱል አስማእ ወስሲፋት (በስምና ባህርያቱ ያለው አሀዳዊነት)፡- በቁርአንና በሐዲሥ በተጠቀሱት የአላህ ስም እና ባህሪያቱ ያለ ምንም ምሳሌ መስጠት፣ ከፍጡራንም ጋ ሳያመሳስሉ እና ውድቅም ሳያደርጉ በቁርአን እና ሱንና በተጠቀሰው መልኩ አምኖ መቀበል ነው።

ለሶስቱ የተውሒድ ዓይነቶች ማስረጃው ተከታይ የላቀው አላህ ቃል ነው፡-

﴿رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ ۗ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ۝ 65﴾

{(እርሱ) የሰማያትና የምድር በሁለቱም መካከል ላለው ሁሉ ጌታ ነውና ተገዛው። እርሱን በመገዛትም ላይ ታገስ። ለእርሱ ሞክሼን ታውቃለህን? 65} [ሱረቱ መርየም፡ 65]

ጥ 11: ከባዱ ኃጢአት ምንድን ነው?

መልስ - በልዕላ ኃያሉ አምላካችን አላህ ላይ ሽርክ መፈፀም (ማጋራት) ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾

{አላህ በእርሱ ማጋራትን በፍጹም አይምርም። ከዚህ ሌላ ያለውንም (ኅጢአት) ለሚሻው ሰው ይምራል። በአላህም የሚያጋራ ሰው ታላቅን ኅጢአት በእርግጥ ቀጠፈ።} [ሱረቱ-አንኒሶእ: 48]

ጥ 12: የሽርክን ምንነትና ዓይነቶቹን ጥቀስ?

መልስ- ሽርክ ማለት፡- የትኛውንም አይነት የአምልኮ መገለጫ ከላቀው አላህ ውጭ ላለ አካል አሳልፎ መስጠት ነው።

ዓይነቶቹ፡-

ከባዱ ሽርክ ለምሳሌ፡- ከአላህ ውጭ ያለን አካል መማጸን ወይም ከርሱ ውጭ ላለ አካል መስገድ ወይም ከአሸናፊው አላህ ውጭ ላለ አካል እርድ ማቅረብ ነው።

(ትንሹ) መለስተኛው ሽርክ ለምሳሌ፡- ከአላህ ውጭ ባለ አካል መማል፣ ወይም ክታቦችን (ሕርዝ) አልያም መሰል ነገራቶችን ጥቅምን ለማምጣት ወይም ጉዳትን ለመከላከል በሚል እምነት ማንጠልጠል፣ ጥቂትም ቢሆን ሪያእ፣ ማለትም (ለይዩልኝ ብሎ መሥራት) ለምሳሌ ሰዎች እያዩት እንደሆነ አስቦ ሰላትን ማሳመር ይመስል።

ጥ 13: ከሀያሉ አምላክ በስተቀር የሩቅ ምስጢርን የሚያውቅ አለን?

መልስ - የሩቅን ምስጢር የሚያውቀው አላህ ብቻ ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾

{«በሰማያትና በምድር ያለው ሁሉ ሩቅን ምስጢር አያውቅም። ግን አላህ (ያውቀዋል)። መቼ እንደሚቀሰቀሱም አያውቁም» በላቸው። 65} [ሱረቱ-አን'ነምል: 65]

ጥ 14: የእምነት ምሳሌዎች (አርካን) ስንት ናቸው?

- መ - 1- በላቀው አላህ ማመን
- 2 - በመላእክቱ ማመን
- 3- በመጻሕፍቱ ማመን

4- በመልዕክተኞቹ ማመን

5 - በመጨረሻው ቀን ማመን

6- በቀደር መልካምም ሆነ ሙጥፎ በሆነ (የአላህ ቅድመ ውሳኔ) ማመን ናቸው።

ማስረጃውም፡- ጂብሪል ዐለይሂ ሰላም ነቢዩን - የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን - ስለ እምነት የጠየቀበት የታወቀው በሙስሊም ዘገባ ውስጥ የሚገኘው ሰሊክ ሐዲሥ ይገኝበታል፤ በሐዲሡም ጅብሪል ነብዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና ስለ ኢማን ሲጠይቃቸው እንዲህ ብለውታል፡- "ስለኢማን ንገረኝ!" አላቸው። እርሳቸውም 'በአላህ፣ በመላእክቶቹ፣ በመጻሕፍቱ ፣ በመልእክተኞቹ፣ በመጨረሻው ቀንና ልታምን እና በቀደር ክፉም ሆነ ደግ ልታምን ነው።' አሉት።"

ጥ 15፡ የእምነትን ምሰሶዎችን አብራራ?

መልስ - በላቀው አላህ ማመን፡

§ አንተን የፈጠረህ፣ ሲሳይም የሚላግስህ፣ የፍጡራን ሁሉ ባለቤትና ገዥ አላህ መሆኑን ልታምን ነው።

§ በእውነት የሚመለከው እርሱው ነው፤ ከእርሱም ውጭ በእውነት ሊመለክ የሚገባው አምላክ የለም።

§ እርሱ ታላቅና ምሉዕ የሆነና ምስጋናም ሁሉ የተገባው ነው። ለእርሱም ውብ ስሞችና የላቁ ባህሪያት አሉት። ከፍጡራኑም ምንም ዓይነት ብጤም ሆነ አምሳያ የለውም።

በመላእክቶች ማመን፡

መላዕክት አላህ እርሱን እንዲያመልኩት ከብርሀን የፈጠራቸውና ለትእዛዙ ሙሉ በሙሉ ታዘዥ የሆኑ ፍጥረታት ናቸው።

- ከእነርሱ መካከል ጂብሪል ዐለይሂ ሰላም የሚባል አለ፤ ለነብያት ራዕይን ይዞ የሚወርድ ነው።

በመጻሕፍቱ ማመን፡

ይህን ስንል አላህ ወደ መልእክተኞቹ ያወረዳቸው መጻሕፍቶችን ማለታችን ነው።

በነብዩ ሙሐመድ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ላይ የወረደውን ቁርአን።

በዒሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ላይ በወረደው ኢንጅል።

በሙሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ላይ በወረደው ተውራትን።

በዳውድ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ላይ በወረደው ዘቡር።

በኢብራሂም እና በሙሳ ዓለይሂማ ሰላም ላይ በወረደው ሱሑፍ።

በመልዕክተኞች ማመን፡

ማለት እነዚያ ባርያዎቹን እንዲያስተምሩ፣ በመልካም እና በጀነት እንዲያበስሩ፣ ከክፉና ከእሳትም እንዲያስጠነቅቁ አላህ ወደ ፍጡራኑ የላካቸው መልዕክተኞች ናቸው።

ከመካከላቸው በላጮቹ፡- ኡሉ-ል-ዓዝም ሲሆኑ እነሱም፡-

ኑሕ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን

ኢብራሂም የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን

ሙሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን

ዒሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን

ነብዩ ሙሐመድ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ናቸው።

በመጨረሻው ቀን ማመን፡

ይህውም ሰዎች ከሞቱ በኋላ በመቃብር ውስጥ፣ በቂያማ ቀን፣ ከሞት በሚነሱበትና ፍርዳቸውንም በሚያገኙበት ቀን፣ የጀነት ሰዎች በመኖሪያቸው የጀህነም ሰዎችም በመኖሪያቸው የሚሰፍሩበት ነው።

በቀደር ክፍውም ሆነ ደጉን ማመን፡

ቀደር፡- አላህ በአጽናፈ ዓለም ውስጥ የሚሆነውን ነገር ሁሉ እንደሚያውቅ፤ ያንንም በጥብቁ ሰሌዳ (በለውሐል መቅፋዝ) ላይ እንዳሰፈረው እና መገኘቱም ሆነ መፈጠሩ በእርሱ መሻት የሚከናወን መሆኑን ማመን ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

قال تَعَالَى: ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ۚ﴾ [سورة القمر 49].

{እኛ ሁሉን ነገር በልክ ፈጠርንው።} [ሱረቱል ቀመር 49]

አራት እርከኖች አሉት፡-

የመጀመርያው እርከን፡ ጥራት የተገባው አለህ የሆነውንም የሚሆነውንም ሁሉ አስቀድሞ ጠንቅቆ የሚያውቅ መሆኑ

ማስረጃው ተከታይ የለቀው አለህ ቃል ነው፡-

﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُرْسِلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَبِيرٌ 34﴾

{አለህ የሰዓቲቱ ዕውቀት እርሱ ዘንድ ብቻ ነው። ዝናብንም ያወርዳል። በማሕፀኖችም ውስጥ ያለን ሁሉ ያውቃል። ማንኛይቱ ነፍስም ነገ የምትሠራውን አታውቅም። ማንኛይቱ ነፍስም በየትኛው ምድር እንደምትሞት አታውቅም። አለህ ዐዋቂ ውስጠ ዐዋቂ ነው። 34} [ሉቅማን፡ 34]

ሁለተኛው እርከን፡- አስቀድሞ የወሰነውንና የፈረደውን ሁሉ በለውሐል መሕፋዝ የመዘገበው መሆኑን ማመን ነው። በመሆኑም የተከሰተውም ይሁን የሚከሰተውም ሁሉ እርሱ ዘንድ ባለው መጽሐፍ ሰፍሯል።

ማስረጃው ተከታይ የለቀው አለህ ቃል ነው፡-

﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَفَاةٍ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ 59﴾

{የሩቅ ነገርም መክፈቻዎች እርሱ ዘንድ ናቸው። ከእርሱ በቀር ማንም አያውቃቸውም። በየብስና በባሕር ያለውንም ሁሉ ያውቃል። ከቅጠልም አንዲትም አትረግፍም የሚያውቃት ቢሆን እንጅ። ከቅንጣትም በመሬት ጨለማዎች ውስጥ የለም ከእርጥብም ከደረቅም አንድም የለም ግልጽ በሆነው መጽሐፍ ውስጥ (የተመዘገበ) ቢሆን እንጅ። 59} [ሱረቱል አል-አንዓም 59]

ሦስተኛው እርከን፡ ነገራቶችን ሁሉ እውን የሚሆኑት በእርሱ መሻት ነው። በመሆኑም በእርሱ ፈቃድ ካልሆነ በቀር ከእርሱም ሆነ ከፍጥረቱ የሚከሰት ምንም ዓይነት ነገር የለም።

ማስረጃው ተከታይ የለቀው አለህ ቃል ነው፡-

﴿لَمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَوِيحِبَّ 28 وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ 29﴾

{ከናንተ ቀጥተኛ መሆንን ለሻ ሰው (መገሰጫ ነው)። 28 የዓለማት ጌታ አለህ ካልሻም አትሹም። 29} [ሱረቱ-አትተክዊር፡28-29]

አራተኛው እርከን፡- ነገራቶችን ሁሉ የፈጠረው እርሱ መሆኑን ማመን ነው። ራሳቸውን፣ ባህሪያቸው፣ እንቅስቃሴዎቻቸውና በውስጣቸውም ያለውን ሁሉ የፈጠረው እርሱ ነው።

ማስረጃው ተከታይ የላቀው አላህ ቃል ነው።-

﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ 96﴾

{«አላህ እናንተንም የምትሠሩትንም የፈጠረ ሲሆን።» 96} [ሱረቱ-አስሲፍፋት 96]

ጥ 16: ቁርአን ምንድን ነው?

መልስ - ፍጡር ያልሆነ የኃይሉ አላህ ቃል ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል።-

﴿وإن أخذ من المشركين استجارتك فأجزه حتى يسمع كلام الله...﴾

{“ከአጋሪዎችም አንዱ ጥገኝነትን ቢጠይቅ፣ የአላህን ቃል ይሰማ ዘንድ አስጠጋው፤...”} [ሱረቱ አትተውባህ፡ 6]

ጥ 17: ሱና ምንድን ነው?

መልስ - እያንዳንዱ የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ንግግር፣ ወይ ተግባር፣ ወይም እያወቁ ያጸደቁትን፣ ወይ ተፈጥሯዊ ወይም ባህሪያዊ መገለጫቸውን ሁሉ የሚያጠቃልል ነው።

ጥ 18: ቢድዓህ ምንድን ነው? እንቀበለዋለንስ ወይ?

መልስ - በነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እና በባልደረቦቻቸው ጊዜ ያልነበረ ሰዎች በሃይማኖት ላይ የፈለሰፉት አዲስ ፈሊጥ ሁሉ ቢድዓህ ይባላል።

* ላመጣው ሰው እንመልስለታለን (እናወግዘዋለን) እንጅ አንቀበለውም።

ምክንያቱም ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ስላሉ፡- "ቢድዓ (አዲስ ፈሊጥ) ሁሉ ጥመት ነው።" አቡዳውድ ዘግቡውታል።

ለምሳሌ፡- በዒባዳ ላይ መጫመር፡ ውዱእ ላይ ለአራተኛ ጊዜ ማጠብ እና የነብዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ልደት (መውሊድ) ማክበርን ፤ ይህ ሁሉ ተግባር ከነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ይሁን ከባልደረቦቻቸው የተገኘ ምንም መሰረት የለውም።

ጥ 19: የወላእ (ለኢስላም ሲባል የሚደረግ ወዳጅነት) እና የበራእ (ለኢስላም ሲባል የሚደረግ ጠላትነት) እምነትን አብራራ?

መልስ- ወላእ ሲባል፡- ምእመናንን መወዳጀትና መደገፍ ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፦

{وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ...}

{ምእምንና ምእምናትም ከፊሎቻቸው ለከፊሉ ረዳቶች ናቸው።} [ሱረቱ አትተውባህ፡ 71]

አል በራእ ሲባል ደግሞ፡ ከሓዲያንን የኢስላም ጠላትነታቸውን አውቆ ጠላት አድርጎ መያዝ ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፦

{فَدَكَانَتْ لَكُمْ أَسْوَءَ حَسَنَةٍ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَهُ}

{በኢብራሂምና በእነዚያ ከእርሱ ጋር በነበሩት (ምእምናን) መልካም መከተል አለቻችሁ። ለሕዝቦቻቸው «እኛ ከእናንተ ከአላህ ሌላ ከምትግዝዝትም ንጹሐች ነን። በእናንተ ካድን። በአላህ አንድ ብቻ ሲኾን እስከምታምኑ ድረስ በእኛና በእናንተ መካከል ጠብቶ ጥላቻ ዘወትር ተገለጸ።» ባለ ጊዜ (መልካም መከተል አለቻችሁ)።} [ሱረቱል ሙምተሒናህ፡ 4]

ጥ 20፡ አላህ ከእስልምና ውጭ ሌላ ሃይማኖትን ይቀበላልን?

መልስ - አላህ ከእስልምና በስተቀር ሌላ ሃይማኖትን አይቀበልም።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፦

{وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ 85}

{ከኢስላም ሌላ ሃይማኖትን የሚፈልግ ሰው ፈጽሞ ከርሱ ተቀባይ የለውም። እርሱም በመጨረሻይቱ ዓለም ከከሰራዎቹ ነው። 85} [ሱረቱ ኣሊ-ዒምራን፡ 85]

ጥ 21፡ ክህደት በንግግር፣ በተግባር እና በእምነት የሚገለፅ ነው፤ ለእነዚህ ምሳሌ የሚሆኑትን ግለጽ?

መልስ - በንግግር ለምሳሌ፡ ጥራት የተገባው አላህን ወይም መልዕክተኛው የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንን መስደብ።

በተግባር ለምሳሌ፡- ቁርኣንን በተግባር ማቃለል ወይም ከአላህ ውጭ ላለ አካል መስገድን።

በእምነት ለምሳሌ፡- ከኃይሉ አምላክ ሌላ ሊመለክ የሚገባው አካል እንዳለ ወይም ጥራት ይገባውና ከላቀው አምላካችን አላህ ጋ ሌላ አምላክ እንዳለ ማመንን።

ጥ 22፡ ኒፋቅ ምንድን ነው? ዓይነቶቹስ?

መልስ-

1- **ከባዱ ኒፋቅ:-** ላይ ላይን አማኝ መስሎ ክህደትን በውስጥ መደበቅ ነው።

ከእስልምና የሚያስወጣ ሲሆን ከከባዱ የክህደት ዓይነትም ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا 145﴾

{መናፍቃን በእርግጥ ከእሳት በታችኛው አዘቅት ውስጥ ናቸው። ለእነሱም ረዳትን አታገኝላቸውም። 145} [ሱረቱ አንኒሳ፡ 145]

2 - **መለስተኛ ሙናፊቅነት:**

እንደ መዋሽት፣ ቃል ኪዳንን ማፍረስ እና እምነት መክዳት ያሉት ናቸው።

ከእስልምና የሚያስወጣ ባይሆንም ባለቤቱን ለቅጣት የሚዳርግ ኃጢአት ነው።

የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "የሙናፊቅ ምልክቱ ሶስት ነው፤ ሲናገር ይዋሻል፣ ቃል ሲገባ ቃሉን ያፈርሳል፣ ሲታመን ይክዳል።" ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 23: የነቢያትና መልክዕተኞች መደምደሚያ ማን ናቸው?

መልስ - ሙሐመድ ﷺ ናቸው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ...﴾

{ሙሐመድ ከወንዶቻችሁ የአንድም ሰው አባት አይደለም። ግን የአላህ መልክተኛና የነቢዮች መደምደሚያ ነው።...} [ሱረቱል አኩዘ-ብ:40] የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "እኔ የነብያቶች መደምደሚያ ነኝ፤ ከእኔ በኋላም ነብይ የለም።" አቡዳውድ እና ቲርሚዚይ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 24: ሙዕጂዛ (+አምር) ምንድን ነው?

መልስ- ሙዕጂዛ ማለት፡- ከተፈጥሮና ከተለምዶ ውጪ የሆኑ ለእውነተኝነታቸው ማስረጃ ይሆን ዘንድ አላህ ለነቢያቱ የሰጣቸው ተዓምር ነው።

(ለምሳሌ) ለነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ጨረቃ ለሁለት ተሰንጥቆላቸዋል። ለሙሳ (ዐለይሂ-ሰላም) ባሕሩን ተከፍሎ አሳልፎ ፈርዖንን እና ጭፍሮቹን ማስጠሙ።

ጥ 25: ሰላቦች እንማን ናቸው? እንወደዳቸውን?

መልስ- ሰላባ የሚባለው፡- ነብዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን አማኝ ሆኖ አግኝቷቸው በእስልምና ላይ ሆኖ የሞተ ነው።

ሰላቦችን እንወዳቸዋለንም ፋናቸውንም እንከተላለን፤ እነርሱ ከነብዩት በኋላ ከሰዎች ሁሉ በላይ ናቸው።

ከመካከላቸው በላይ ከሌሎች (ቅን ምትኮች) ሲሆኑ እነርሱም፡-

አቡበክር አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው

ዑመር አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው

ዑሥማን አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው

ዐሊይ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው

26: የምእመናን እናቶች እንማን ናቸው?

መልስ - የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሚስቶች ናቸው።

የላቀዉ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿الَّتِي أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أُنفُسِهِمْ وَأَرْوَاجُهُمْ أَمْهَتْهُمْ﴾

{ነቢዩ በምእመናን ከነፍሶቻቸው ይበልጥ ተገቢ ነው። ሚስቶቹም እናቶቻቸው ናቸው።} [ሱረቱል አሕዛብ: 6]

ጥያቄ 27: የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ቤተሰቦች በኛ ላይ ያላቸው ሙብት ምንድን ነው?

መልስ - ልንወዳቸውና ልንወዳጃቸው እንዲሁም የሚጠላቸውንም ልንጠላ ነው። ይሁን እንጅ በነርሱ ጉዳይ ድንበር አናልፍም። እነርሱም የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሚስቶችና ዝርያዎች፣ እንዲሁም አማኝ የሆኑት የሀሺም እና የአል-ሙጠሊብ ልጅ ልጆች ናቸው።

ጥ 28: የሙስሊም መሪዎችን በተመለከተ ያለብን ግዴታ ምንድን ነው?

መልስ- ግዴታችን፡- አላህንና መልዕክተኛውን እንድናምፀ እስካላዘዙን ድረስ እነርሱን ማክበርና መስማትና መታዘዝ እንዲሁም ለእነርሱ ዱዓ እና ማድረግና በድብቅ መምከር ነው።

ጥ 29: የምእመናን መኖርያ የት ነው?

መልስ- መኖርያቸው ጀነት ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ...}

{አላህ እነዚያን ያመኑትንና መልካም ሥራዎችን የሠሩትን በሥራቻቸው ወንዞች የሚፈሰባቸውን ገነቶች ያገባቸዋል።...} [ሱረቱ ሙሐመድ: 12]

ጥ 30: የከላዲያን መኖሪያ የት ነው?

መልስ- መኖርያቸው እሳት ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ 24}

{ያችን መቀጣጠያዎ ሰዎችና ድንጋዮች የሆነችውን እሳት ተጠበቁ፤ ለከላዲያዎች ተደግሳለች። 24} [ሱረቱል በቀራህ: 24]

ጥ 31: አላህን መፍራት ምንድን ነው? አላህ ላይ ተስፋ ማድረግ ሲባልስ ምንድን ነው? ማስረጃውስ?

መልስ- አላህን መፍራት ሲባል፡- አላህን እና ቅጣቱን መፍራት ነው።

ተስፋን አላህ ላይ ማድረግ ሲባል ደግሞ፡ የአላህን ምንዳ፣ ይቅርባይነት እና ምሕረትን ተስፋ ማድረግ ነው።

ማስረጃው ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው፡-

{أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا 57}

{እነዚያ እነርሱ የሚግገዟቸው ማንኛቸውም (ወደ አላህ) በጣም ቀራቢያቸው ወደ ጌታቸው መቃረቢያን (ሥራ) ይፈልጋሉ። እዝነቱንም ይከጅላሉ። ቅጣቱንም ይፈራሉ። የጌታህ ቅጣት የሚፈራ ነውና።} [ሱረቱል ኢስራእ: 57]

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{تَبَّىٰ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْعَفُوُّ الرَّحِيمُ 49 وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ}

{በጎሮኹን እኔ መሐሪው አዛኙ እኔው ብቻ መኾኔን ንገራቸው። 49 ቅጣቴም እርሱ አሳማሚ ቅጣት መሆኑን (ንገራቸው)። 50} [ሱረቱል ሒጅር: 49-50]

ጥ 32: የተወሰኑ የአላህን ስም እና ባህሪያቱን ጥቀስ?

መልስ- አላህ፣ አር-ረብ፣ አር-ረሕማን፣ አስሰሚዕ፣ አል-በሲር፣ አል-ዓሊም፣ አል-ሒይ፣ አል-ዓዚም እና ሌሎችም እጅግ የተዋቡ ስሞችና የላቁ ባሕርያት አሉት።

ጥ33: እነዚህን ስሞች አብራራ?

መልስ- አላህ:- ትርጉሙም ተጋሪ የሌለው ብቸኛው በእውነት የሚመለከ አምላክ ማለት ነው።

አር-ረብ:- ትርጉሙም ጥራት የተገባው አምላካችን አላህ ብቸኛው የሁሉም ፈጣሪ፣ ባለቤት፣ ሰጪና አስተናባሪው ማለት ነው።

አስ-ሰሚዕ:- የመስማት ችሎታው ሁሉንም ነገር የሚያካልል እና በዓይነትም በብዛት የተለያዩ የሆኑ ድምፆችን በሙሉ የሚሰማ ማለት ነው።

አል-በሲር: ሁሉንም ነገር የሚያይ እና ትንሹም ይሁን ትልቁን ሁሉ የሚመለከት ነው።

አል-ዓሊም: እውቀቱ ያለፈውን፣ የአሁኑንና የወደፊቱን ሁሉ ያካለለ ነው።

አር-ረሕማን: እዝነቱ ለእያንዳንዱ ህያው ፍጡር ሁሉ የተዘረጋ ሲሆን ፍጡራን ሁሉ በእዝነቱ ስር ናቸው።

አር-ረዛቅ:- የሰውም፣ የጂንም እና የተንቀሳቃሽ ህያው ሁሉ ሲሳይ እርሱ ዘንድ የሆነ ነው።

አል-ሒይ:- የማይሞት ህያው የሆነ ነው። ፍጥረታት ሁሉ ሚች ናቸው።

አል-ዓዚም: በስሙም በባህሪያቱም እንዲሁም በድርጊቶቹም ፍጹምነት እና ልዕልና ያለው ነው።

ጥ 34: የሙስሊም ሊቃውንትን በተመለከተ ያለብን ግዴታ ምንድን ነው?

መልስ - እንወዳቸዋለን፤ ሸሪዓዊ ህግጋቶችን እና ኢጋጣሚዎችን በተመለከተ ከእውቀት አኳያ መመለሻችን እናደርጋቸዋለን፤ በጥሩ ነገር ካልሆነ በስተቀር አናነሳቸውም፤ እነርሱን በመጥፎ የሚያነሳቸውም መንገድ የሳተ እንደሆነ እናምናለን።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

{يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ 11}

{አለህ ከናንተ እነዚያን ያመኑትንና እነዚያንም ዕውቀትን የተሰጡትን በደረጃዎች ከፍ ያደርጋል። አለህም በምትሰሩት ሁሉ ውስጠ ዐዋቂ ነው። 11} [ሱረቱ አል-ሙጃዲላህ 11]

ጥ 35- የኃያሉ አለህ ወልዮች እነማን ናቸው?

መልስ- እነርሱ ጥንቁቆቹ (አለህን የሚፈሩ) አማኞች ናቸው።

የላቀው አለህ እንዲህ ብሏል፡-

{أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ 62 الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ 63}

{ንቁ! የአለህ ወዳጆች በእነሱ ላይ ፍርሃት የለባቸውም፤ እነሱም አያዝኑም። 62 (እነሱም) እነዚያ ያመኑትና ይፈሩት የነበሩ ናቸው። 63} [ሱረቱ ዩኑስ: 62-63]

ጥ 36: ኢማን ንግግርም ድርጊትም ነውን?

መልስ- ኢማን ንግግር፣ ተግባርም እምነትም ነው።

ጥ 37: ኢማን የሚጨምር እና የሚቀንስ ነገር ነውን?

መልስ - ኢማን አለህን በመታዘዝ የሚጨምር እና አለህንም በማመፅ የሚቀንስ ነገር ነው።

የላቀው አለህ እንዲህ ብሏል፡-

{إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ 2}

{ፍጹም ምእምናን እነዚያ አለህ በተወሳ ጊዜ ልቦቻቸው የሚፈሩት፣ በነሱም ላይ አንቀጾቻችን በተነበቡ ጊዜ እምነትን የሚጨምሩላቸው፣ በጌታቸውም ላይ ብቻ የሚመኩት ናቸው። 2} [ሱረቱል አንፋል: 2]

ጥ 38: ኢሕሳን ምንድን ነው?

መልስ - ኢሕሳን ማለት አለህን ልክ እንደምታየው ሆነህ ልታመልከው ነው፤ አንተ ባታየውም እርሱ ያይሀልና።

ጥ 39: ሥራ አለህ ሱብላነሁ ወተዓላ ዘንድ ተቀባይነት የሚያገኘው መቼ ነው?

መልስ - ስራ ተቀባይነት የሚኖረው ተከታዮቹ ሁለት ቅድመ ሁኔታዎች ሲሟሉ ነው፡-

1- ለላቀው አለህ ተብሎ የተሰራ ከሆነ (ኢኸላስ)

2- እና በነብዩ ﷺ ሱና ከሆነ ነው (ሙታቦዓ)

ጥ 40: ተወኩልን በአላህ ላይ ማድረግ ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ - ተገቢውን ሰበብ ከማድረስ ጋር ጥቅሞችን ለማምጣት እና ጉዳትን ለመመከት በላቀው አላህ ላይ መመካት ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ...}

{በአላህም ላይ የሚጠጋ ሰው እርሱ በቂው ነው።...} [ሱረቱ ጦላቅ: 3]

{حَسْبُهُ} ማለት ሌላ ሳያስፈልገው በቂው ነው ማለት ነው።

ጥ 41: በመልካም ማዘዝ እና ከመጥፎ መከላከልን በተመለከተ ያለብን ግዴታ ምንድን ነው?

መልስ- አል-መዕሩፍ (መልካም) የሚባለው፡- አላህን እንዲታዘዙ መምከር ሲሆን፤ አል-ሙንከር የሚባለው ደግሞ አላህን ከማመፅ እንዲታቀቡ መገሰጽ ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ...}

{ለሰዎች ከተገለጸች ሕዝብ ሁሉ በላጭ ሆናችሁ በጽድቅ ነገር ታዘላችሁ፤ ከመጥፎም ነገር ትከላክላችሁ፤ በአላህም (አንድነት) ታምናላችሁ።...} [ሱረቱ አሊ-ዒምራን: 110]

ጥ 42: አህሉ ሱና ወልጆማዓህ እነማን ናቸው?

መልስ - አህሉ ሱና ወልጆማዓህ የሚባሉት ከንግግርም፣ ከተግባርም ይሁን ከእምነት አኳያ ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እና ባልደረቦቻቸው በነበሩበት አቋም ላይ የሆኑት ናቸው።

አህላ አስ-ሱንናህ የተባሉት፡ የነቢዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሱንና አጥብቀው በመከተላቸው እና ቢድዓን በመራቃቸው ሲሆን፤

ወልጆማዓህ የተባሉት ደግሞ፡ በእውነት ላይ አንድ ዓይነት አቋም ስላላቸውና በዛም ያልተለያዩ በመሆናቸው ነው።

የፊቅህ ክፍል

ጥ1: ጠሃራ ምንድን ነው?

መልስ- ጠሃራ (ንጽህና) ማለት፡- ሐይሥን እና ቆሻሻን ማስወገድ ነው።

ጠሃረቱል ኸበሥ (ቆሻሻን የማስወገድ ንጽህና)፡- ይህም ማለት ሙስሊሙ በሰውነቱ፣ በልብሱ፣ ወይም በሚሰግድበት ቦታና ዙርያ ያረፈ ነጃሳ ነገርን ማስወገዱ ነው።

ጠሀረቱል ሐይሥ (ከርኩሶት ለመጽዳት የሚደረግ ንጽህና)፡- ይህም ማለት ውዱእ ማድረግን ወይም ገላ መታጠብን የሚያስገድድ ነው፤ ውሃ በታጣ ወይም መጠቀም ባልተቻለ ጊዜ ደግሞ ተየሙም ማድረግን የሚጠይቅ የንጽህና ዓይነት ነው።

ጥ 2: ነጃሳ የነካውን ነገር እንዴት ማጽዳት ይቻላል?

መልስ- ንፁህ እስኪሆን ድረስ በውሃ በማጠብ ይፀዳል።

- ይሁን እንጅ ነጃሳው የውሻ ለሀጭ ከሆነ የመጀመሪያውን በአፈር አድርጎ ሰባት ጊዜ መታጠብ ይጠበቅበታል።

ጥ 3: የውዱእ ትሩፋቶችን ግለፅ?

መልስ - ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "አንድ ሙስሊም ባሪያ" - ወይም "አማኝ የሆነ ሰው" - "ውዱእ በሚያደርግበት ጊዜ ፊቱን ሲያጥብ በዓይኑ የተመለከተው ኃጢአት ሁሉ ከፊቱ ከውኃው ጋር አብሮ ይፀዳለታል።" - ወይም "ከመጨረሻው የውሃ ጠብታ ጋር አብሮ ይራገፍለታል።" - "እጁን ሲታጠብም እንዲሁ እጆቹ እየዳሰሰች የፈፀመችው ኃጢአት ከውኃው ጋር አብሮ ይፀዳለታል።" - ወይም "ከመጨረሻው የውሃ ጠብታ ጋር አብሮ ይራገፍለታል።" - "እግሩን ሲታጠብም እንዲሁ እግሮቹ ስትራመድ የፈፀመችው ኃጢአት ከውኃው ጋር አብሮ ይፀዳለታል።" - ወይም "ከመጨረሻው የውሃ ጠብታ ጋር አብሮ ይራገፍለታል።" - "ልክ እንደዚሁ እያለ ከኃጢአት ንጹሕ እስኪሆን ድረስ ይፀዳል።" ሙስሊም ዘግጠውታል።

ጥ 4: እንዴት ነው ውዱእ የምታደርገው?

መልስ - እጆችን ሰስት ጊዜ ማጠብ።

ሰስት ጊዜ መግመጥሞጥ እና ውኃ ወደ አፍንጫ ውስጥ ሳብ አድርጎ አፍንጫን አጥርቶ ውኃውን ወደ ውጭ መመለስ።

አፍን መግመጥሞጥ፡- ውሃን በአፍ ውስጥ አስገብቶ ውኃውን ማማታትና ከዚያም መትፋት ነው።

"ኢስቲንሻቅ" ሲባል፡ ውሃውን በቀኝ እጅ ይዞ በአየር ወደ አፍንጫው ውስጥ መሰብ ነው።

"ኢስቲንሣር" ሲባል ደግሞ፡ "ኢስቲንሻቅ" ሲያደርጉ ወደ አፍንጫ የሰቡትን ውኃ በግራ እጅ ወደ ውጭ ማስወጣት ነው።

ከዚያም ፊትን ሦስት ጊዜ ማጠብ

ከዚያም እጆችን እስከ ክርኖች ድረስ ሶስት ጊዜ ማጠብ

ከዚያም ጭንቅላትን ማበስ፤ በሁለቱ እጆች ከግንባር ተነስቶ ወደ ማጅራት አብሶ ወደ ግንባር በመመለስ ካበሱ በኋላ ጆሮዎችን ማበስ ነው።

ከዚያም እግርን እስከ ቁርጭምጭሚት ድረስ ሶስት ጊዜ ማጠብ

ይህ የተሟላ የሆነው የውዱእ አደራረግ ሲሆን ይህም ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ዑሥማን፣ ዐብዱላህ ቢን ዘይድ እና ሌሎችም ያስተላለፉ እንዲሁም በቡካሪይ እና ሙስሊም የተዘገበ ሐዲሥ ላይ የተገለጸ ነው። እንዲሁም በቡካሪይ እና በሌሎችም ዘገባዎች እንዲህ መባሉ ተረጋግጧል፡- "አንድ አንድ ጊዜም ውዱእ አድርገዋል፤ ሁለት ሁለት ጊዜም ውዱእ አድርገዋል።" ማለትም፡ እያንዳንዱን የውዱእ ክፍል አንድ አንድ ጊዜም ሁለት ሁለት ጊዜም እያጠቡ ውዱእ ያደርጉ ነበር ነው።

ጥ 5: የውዱእ ግዴታዎች ምን ምን ናቸው? ቁጥራቸውስ ስንት ነው?

መልስ - እነዚህ የትኛውም ሙስሊም ውዱእ ሲያደርግ አንዱንም ቢተው ያደረገው ውዱእ ትክክል የማይሆንለት ነው።

- 1- ፊትን መታጠብ መጉመጥሞጥ እና አፍንጫን ጨምሮ ማጠብ ፤
- 2- እጅን እስከ ክርኖች ማጠብ፤
- 3- ጆሮን ጨምሮ ጭንቅላትን ማበስ፤
- 4- እግርን እስከ ቁርጭምጭሚት ድረስ ማጠብ፤
- 5- በውዱእ አካላት መካከል ያለውን ቅደም ተከተል መጠበቅ፡ ማለትም ፊትን ማጠብ፤ ከዚያም እጆችን ማጠብ፤ ከዚያም ጭንቅላትን ማበስና ከዚያም እግሮችን ማጠብ ነው።
- 6- ማከታተል፡- ማለትም ውዱእ ሲያደርጉ ከአንደኛው የውዱእ አካል ወደ ሌላኛው ሲሸጋገሩ

አካላቱ እስኪደርቅ ድረስ ሳይዘገዩ ማከታተል ነው።

- ማለትም ግማሹን የዉዱእ አካላት አዳርሰው ዘግይቶ ከቆይታ በኋላ ወደሌላኛው አካል መሸጋገሩ ዉዱኡ ትክክለኛ እንዳይሆን ያደርገዋል።

ጥ 6: የዉዱእ ሱናዎች ምን ምን ናቸው? ቁጥራቸውስ?

መልስ - የዉዱእ ሱናዎች የሚባሉት፡- ከሰሩት ተጨማሪ አጅር እና ምንዳን የሚያስገኝ ሲሆን ካልሰሩት ግን ወንጀል አይደለም ዉዱኡም ትክክል ነው።

- 1 - "ቢስሚላህ" ብሎ በአላህን ስም መጀመር
- 2- ሲዋክ መጠቀም (ጥርስን መፋቅ)
- 3 - የእጅ መዳፎችን ማጠብ
- 4- ጣቶችን ፈልፍሎ ማጠብ
- 5- የአካል ክፍሎችን ሲያጥቡ ሁለተኛና ሦስተኛ ጊዜ መድገም
- 6- በቀኝ መጀመር

7- ከዉዱእ በኋላ የሚከተለውን ዚክር ማለት፡- "አሽሀዱ አን ላኢላሃ ኢላሊህ ወሕደሁ ላ ሸሪከ ለሁ ወአሽሀዱ አን ሙሐመደን ዐብዱሁ ወረሱሉህ" ትርጉሙም፡ ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚገዙት አምላክ እንደሌለና ተጋሪ የሌለው ብቸኛ መሆኑን እመስክራለሁ፤ ሙሀመድም የአላህ መልዕክተኛው እና ባሪያው መሆናቸውንም እመስክራለሁ።

8- ከኋላው ሁለት ረከዓ መስገድ

ጥ 7: ዉዱእን የሚያበላሹ ስንት ናቸው?

መልስ- ከፊት እና ከኋላ ካሉ ሁለቱ ቀዳዳዎች የሚወጣ እንደ ሸንት፣ ሰገራ ወይም ንፋስ ያለ ነገር ሁሉ፤ እንቅልፍ መተኛት፣ እብደት ወይም ራስን መሳት፤

የግመል ሥጋ መብላት፤

ያለግርዶሽ ብልትን ወይም ፊንጢጣን በእጅ መንካት፤

ጥ 8: ተየሙም ምንድን ነው?

መልስ- ተየሙም ማለት፡- ውሃ ሲጠፋ ወይም መጠቀሙ በማይመችበት ጊዜ አፈር ወይም ሌላ የምድር አካልን በውኃ ምትክ መጠቀም ነው።

ጥ9: ተየሙም የሚደረገው እንዴት ነው?

መልስ- አፈሩን አንድ ጊዜ በመዳፍ እጅ መታ አድርጎ የእጆችን ጀርባ እና ፊትን ማበስ ነው።

ጥ10: ተየሙም የሚፈረሰው በምንድን ነው?

መልስ- ውዱእን የሚያፈረሱ ነገሮች ሁሉ፤

እና ውሃ ከተገኘ

ጥ 11: ኹፎች እና ካልሲዎች ምንድን ናቸው? በእነርሱ ላይ ይታበሳልን?

መልስ- ኹፍ የሚባለው፡- እግር ላይ የሚለበስ ሆኖ ከቆዳ የተሰራ ነው።

ካልሲ፡- ከቆዳ ውጪ በሆነ ነገር የተሰራ ሆኖ እግር ላይ የሚለበስ ነው።

እግሮችን በማጠብ ፋንታ እነርሱ ላይ ማበስ የተደነገገ ነው።

ጥ 12 - ኹፎች ላይ ማበስ ጥበቡ ምን እንደሆነ ግለፁ?

መልስ - በተለይም በቀዝቃዛ በክረምት እና በጉዞ ወቅት በእግር ላይ የተጠለቀውን ነገር ማውለቁ አስቸጋሪ በሚሆንበት ጊዜ አላህ ለባርያዎቹ የደነገገላቸው ማግራራት እና ማቅለል ነው።

ጥ 13- በኹፍ ላይ ማበሱ ትክክለኛ እንዲሆን መሟላት ያለባቸው ቅድመ ሁኔታዎች ምንድን ናቸው?

መልስ-1- ኹፉን የሚለብሰው ጠሃራ ሆኖ ማለትም ከውዱእ በኋላ መሆን አለበት።

2- ኹፎቹ ጠሃራ መሆን አለባቸው፤ ነጃሳ ላይ ማበስ አይፈቀድምና።

3- ኹፎቹ ውዱእ ሲደረግ መታጠብ ያለበትን ቦታ የሚሸፍኑ መሆን አለባቸው።

4- ማበሱ በተወሰነለት የጊዜ ገደብ ውስጥ መሆን አለበት፤ መንገደኛ ለልሆነ ነዋሪ፡ አንድ ቀን ከነሌሊቱ፤ መንገደኛ ደግሞ፡- ሶስት ቀናት ከነሌሊቱ ባለው ጊዜ ውስጥ ማበስ ይችላል።

ጥ 14- በኹፍ ላይ ማበስ አኳኋኑ እንዴት ነው?

መልስ- በኹፍ ላይ የማበስ አኳኋኑን በተመለከተ፡- የእጆቹን ጣቶች በውሃ በመንከር ከእግሩ ጣቶች ጀምሮ ወደ ተረከዙ ማበስ ነው። ሲያብስም የቀኝ እግሩን በቀኝ እጁ የግራ እግሩን ደግሞ በግራ እጁ ነው የሚያብሰው። በሚያብስበት ጊዜ ጣቶቹን ከፈት ያድርግ፤ መደጋገም አይጠበቅበትም።

ጥ 15- በኹፍ ላይ የታበሰን የሚያፈረሰው ምንድን ነው?

መልስ - 1 - በኹፍ ላይ የማበስ ጊዜ ማብቂያው፡ መንገደኛ ላልሆነ ነዋሪ አንድ ቀን ከነሌሊቱ ለመንገደኛ ደግሞ ሶስት ቀን ከነሌሊቱ ባልነው መሰረት በሸሪዓ የተወሰነውን የማበሻ ጊዜ ካለፈ በኋላ ኹፍ ላይ የማበሻ ጊዜው ያልቃል።

2 - ኹፎቹን ማውለቅ፡ አንድ ሰው ኹፎቹን ወይም አንዳቸውን ካበሰባቸው በኋላ ካወለቀ በላዩ ላይ ያበሰውም አብሮ ይፈረሳል።

ጥ 16፡ ሰላት ምንድን ነው?

መልስ- ሰላት፡- በተክቢራ ተጀምሮ በሰላምታ የሚጠናቀቅ በውስጡም ልዩ የሆኑ ንግግሮችንና ተግባራትን ባካተተ መልኩ አላህን ማምለክ ነው።

ጥ 17፡ የሰላት ብይን ምንድን ነው?

መልስ- ሰላት በሁሉም ሙስሊም ላይ ግዴታ ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا 103﴾

{ሰላት በምእምናን ላይ በጊዜያት የተወሰነ ግዴታ ነው። 103} [ሱረቱ-ኒሳእ: 103]

ጥ 18፡ አለመስገድ ብይኑ ምንድን ነው?

መልስ - ሰላትን መተው ክህደት ነው። ነብዩ ዮሐንስ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "በእኛና በነሱ መካከል ያለው ቃል ኪዳን ሰላት ነው። (በመሆኑም) ሰላትን የተወሰደው በእርግጥ ክዷል።" ኢማሙ አሕመድና ቲርሚዚይ እንዲሁም ሌሎችም ዘግቧቸዋል።

ጥ 19- አንድ ሙስሊም በቀንና በሌሊት የሚሰግደው ስንት ግዴታ ሰላት አለበት? እያንዳንዱ ሰላትስ ስንት ስንት ረከዓዎች አሉት?

መልስ - ሙስሊም በቀንና በሌሊት አምስት ሰላቶችን የመስገድ ግዴታ አለበት። የፈጅሮ ሰላት ሁለት ረከዓዎች፣ የዙህር ሰላት አራት ረከዓዎች፣ የዐስር ሰላት አራት ረከዓዎች፣ የመግሪብ ሰላት ሶስት ረከዓዎች እና የዒሻ ሰላት አራት ረከዓዎች።

ጥ 20፡ የሰላት ቅድመ መስፈርቶች ስንት ናቸው?

መልስ -

- 1- ሙስሊም መሆን፤ ከካፊር ተቀባይነት የለውም።
- 2- አእምሮ ጤናማ መሆን፡ የእብድ ሰላት ትክክል አይደለም።
- 3- መለየት መቻል፡ የጨቅላ ህፃን ወይም ጥሩውን ከመጥፎ የማይለይ ሰው ሰላቱ ትክክለኛ አይደለም።
- 4 - ኒያ
- 5 - የሰላት ወቅቱ መግባት፤
- 6 - ከየትኛውም ዓይነት ሐደሥ ነጹህ መሆን፤
- 7- ከነጃሰ መፅዳት፤
- 8- ሀፍረተ ገላን መሸፈን፤
- 9- ቂብላን መቅጣጫት ናቸው።

ጥ 21፡ የሰላት አርካን (ምሰሶዎች) ብዛት ስንት ነው?

መልስ - እንደሚከተለው አሥራ አራት ምሰሶዎች ናቸው፡-

አንዱ፡- በተቻለ መጠን መቆም፤

ተክቢረቱል ኢሕራም፡ ይኸውም "አላሁ አክበር" ማለት ነው።

ፋቲሐ (አልሐምዱ)ን መቅራት፤

ጀርባን ለጥ አድርጎ በመዘርጋት እና ጫንቅላትንም በስትክክል አድርጎ ሩኩዕ ማድረግ (መጎንበስ)፤
ከሩኩእ መነሳት፤

ተስተካክሎ መቆም፤

ግንባርን፣ አፍንጫን፣ መዳፎችን፣ ሁለቱን ጉልበቶች እና የሁለቱን እግሮች ጣቶችን አስተካክሎ መሬት ላይ አድርጎ ሱጁድ ማድረግ፤

ከሱጁድ ቀና ማለት፤

በሁለቱ ሱጁዶች መካከል መቀመጥ፤

የአቀማመጡ ሱናው፡ ቀኝ እግርን ቀጥ አድርጎ ተክሎ የእግርን ጣቶች ደግሞ ወደ ቂብላ ካቅጣጫ በኋላ በግራ እግር የውስጠኛው ክፍል ላይ መቀመጥ።

መረጋጋት፡ ይህውም በእያንዳንዱ ምሰሶም ይሁን ድርጊት ላይ መረጋጋት፤

የመጨረሻው ተሸሁድ፤

ለተሸሁዱ መቀመጥ፤

ወደሁለቱም አቅጣጫ ማሰላመት፡ ይህውም ሁለት ጊዜ፡- "አሰላሙ ዐለይኩም ወረሕመቱላህ" እያሉ ነው።

ሩክኖችን - በጠቀስነው መልኩ - ማከታተል፡ ለምሳሌ ሆን ብሎ ሩኩዕ ሳያደርግ ሱጁድ ቢያደርግ ሰላቱ ውድቅ ይሆናል። ተዘናግቶ ከሆነ ግን ተመልሶ ሩኩዕ ካደረገ በኋላ ከዚያም ሱጁድ ያደርጋል።

ጥ 22፡ የሰላት ግዴታዎችን ጥቀስ?

መልስ - የሰላት ግዴታዎች እንደሚከተለው ስምንት ናቸው፡

- 1- ከተክቢረተል ኢሕራም ውጭ ያሉ ተክቢራዎች፤
- 2- ኢማም ለሆነና ብቻውን ለሚሰግድ ሰው "ሰሚዐላሁ ሊሙን ሓሚደህ" ማለቱ "ትርጉሙም፡- "አላህ የሚያመሰግኑትን ይሰማል" ነው፤
- 3 - "ረበና ወለከል ሓምድ" ይበል ትርጉሙም፡ "ጌታችን ሆይ! ምስጋና ላንተ ይሁን።" ነው፤
- 4 - «ሱብሐነ ረቢየል ዓዚም» ይበል ትርጉሙም፡- "ጥራት ይገባው ለታላቁ ጌታዬ" ነው፤
- 5 - «ሱብሐነ ረቢየል አዕላ» ይበል ትርጉሙም "ጥራት ይገባው ለላቀው ጌታዬ" ነው፤
- 6 - «ረቢ-ግ-ፊርሊ» ይበል ትርጉሙም "ጌታዬ ሆይ ! ማረኝ" ነው፤
- 7- የመጀመሪያው ተሸሁድ፤
- 8- ለመጀመሪያው ተሸሁድ መቀመጥ፤

ጥ 23፡ የሰላት ሱናዎች ምን ምን ናቸው?

መልስ- እንደሚከተለው አስራ አንድ ናቸው፡-

- 1 - ከተክቢረተል ኢሕራም በኋላ እንዲህ ማለት፡ የመክፈቻውን ዱዓእ (ዱዓኡል ኢስቲፍታሕ) እንዲህ ማለት፡- «ሱብሐነከሷሁም ወቢሓምዲከ ወተባረከ ኢስሙከ ወተዓላ ጀዱከ ወላኢላህ ገይሩክ» [ትርጉሙም ጥራትና ልቅና ለአንተ ይሁን አምላኬ ሆይ ምስጋናም ለአንተ ይሁን፤ ስምህም የላቀ ነው፤ ግርማህም ከፍ ከፍ ይበል፤ ካንተ በቀርም አምላክ የለም። ማለት ነው]
- 2 - «አዑዙ ቢላሂ ሚነ ሸይጧኒ ረጃም» ማለት፤
- 3 - ቢስሚላህ፤
- 4 - አሚን ማለት፤

- 5- ከአል-ፋቲሐ በኋላ ተጨማሪ ሱራን መቅራት፤
- 6- የኢማሙ ጫክ ብሎ መቅራት፤
- 7- ከምስጋናው (ሰሚዐሷሁ ሊሙን ሓሚደህ ካሉ) በኋላ እንዲህ ማለት፡- "ሚልኡ ሰማዋቲ ወሚልኡል አርዲ ወሚልኡ ማሺእተ ሚን ሸይኢን ባዕዱ" ትርጉሙም፡ "ምስጋና በሰማያት ሙሉ በምድር ሙሉ ላንተ ይሁን፤ ከዚያም በኋላ በወደደህ ነገር ሙሉም ምስጋና ላንተ ይሁን።"
- 8- በሩኩዕ ጊዜ ከሚደረገው ተስቢሕ ወይንም ሁለተኛውና ሦስተኛው ተስቢሕ ከዚያም በላይ መጨመር
- 9- በሱጁድ ጊዜ ከአንድ ጊዜ በላይ የሚደረገው ተስቢሕ፤
- 10 - በሱጁዶች መካከል ከአንድ ጊዜ በላይ "ረቢ-ግ-ፊርሊ" ማለት፡
- 11 - በመጨረሻው ተሸሁድ በሳቸውም በቤተሰቦቻቸውም የአላህ ሰላት እና ሰላም እንዲሁም በረካ እንዲሰፍን ከተማፀነ በኋላ ያሻውን ዱዓእ ያድርግ።

አራተኛ፡ ድርጊታዊ የሚባሉ ሱና የሆኑ ድርጊቶች፡-

- 1- ተክቢረተል ኢሕራም እያደረጉ እጆችን ወደ ላይ ማንሳት፤
- 2 - በሩኩዕም ጊዜ (እጆችን ማንሳት)፤
- 3 - ከሩኩዕ ቀና ሲሉም (እጆችን ማንሳት)፤
- 4- ከዚያም በኋላ እጆችን አስተካክሎ ማስቀመጥ፤
- 5- የቀኝ እጅን በግራ እጅ ላይ ደርቦ ማስቀመጥ፤
- 6- ሱጁድ ወደሚያደርጉበት ቦታ መመልከት፤
- 7- ሲቆም በእግሮች መካከል ከፈት አድርጎ መቆም፤
- 8- የሁለቱ እጆች ጣቶችን ፈታ አድርጎ ጉልበትን በመያዝ፤ ጀርባን ቀጥ በማድረግ ጭንቅላትንም በጀርባ ትይዩ አድርጎ ሩኩዕ ማድረግ(መጎንበስ)፤
- 9- የሱጁድ አካላትን በመሬት ላይ አመቻችቶ እያንዳንዱ ክፍል መሬት እንዲነካ በማድረግ ሱጁድ መውረድ፤

- 10 - አካላትን ማራራቅ፣ እጆችን ከጎድን፣ ሆድን ከጭኖች፣ ጭኖችን ከተረከዞች መለዩት፤ እንዲሁም ጉልበቶችን ከፈት ማድረግ፤ ተረከዞችን ቀጥ አድርጎ መትከል፤ የእግር ጣቶችን ውስጠኛው ክፍል ሊያይቶ መሬት ላይ ማድረግ፤ ሁለት እጆችን ጣቶቻቸውን ገጥሞ በመዘርጋት በትከሻ ትይዩ ማድረግ፤
- 11- በሁለቱ ሱጁዶች መካከል እና ለመጀመሪያው ተሸሁድ ሲቀመጡ "ኢፍቲራሽ" አድርጎ መቀመጥ እና በሁለተኛው ተሸሁድ ደግሞ "ተወሩክ" በሚባለው አቀማመጥ መቀመጥ፤
- 12- በሁለቱ ሱጁዶች መካከል ሲቀመጡ እጆችን ጣቶቻቸውን ገጥሞ በመዘርጋት ጭን ላይ ማድረግ ነው። ምናልባት ትንሿን ጣት እና ቀለበት ጣትን ጨብጦ የመሀል ጣትን ከአውራ ጣት ጋር አብሮ ክብ እንዲሰሩ ማድረግ፤ በተሸሁድም አቀማመጡ እንዲሁ ነው።
- 13- አሰላሙ ዐለይኩም ወረሕመቱላህ በሚልበት ጊዜ ወደቀኝና ወደ ግራ መዘር፡-

ጥ 24: ሰላትን የሚያበላሹ ነገሮች ብዛት ስንት ነው?

- መልስ- (1) ከሰላት ቅድመ ሁኔታዎች ወይም ማዕዘናት መካከል አንዱንም ቢሆን መተው፤
- (2) ሆን ብሎ መናገር፤
 - (3) ሆን ብሎ መብላት ወይም መጠጣት፤
 - (4) ተከታታይ ተደጋጋሚ እንቅስቃሴ፤
 - (5) ሆን ብሎ ከሰላት ግዴታዎችን አንዱን መተው፤

ጥ 25: ሙስሊም የሆነ ግለሰብ የሚሰግደው እንዴት ነው?

መልስ- የሰላት አፈጻጸም፡-

- 1- ሳይዛነፋና ሳይዟዟ ሙሉ አካልን ወደ ቂብላ (ማዘር) መቅጣጫት፤
- 2- ከዚያም በልቡ ሊሰግደው የፈለገውን ሰላት በቃል መናገር ሳይጠበቅበት በውጡ ማሰብ፤
- 3 - ከዚያም "አሏሁ አክበር!" ብሎ ተክቢረተል ኢሕራም ማድረግ፤ ተክቢራውን በሚልበት ጊዜ እጅን በትከሻ ትይዩ ማንሳት፤
- 4- ከዚያም የቀኝ እጅን መዳፍ በግራ እጅ የመዳፍ ጀርባ ላይ አጣምሮ ደረት ላይ ማስቀመጥ፤
- 5- ከዚያም እንዲህ ብሎ ዲዓኡል ኢስቲፍታሕን ማለት፡- "አላሁም ባዲድ በይነ ወበይነ ኸጢያዩ ከማ ባዐድተ በይነል-መሸሪቂ ወል-መግሪቢ አሏሁም ነቂነ ሚን ኸጢያዩ ከማ ዩነቀ-ሥ-ሠውቡል አብዩዱ ሚነ ደነስ አላሁም 'ግሲልነ ሚን ኸጢያዩ ቢሥ-ሠልጂ ወልማኢ ወል-በረድ" ትርጉሙ፡- "አላህ ሆይ! በምሥራቅና በምዕራብ መካከል እንዳራራቅከው እኔንም ከወንጀሌ

አርቀኝ፤ አላህ ሆይ! ነጭ ልብስ ከቆሻሻዎች እንደሚጻጻው እኔንም ከወንጀሌ አጥራኝ፤ አላህ ሆይ! እኔን ከወንጀሌ በውሃ እና በፈሳሾችም በደረቁም በረዶ እጠበኝ።"

ወይም እንዲህ ይበል፡ "ሱብሐነክ አልላሁምም ረቦና ወ ቢሐምዲክ ወተባረክ ኢስሙክ ወተዓለ ጀዱክ ወላኢላሃ ገይሩክ" ትርጉሙ፡- "ጥራት ይገባህ አላህ ሆይ! ምስጋናም ላንተ ነው። ስምህ ከፍ ያለ ግርማህም የላቀ ነው፤ ከንተም በቀር አምላክ የለም።"

6- ከዚያም እንዲህ በማለት በአላህ ይጠበቅ፡- "አዑዙ ቢላሂ ሚነ ሸይጢኒ-ር-ሯጂም" ትርጉሙ፡- "ከተረገመው ሰይጣን በአላህ እጠበቃለሁ።"

7- ከዚያም ቢስሚላህ ካለ በኋላ ፋቲሐን እንዲህ ብሎ ያንብብ፡-

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم. (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ 1 أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ 2 الرَّحْمَنُ الرَّحِيمِ 3 مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ 4 إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ 5 اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ 6 صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ 7)

- «ቢስሚላላሂ-ር-ረሕማኒ-ር-ረሒም» [ትርጉሙ፡ በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍጥሩህ በጣም አዛኝ በሆነው] (1)
- «አልሐምዱ ሊልላሂ ረቢል ዓለሚን» (ትርጉሙ፡ ምስጋና ለዓለማት ጌታ ለአላህ የተገባው ነው) (2)
- «አርረሕማን አርረሒም» (ትርጉሙም፡ እጅግ በጣም ፍጥሩህ በጣም አዛኝ በሆነው) (3) «ማለኪ የውሚ-ድ-ዲን» (ትርጉሙ፡ የፍርድ ቀን ባለቤት ለሆነው።) (4) «ኢይያክ ነዕቡዱ ወኢይያክ ነሱተዲን» (ትርጉሙ፡ አንተን ብቻ እንገዛለን አንተንም ብቻ እርዳታን እንለምንሃለን) (5) «ኢህዲና-ስ-ሲሯጦል ሙስተቂም» (ትርጉሙም፡ ቀጥተኛውን መንገድ ምራን) (6) «ሲሯጦል-ለዚነ አንዓምተ ዓለይሂም ገይሪል መግዱቢ ዓለይሂም ወለድ-ዲሊን» (ትርጉሙም፡ የእነዚያ ፀጋህን የዋልክላቸውን ሰዎች መንገድ በነዚያ የተቆጣህባቸውን እና የተሰሩትንም አይደሉም።) (7) [አልፋቲሐ፡ 1-7]

ከዚያም «አሚን» ይበል፤ ትርጉሙም አላህ ሆይ! ዱዓችንን ተቀበለን ማለት ነው።

8 - ከዚያም የገራላትን ቁርአን ይቅራ፤ የሱብሐን ሰላት ቁርአን ንባብ ማርዘሙ መልካም ነው።

9 - ከዚያም ፍኩዕ ያደርጋል፡ ማለትም አላህን በማለቅ ይጎነበሳል። ወደ ፍኩዕ ሲወርድም ሁለት እጆቹን በትኩሻው ትይዩ አድርጎ "አሏሁ አክበር" እያለ ይወርዳል። የአኳኋኑ ሁኔታ ሱና-ጀርባውን ለጥ አድርጎ ጭንቅላቱንም በጀርባው ልክ አስተካክሎ የሁለት እጆቹ ጣቶችን ለያይቶ ጉልበቱን መያዝ ነው።

10 - በፍኩዑ ጊዜ ሶስት ጊዜ እንዲህ ይበል፡ "ሱብሐነ ረቢየል ዓዚም" (ትርጉሙም፡ ጥራት ይገባህ ታላቁ ጌታየ)፤ "ሱብሐነክሏሁም ወቢሐምዲክ አሏሁግፊርሊ" (ትርጉሙም፡ ጥራት ይገባህ ምስጋናም ላንተው ነው፤ መሀርታህን ለግሰኝ።) ቢል በላጭ ነው።

11 - ከዚያም ከሩኩዕ ሁለት እጆቹን በትከሻው ትይዩ አድርጎ እንዲህ እያለ ቀና ይበል፡ "ሰሚዐልላሁ ሊሙን ሐሚደህ" (ትርጉሙም፡ አላህ የሚያመሰግኑትን ሰሚ ነው።) ኢማሙን ተከትሎ የሚሰግድ "ሰሚዐልላሁ ሊሙን ሐሚደህ" ሳይሆን "ረባና ወለከል ሐምድ" (ትርጉሙም፡ ጌታችን ሆይ! ምስጋናም ላንተ ነው።) ነው የሚለው።

12 - ከዚያም ቀና ካለ በኋላ እንዲህ ይበል፡ "ረባና ወለከል ሐምድ ሚልኡ ሰማዋቲ ወል አርዲ ወሚልኡ ማሺእተ ሚን ሸይኢን ባዕዱ" (ትርጉሙም፡ ጌታችን ሆይ! ምስጋና በሰማያትና በምድር ሙሉ ላንተ ይሁን፤ ከዚያም በኋላ አንተ በምትሻው ነገር ሙሉም ላንተ ይሁን።)

13 - ከዚያም ለመጀመርያው ሱጁድ እንዲህ እያለ ይወርዳል፡ "አሏሁ አክበር"፤ ሱጁድ የሚያደርገውም በሰባት የሱጁድ አካላቱ ሲሆን እነርሱም፡ ግንባር አፍንጫን ጨምሮ ፣ ሁለት መዳፎች፣ ሁለት ጉልበቶቹ እና የእግር ጫፎች ናቸው። አካላቱን ከጎኑ ያርቃቸው፤ ክርኖቹንም ምድር ላይ አያንጥፋቸው፤ በእግሩ ጫፍም (በጣቶቹ) ወደ ቂብላ ይቅጣጫ።

14 - በሱጁዱም ወቅት ሶስት ጊዜ እንዲህ ይበል፡- "ሱብሐነ ረቢየል አዕላ" (ትርጉሙም፡ ከፍ ያልከው ጌታዩ ሆይ! ጥራት ይገባህ።) እንዲህ ብሎ ቢጨምር ደግሞ ይበልጥ የተሻለ ነው፡ "ሱብሐነከሏምመ ረብበና ወቢሐምዲከ አሏምመግፊርሊ" (ትርጉሙም፡ ጥራት ይገባህ ምስጋናም ላንተ ነው ጌታዩ! መሀርታህን ለግሰኝ።)

15 - ከዚያም ከሱጁድ "አሏሁ አክበር" እያለ ቀና ይበል፡

16 - ከዚያም በሁለቱ ሱጁዶች መካከል የቀኝ እግሩን ተረከዝ ተክሎ በግራ እግሩ የውስጠኛው ክፍል ላይ ይቀመጥ። የቀኝ እጁን በቀኝ ታፋው ላይ አድርጎ ወደ ጉልበቶቹ አስጠግቶ ያስቀምጣቸው። ትንሿን ጣቱንና የቀለበት ጣቱን አጥፎ ጠቋሚ ጣቱን በዱዓ እጊዜ ያንቀሳቅስ። የአውራ ጣቱን ጫፍም ከመሀል ጣቱ ጫፍ ጋር አድርጎ እንደ ክብ ነገር ይስራባቸው። የግራ እጁን ደግሞ ጣቶቹን ዘርግቶ በግራ ታፋው ላይ ወደ ጉልበቱ አስጠግቶ ያስቀምጠው።

17 - በሁለቱ ሱጁዶች መካከል ሲቀመጥ እንዲህ ይበል፡- "ረቢግፊርሊ ወርሐምኒ ወህዲኒ ወርዙቅኒ ወጅቡርኒ ወዓፊኒ" ትርጉሙ፡ "አላህ ሆይ ይቅር በለኝ ማረኝ ምራኝ ፣ ደግፈኝ ፣ ጠብቀኝ፣ ስጠኝ፣ ከፍም አድርገኝ።"

18 - ሁለተኛውንም ሱጁድ ንግግሩንም ተግባሩንም ተመሳሳይ በሆነ መልኩ ልክ እንደመጀመርያው ያድርግ። ወደ ሱጁድ በሚወርድበትም ጊዜ "አሏሁ አክበር" ይበል።

19 - ከዚያም ከሁለተኛው ሱጁድ "አሏሁ አክበር" እያለ ቀና ይበል፡ የሁለተኛውንም ረከዓህ ንግግሩንም ተግባሩንም ልክ በመጀመርያው ረከዓህ እንዳደረገው ያድርግ። ነገር ግን

የመክፈቻ ዱዓ አያደርግም።

20 - ከዚያም ሁለተኛውንም ረከዓህ እንዳጠናቀቀ "አሏሁ አክበር" እያለ ቀና ይበልና በሁለቱ ሱጁዶች መካከል እንደተቀመጠው ሆኖ ይቀመጥ።

21 - በዚህ በተቀመጠበት በሚከተለው መልኩ ተሸሁድን ያነባል፡ "አትተሊያቱ ሊላሂ ወስሶላዋቱ ወጥጠይባቱ ፣ አስሰላሙ ዐለይክ አይዩህን-ነቢይዩ ወረሕሙቱልላሂ ወበረከትሁ ፤ አስሰላሙ ዐለይና ወዓላ ዒባዲላሂ አስሷሊሒን ፣ አሽሀዱ አንላኢላህ ኢልለልላህ ወአሽሀዱ አንነ ሙሐመድን ዐብዱሁ ወረሱሉሁ። አልላሁምም ሰልሊ ዐላ ሙሐመዲን ወዐላ አሊ ሙሐመዲን ከማ ሰልለይተ ዐላ ኢብራሂም ወዐላ አሊ ኢብራሂም ኢንነከ ሐሚዱን መጂድ። አልላሁምም ባሪክ ዓላ ሙሐመዲን ወዐላ አሊ ሙሐመዲን ከማ ባሪክተ ዐላ ኢብራሂም ወዓላ አሊ ኢብራሂም ኢንነከ ሐሚዱን መጂድ። አሏሁማ ኢኒ አዑዙ ቢከ ሚን ዐዘቢል-ቀብሪ ወሚን ዐዘቢ ጀሀንም ወ ሚን ፊቲነቲል-መሕያ ወል-መማቲ ወ ሚን ሸር-ሪ ፊቲነቲል መሲሒ-ድ-ደጃል" ትርጉም :- "ክብርና ልዕልና እንዲሁም ሰላቶችና መልካም ነገሮች ሁሉ ለአላህ ናቸው። አንቱ ነቢዩ ሆይ! የአላህ ሰላም፣ እዝነቱና በረከቶች በእርሶ ላይ ይስፈን ፤ ሰላም በእኛና በአላህ ደጋግ ባሮችም ላይ ይስፈን ፤ ከአላህ ሌላ በእውነት የሚመለከ አምላክ እንደሌለ እመሰክራለሁ ፤ ሙሐመድም የአላህ አገልጋይና መልዕክተኛ መሆናቸውን እመሰክራለሁ፤ አላህ ሆይ! ውዳሴህን ለኢብራሂምና ለቤተሰቦቻቸው እንዳወረድክላቸው ሁሉ ለሙሐመድና ለቤተሰቦቻቸው አውርድላቸው፤ አንተ ምስገንና ኋያል (የላቅክ) ነህና። አላህ ሆይ! ለኢብራሂምና ለቤተሰቦቻቸው ረድዔትን እንዳወረድክላቸው ሁሉ ለሙሐመድና ለቤተሰቦቻቸውም ረድዔትን አውርድላቸው። አንተ ምስገንና ኋያል (የላቅክ) ነህና። አላህ ሆይ! ከቀብር ፈተና፣ ከጀሀንም ፈተና፣ ከህይወትና ሞት ፈተናዎች እንዲሁም ከመሲሒ ደጃልም ፈተና ክፋት በአንተ እጠበቃለሁ።" ከዚያም ከቅርቡ ዓለምና ከመጨረሻው ዓለም የፈለገውን መልካም ነገር በዱዓ እ አላህን ይማግናል።

22 - ከዚያም ወደ ቀኝ እየዞረ እንዲህ ብሎ ያሰላምት "አሰላሙ ዓለይኩም ወራሕሙቱሏህ"፤ ወደ ግራ እየዞረም እንዲሁ ይበል።

23 - ሰላቱ ሰስት ረከዓ ወይም አራት ረከዓህ የሚሰገድበት ከሆነ ደግሞ ተሸሁድ ማለትም "አሽሀዱ አን ላ ኢላሂ ኢላሏህ ወአሽሀዱ አን ሙሐመድን ዐብዱሁ ወረሱሉሁ" የሚለው ድረስ ካለ በኋላ የቀረውን ረከዓ ለመቀጠል ይቆማል።

24 - ከዚያም "አሏሁ አክበር" እያለ ይቁም እጆቹንም በትከሻው ትይዩ ከፍ ያድርጋቸው።

25 - ከዚያም ሁለተኛውን ረከዓህ በሰገደበት አኳኋን አድርጎ ሰላቱን ይቀጥል፤ ይሁን እንጂ

የሚቀራው ቁርአን ፋቲሐን ብቻ ነው።

26 - ከዚያም ተወናክ በሚባለው አኳኋትም የቀኝ እግሩን ተረከዝ ተክሎ የግራ እግሩን ተረከዝ ደግሞ በተከለው የቀኝ እግሩ ተረከዝ ስር አሸልኮ መቀመጫውን መሬቱ ላይ ያደርጋል። እጆቹን ደግሞ ልክ በመጀመርያው ተሸሁድ ላይ እንዳደረገው አድርጎ በታፋዎቹ ላይ ያስቀመጣቸዋል።

27 - በዚሁ መቀመጡ ላይ ሙሉ ተሸሁድን ነው የሚቀራው።

28 - ከዚያም ወደ ቀኝ እየዘረ እንዲህ ብሎ ያሰላምት "አሰላሙ ዐለይኩም ወረሕመቱሷህ"፤ ወደ ግራ እየዘረም እንዲሁ ይበል።

ጥ 26 - ሰላትን ካጠናቀቅክ በኋላ የሚባለው ዚክር ምንድን ነው?

መልስ - ሰስት ጊዜ "አስተግፍሩሷህ" ካለ በኋላ

- "አሷሁምም አንተስ-ሰላም ወሚንከስ-ሰላም ተባረክተ ያ ዘል-ጀላሊ ወል-ኢክራም" (ትርጉሙም፡ አላህ ሆይ! አንተ "አስ-ሰላም" ነህ። ሰላምም ከአንተው ነው የሚመጣው። የግርማና የልቅና ባለቤት የሆንከው ጌታዩ ሆይ ክብርህ ይስፋ።)

- "ላ ኢላህ ኢላላህ ወሕደሁ ላ ሸሪክ ለሁ፡ ለሁል-ሙልኩ ወለሁል-ሐምዱ ወሁወ ዐላ ኩሊ ሸይኢን ቀዳር አሷሁም ላ ማኒዐ ሊማ አዕጦይተ ወላ ሙዕጢዩ ሊማ መናዕተ ወላ የንፈው ዘል-ጀዲ ሚንከል-ጀድ" (ትርጉሙም፡ ከአላህ በስተቀር በእውነት አምልኮ የሚገባው አምላክ የለም፤ ተጋሪ የለውም። ንግሥናም ምስጋናም የእርሱ ብቻ ነው። እርሱም በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነው። አላህ ሆይ! አንተ የሰጠኸውን የሚያቅበው የለም። የከለከልከውንም ማንም ሊሰጥ አይችልም። እድለኝነትም ሊጠቅም አይችልም። እድለኝነትም ካንተው ነው።)

- "ላ ኢላህ ኢላላህ ወሕደሁ ላ ሸሪክ ለሁ፡ ለሁል-ሙልኩ ወለሁል-ሐምዱ ወሁወ ዐላ ኩሊ ሸይኢን ቀዳር ላ ሐውላ ወላ ቁወተን ኢላ ቢላህ ላ ኢላህ ኢላሷህ ወላ ነዕቡዱ ኢላ ኢያህ ለሁን-ኒዕመቱ ወለሁል-ፈድሉ ወለሁሥ-ሠናኡል ሐሰን ላ ኢላህ ኢላላህ ሙኽሊሲነ ለሁድ-ዲን ወለው ከሪሀል-ካፊሩን" (ትርጉሙም፡ ከአላህ በስተቀር በእውነት አምልኮ የሚገባው አምላክ የለም፤ ተጋሪ የለውም። ንግሥናም ምስጋናም የእርሱ ብቻ ነው። እርሱም በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነው። ከአላህ በስተቀር ምንም ሃይልም ብልህትም የለም። ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ የለም። ከርሱም ሌላ አንገዛም። ችሮታው የርሱ ብቻ ነው። ውዳሴም ለእርሱ ብቻ ነው። ከአላህ በስተቀር ሌላ በእውነት አምልኮ የሚገባ አምላክ የለም። ከሐዲዎች ቢጠሉም (እኛ) ሃይማኖታችንን በኢኸላስ ለርሱ ያጠራን ነን።)

- "ሱብሐነላህ" (ትርጉሙም፡ አላህ ጥራት ይገባው) ሰላሳ ሶስት ጊዜ፤
- "አልሐምዱሊህ" (ትርጉሙም፡ ምስጋና ሁሉ ለአላህ የተገባ ነው) ሰላሳ ሶስት ጊዜ፤
- "አላሁ አክብር" (ትርጉሙም፡ አላህ የላቀ ነው) ሰላሳ ሶስት ጊዜ፤

ከዚያም እንዲህ ብሎ መቶ ይሞላል፡- - "ላ ኢላህ ኢላላህ ወሕደሁ ላ ሸሪከ ለሁ፡ ለሁል-ሙልኩ ወለሁል-ሐምዱ ወሁወ ዐላ ኩሊ ሸይኢን ቀዲር" (ትርጉሙም፡ ከአላህ በስተቀር በእውነት አምልኮ የሚገባው አምላክ የለም፤ ተጋሪ የለውም። ንግሥናም ምስጋናም የእርሱ ብቻ ነው። እርሱም በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነው።)

- ሱረቱ አል-ኢንሻላስን እና ሱረቱል ፈላቅን ("ቁል አዑዙ ቢረቢል ፈላቅ") እና ሱረቱ-ን-ናስን ("ቁል አዑዙ ቢረቢ-ን-ናስ") ከፈጅርና ከመግራብ ሰላት በኋላ ሶስት ሶስት ጊዜ ከሌሎቹ ሰላቶች በኋላ ደግሞ አንድ አንድ ጊዜ መቅራት፤

አየተል ኩርሲይን አንድ ግዜ መቅራት፤

ጥ 27: ከግዴታ ሰላት በፊትና በኋላ የሚሰገዱ ሱናዎች ምን ምን ናቸው? ትሩፋቱስ ምንድን ነው?

- መልስ - ከፈጅር ሰላት በፊት ሁለት ረከዓዎች፤
- ከዝሁር ሰላት በፊት አራት ረከዓዎች፤
- ከዝሁር ሰላት በኋላ ሁለት ረከዓዎች፤
- ከመግራብ ሰላት በኋላ ሁለት ረከዓዎች፤
- ከዒሻ ሰላት በኋላ ሁለት ረከዓዎች፤

ትሩፋቱን በተመለከተ ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "በቀንና በሌሊቱ ክፍል አስራ ሁለት ረከዓዎችን ለሰገደ አላህ በጀነት ውስጥ ቤት ይገነባለታል።" ሙስሊም እና አሕመድ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 28: የሳምንቱ ምርጫ ቀን ምንድን ነው?

መልስ - ጁሙዓ ቀን ነው። ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ከቀኖቻችሁ በላጩ ጁሙዓ ነው። በዚህ ቀን አደም ተፈጠረ፤ በዚህ ቀንም ሞተ፤ በዚህ ቀን ነው የመጨረሻው ቀንድ የሚነፋው፤ በዚህ ቀን ነው በድንጋጤ መሞት የሚከሰተው። በዚያ

ቀን በኔ ላይ ሰለዋት አብዙ፤ ምክንያቱም ሰለዋታችሁ ለኔ ይቀርብልኛልና።" "የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! አፈር በልቶዎት ሳለ ሰለዋታችን እንዴት ይቀርብሎታል?" አሏቸው፤ እርሳቸውም፡- "አላህ ምድርን የነቢያትን ሥጋ ከሙብላት ከልክሏታል።" አቡ ዳውድና ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 29: የጁምአ ሰላት ብያኔ ምንድን ነው?

ሐ- በእያንዳንዱ ለአቅመ አዳም የደረሰ ጤነኛ አእምሮ ያለው ሙንገደኛ ያልሆነ ወንድ ሙስሊም ላይ ሁሉ በነፍስ ወከፍ ግዴታው ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿9﴾

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! በዐርብ ቀን ለስግደት ጥሪ በተደረገ ጊዜ ወደ አላህ ማውሳት ኹዱ። መሸጥንም ተዉ። ይህ የምታውቁ ብትኾኑ ለእናንተ በጣም የተሻለ ነው። 9} [ሱረቱል ሙናፊቁን፡ 9]

ጥ 30: የጁምዓ ሰላት ስንት ረከዓዎች አሉት?

መልስ - የጁምአ ሰላት ረከዓዎች ብዛት ኢማሙ ጮክ ብለው የሚቀሩባቸው ሁለት ረከዓዎች ሲሆኑ ከሰላት በፊትም ሁለት የታወቁ ኹጥባዎች አሉት።

ጥ 31: የጁምዓ ሰላት ማሳለፍ ይፈቀዳልን?

ሐ - በሸሪዓዊ ዑዝር ካልሆነ በቀር ከጁምዓ ሰላት መቅረት የሚፈቀድ አይደለም። ነብዩ ሰላላሁ ዐለይሂ ወሰለም እንዲህ ብለዋል፡- "በስንፍና ሶስት ጁምዓዎችን ያሳለፈ ሰው አላህ በልባው ላይ ያትምበታል።" አቡ ዳውድና ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 32: የጁምዓን ሱና ጥቀስ?

መልስ-

- 1 - ገላን መታጠብ፤
- 2 - ሽቶ መቀበት፤
- 3 - የክት (መልካም) ልብስን መልበስ፤
- 4 - ወደ መስጅድ ቀደም ብሎ መሄድ፤

- 5 - በነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ላይ ሰለዋት ማብዛት፤
- 6 - ሱረቱል ከህፍን መቅራት፤
- 7 - ወደ መስጅድ በእግር መሄድ፤
- 8- ዲዓእ ተቀባይነት የሚያገኝበትን ሰዓት መጠባበቅ፤

ጥ 33: በጀምዓ መስገድ ያለውን ትሩፋትን ጥቀስ?

መልስ - ከዐብደ፤አህ ኢብኑ ዑመር ረዲዮሊሁ ዓንሁ በተላላፊ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "በጀምዓ የሚሰገድ ሰላት ለብቻ ከሚሰገድ ሰላት በሃያ ሰባት እጥፍ ይበልጣል።" ሙስሊም ዘግቦውታል።

ጥ 34: በሰላት ውስጥ ኹሹዕን መኖር ማለት ምንድን ነው?

መልስ - በሰላት ሰአት ልቦና የተጣደ መሆኑ እና አካልም መስከኑ ነው።

የላቀዉ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ 1 الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ 2}

{ምእምናን ፍላጎታቸውን ሁሉ በእርግጥ አገኙ (ዳኑ)። 1} {እነዚያ እነርሱ በስግደታቸው ውስጥ (አላህን) ፈረዎች። 2} [ሱረቱ አል-ሙእሚኑን፡ 1፣2]

ጥ 35: ዘካ ምንድን ነው?

ሐ - በተወሰነ የጊዜ ገደብ ውስጥ ለተወሰኑ የማህበረሰብ ክፍሎች የሚሰጥ የገንዘብ ግዴታ ነው። ከእስልምና መሰረቶች መካከል አንዱ ሲሆን ከሀብታሞች ተወስዶ ለድሆች የሚሰጥ የግዴታ ምጽዋት ነው።

የላቀዉ አላህ እንዲህ ብሏል፡- {وَاتُوا الزَّكَاةَ} {ዘካንም ስጡ።} [ሱረቱል በቀራህ: 43]

ጥ 36: ሙስተሓብ (ግዴታ ባይሆንም የሚበረታታ) የሆነው ምጽዋት ምንድን ነው?

መልስ - ከዘካ ውጭ የሆነ በማንኛውም ጊዜ በበጎነት የሚደረግ መርዳትን መሰል ምጽዋትን የሚያጠቃልል ነው።

የላቀዉ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{بِوَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ} [ሱረቱል በቀራህ: 195]

ጥ 37: ጾም ምንድን ነው?

ሐ- አላህን ማምለክን በማሰብ ጎህ ከሚቀድበት ጊዜ ጀምሮ እስከ ጀንበር መጥለቅ ድረስ ጾምን ከሚያፈርሱ ነገሮች በመታቀብ አላህን ማምለክ ነው። ሁለት ዓይነትም ነው፡-

የግዴታ ጾም፡- ከእስልምና ምሰሶዎች አንዱ የሆነውን የረመዲንን ወር መጾምን ይመስል።

የለቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ 183}

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ ጾም በነዚያ ከናንተ በፊት በነበሩት (ሕዝቦች) ላይ እንደ ተጻፈ በናንተም ላይ ተጻፈ (ተደነባ) ልትጠነቀቁ ይከጀላልና። 183} [ሱረቱል በቀራህ: 183]

ግዴታ ያልሆነ ጾም፡- በየሰዓት ሰኞ እና ሐሙስ መጾም እና ከየወሩ ሦስት ቀናትን መጾምን የመሰሰሉ ጾሞችን የሚመለከት ሲሆን ከእንዲህ ዓይነቶቹ በላጩ አያመል ቢድ የሚባሉት (በሒጅሪ አቆጣጠር የወሩን 13ኛ፣ 14ኛውና 15ኛውን) ቀናት መጾም ነው።

ጥ 38: የረመዲንን ወር መጾም ያለውን ትሩፋት ጥቀስ?

መልስ- አቡ ሁረይራ (ረዲየላሁ ዐንሁ) እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "የረመዲንን ወር በእምነት እና ምንዳውን ከአላህ ለማግኘት በማሰብ የጾመ ሰው ያለፈው ኃጢአቱ ይሰረይላታል።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 39: ከረመዲን ውጭ በፈቃድኝነት ግዴታ ያልሆነ ጾምን መጾም ያለውን ትሩፋት ጥቀስ?

መልስ - አቡ ሰዒድ አል-ኹድሪይ አላህ ይውደድላቸውና ባስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ማንኛውም ባርያ በአላህ መንገድ አንድ ቀን ቢጾም አላህ ፊቱን ከጀህም የሰባ ክረምት ያህል ያርቅላታል።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

- "ሰባ ክረምት" ሲባል ሰባ ዓመት እንደማለት ነው።

ጥ 40:- ጾምን ከሚያፈርሱ ነገሮች መካከል የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ-1- ሆን ብሎ መብላትና መጠጣት፤

2- ሆን ብሎ ማስታወክ፤

3- ከእስልምና መቀልበስ (ካፊር መሆን)፤

ጥ 41: የፆም ሱናዎችን ጥቀስ?

መልስ-1- ፊጥራን ማፋጠን፤

2- ሰሑር ማዘግየት፤

3- በጎ ስራን እና ዒባዳን ማብዛት፤

4- ፆመኛ ሆኖ ሲዘልፉት "እኔ ፆመኛ ነኝ" ማለት

5- ፆም በሚፈቱበት ጊዜ ዱዓእ ማድረግ፤

6- ጾምን በእርጥብ ቴምር ወይም በማንኛውም ቴምር ማፍጠር፤ ካልተገኘ ደግሞ በውኃ ማፍጠር፤

ጥ 42: ሐጅ ምንድን ነው?

መልስ - ሐጅ ማለት፡- የተወሰነ የአምልኮ ስርአትን፤ በተወሰነ ወቅት ላይ ለማከናወን ወደ ተከበረው የአላህ ቤት ሄዶ አላህን ማምለክ ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ 97}

{ለአላህም በሰዎች ላይ ወደርሱ መኾኑን በቻለ ሁሉ ላይ ቤቱን መጎብኘት ግዴታ አለባቸው። የካደም ሰው አላህ ከዓለማት ሁሉ የተብቃቃ ነው። 97} [ሱረቱ ኣሊ-ዒምራን: 97]

ጥ 43: የሐጅ (አርካን) ምሰሶዎችን ብዛት ጥቀስ?

መልስ-1- ኢሕራም፤

2- በዐረፋ ላይ መቆም፤

3- ጠዋፍ አል-ኢፋዲ፤

4- በሰፋ እና መርዋ መካከል መመላለስ፤

ጥ 44: የሐጅን ትሩፋት ጥቀስ?

መልስ- ከአቡ ሁረይራ (ረዲየላሁ ዐንሁ) እንደተላለፈው "የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና

ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ሲሉ ሰምቻለሁ" ብለው፡- "(ከሚስቱም ጋር) ግንኙነት ሳይፈፀም ንጢአትንም ሳይሠራ ከሐጅ የተመለሰ ሰው ልክ እናቱ በወለደችበት ቀን እንደነበረው ሆኖ ይመልሳል።" ቡኸረይ እና ሌሎችም ዘግቡውታል።

- "ልክ እናቱ በወለደችበት ቀን እንደነበረው ሆኖ ይመልሳል።" ሲባል ከታጢአት የጸዳ ሆኖ ማለት ነው።

ጥ 45: ዑምራ ምንድን ነው?

መልስ - ዑምራ ማለት፡- በየተኛውም ወቅት የተወሰነ የአምልኮ ስርአትን ለማከናወን ወደ ተከበረው የአላህ ቤት ሄዶ አላህን ማምለክ ነው።

ጥ 46: የዑምራ ምሰሶዎችን ብዛት ጥቀስ?

መልስ-1- ኢሕራም፤

2 - ጠዋፍ ማድረግ፤

3 - በሰፋ እና መርዋ መካከል መመላለስ፤

ጥ 47: በአላህ መንገድ መታገል ማለት ምንድን ነው?

መልስ - እስልምናን በማስፋፋት እና ከእስልምና እና ከሙስሊሞችም በመከላከል ረገድ ያቅምን ማድረግ ወይም የእስልምና እና የሙስሊሞችን ጠላቶች መፋለም ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ 41}

{ቀላሎችም ከባዶችም ሆናችሁ ዝመቱ። በአላህም መንገድ በገንዘቦቻችሁ በነፍሶቻችሁም ታገሉ። ይህ የምታውቁ ብትሆኑ ለናንተ በጣም የተሻለ ነው። 41} (ሱረቱ-ተውባህ: 41)

የነቢዩ ﷺ የህይወት ታሪክ ክፍል

ጥያቄ 1: የነቢያችን ሙሐመድ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንን የዘር ሀረግ ጥቀስ?

መልስ - እሳቸው የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሙሐመድ ብን ዐብደላህ ቢን

ዐብዱል ሙጦሊብ ቢን ሀሺም ናቸው፤ ሀሺም ከቁረይሽ ዘር ነው፤ ቁረይሾችም ከዐረብ ዝርያዎች ናቸው፤ ዐረቦች ደግሞ የኢስማዒል ዘር ሲሆኑ ኢስማዒል ደግሞ የኢብራሂም ዘር ናቸው። በሳቸውም በነብያቸንም በላጭ የሆነው የአላህ ሰላዎትና ሰላም ይስፈንባቸውና።

ጥያቄ 2: የነቢያችን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እናት ስም ማን ይባላል?

መልስ- አሚና ቢንት ወህብ ትባላለች።

ጥ3: አባታቸው የሞተው መቼ ነው?

መልስ- አባታቸው የሞተው እርሳቸው የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ገና ሳይወለዱ በእርግዝና ሳሉ ነበር።

ጥ 4: ነብዩ ﷺ የተወለዱት መቼ ነው?

መልስ- የዝሆን አመት ተብሎ በተሰየመው አመት በወርሀ ረቢዐል አወል እለተ ሰኞ ነው።

ጥ5: የት ሀገር ተወለዱ?

መልስ - በመካ።

ጥ 6: ከእናታቸው ውጭ ተንከባካካቢያቸው እና አጥቢያቸው ማን ነበረች?

መልስ - የአባታቸው ባሪያ ኡሙ አይመን፤

- የአጎታቸው አቡ ለሀብ ባርያ ሠውደባህ፤
- ሐሊመቱ-ስ-ሰዕዲያህ፤

ጥ7: እናታቸው የሞተችው መቼ ነው?

መልስ- በስድስት ዓመታቸው እናታቸው ስትሞት አያታቸው ዐብዱል ሙጦሊብ ይንከባከቧቸው ጀመር።

ጥያቄ 8: አያታቸው ዐብዱል ሙጦሊብ ከሞቱ በኋላ የተንከባከባቸው ማን ነው?

መልስ- ስምንት አመት ሲሆናቸው አያታቸው ዐብዱል ሙጦሊብ ሞቱና ተንከባካቢያቸው አጎታቸው አቡ ጧሊብ ሆኑ።

ጥ 9: ከአጎታቸው ጋር ወደ ሰርያ የተጓዙት ሙቼ ነው?

መልስ - ከአጎታቸው ጋር ወደ ሰርያ የሄዱት በአሥራ ሁለት ዓመታቸው ነው።

ጥ 10: ሁለተኛው ጉዟቸው ሙቼ ነበር?

መልስ - ሁለተኛው ጉዟቸው በኸዲጃ ረዲዋሊሁ ዓንጋ ገንዘብ ለመገበያየት ያደረጉት ጉዞ ነበር። እሳቸው የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ከጉዞ ተመልሰውም እድሜያቸው ሃያ አምስት አመት ሆኖ አገቧት።

ጥ 11: ቁረይሾች ካዕባን መልሰው የገነቡት ሙቼ ነበር?

መልስ - ቁረይሾች ካዕባን እንደገና የገነቡት የሳቸው ዕድሜ ሠላሳ አምስት ሲሆን ነበር።

ሐጀረል አስወድን ማን እንደሚያስቀምጠው በመካከላቸው የሀሳብ ልዩነት በተነሳ ጊዜ እርሳቸውን ፈራጅ አድርገዋቸው ነበር። እርሳቸውም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን አንዳች ልብስ አምጥተው ከየጎሳው አንድ አንድ ሰው ተውክሎ የልብሱን ጠርዝ እንዲይዝ አዘዙ። ጎሳዎቹም አራት ነበሩ። የእያንዳንዱ ነገድ ተወካይ ጠርዝ ጠርዙን ይዞ ከፍ እንዳይረገገላቸው እሳቸውም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን በእጃቸው ተቀብለው ቦታው ላይ አደረጉት።

ጥ 12: አላህ መልዕክተኛው አድርጎ ሲልካቸው እድሜያቸው ስንት ዓመት ነበር? ወደ ማንስ ነው የተላኩት?

መልስ - የአርባ ዓመት ጎልማሳ ነበሩ፤ የተላኩትም ለሰዎች ሁሉ አብሳሪና አስጠንቃቂ ተደርገው ነው።

ጥ 13: የመጀመሪያ ወሕይ የወረደላቸው በምን መልኩ ነበር?

መልስ - መጀመርያ ወሕይ (መለኮታዊ ራዕይ) ሲወርድላቸው የነበረው በእውነተኛ ህልም መልኩ ነበር። ምንም ዓይነት ህልም ቢያዩ ልክ እንደ ንጋት ጎህ ፍንትው ብሎ እውን ይሆን ነበር።

ጥ 14: ወሕይ ሳይገለጥላቸው በፊት በምን ዓይነት ሁኔታ ላይ ነበሩ? ወሕይ ለመጀመሪያ ጊዜ የተገለጠላቸውስ ሙቼ ነበር?

መልስ- በሒራእ ዋሻ ውስጥ አላህን ያመልኩ እና ለዛም ብለው ስንቅም ይቋጥሩ ነበር። በዋሻው ውስጥ አላህን እያመለኩ በነበረበት ጊዜም ነበር ወሕይ የወረደላቸው።

ጥ 15: ከቁርኣን ለመጀመሪያ ጊዜ የወረደላቸው ምን የሚለው ነበር?

መልስ- ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው።

﴿أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ 1 خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ 2 أَقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ 3 الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ 4 عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ (5)

{አንብብ በዚያ (ሁሉን) በፈጠረው ጌታህ ስም። 1 ሰውን ከረጋ ደም በፈጠረው (ጌታህ ስም)። 2 አንብብ፤ ጌታህ በጣም ቸር ሲሆን፤ 3 ያ በብዕር ያስተማረ። 4 ሰውን ያለውቀውን ሁሉ ያሳወቀ ሲሆን። 5} [አልዓለቅ፡ 1 - 5]

ጥ 16፡ በመልዕክተኝነታቸው በመጀመሪያ ያመነላቸው ማን ነበር?

መልስ - ከወንዶቹ አቡባከር አስ'ሲዲቅ፤ ከሴቶች ሽዲጃ ቢንት ሹወይሊድ፤ ከተዳጊዎች ዐልይ ቢን አቢ ጧሊብ፤ ነፃ ከወጡ ባርያዎች መካከል ዘይድ ቢን ሐሪሃህ እና ባሪያ ከሆኑት መካከል ደግሞ ቢላል አል'ሐበሺይ ናቸው። አላህ ሁሉንም መልካም ስራቸውን ይውደድላቸውና።

ጥ 17፡ ወደ እስልምና ዳዕዋ ሲያደርጉ የነበሩት እንዴት ነበር?

መልስ - ዳዕዋ ሲያደርጉ የነበሩት ለሦስት ዓመታት ያህል በምስጢር የነበረ ሲሆን ከዚያም ዳዕዋውን በይፋ እንዲያደርጉ አላህ አዘዘቸው።

ጥያቄ 18፡ ዳዕዋውን በይፋ ከጀመሩ በኋላ ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እና በሰላቸው ያመኑት ምእመናን በምን ሁኔታ ላይ ነበሩ?

መልስ- ሙሽሪኮች ምእመናንን ወደ አቢሲኒያ ነጉሥ እንዲሰደዱ እስኪፈቀድ ድረጃ ድረስ በእርሳቸውና በሙስሊሞች ላይ ግፋቸውን አጧጧፉት።

ሙሽሪኮች ነብዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ለመጉዳት እና ለመግደል በአንድ ድምፅ ተስማምተውም ነበር። ይሁን እንጅ አላህ እሳቸውን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ከሙሽሪኮቹ ለመታደግ አጎታቸው አቡጧሊብን ከለላ አደረገላቸው።

ጥ 19፡- ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መልዕክተኛ ከሆኑ በአሥረኛው ዓመት የሞተው ማን ነበር?

መልስ- አጎታቸው አቡጧሊብ እና ባለቤታቸው ሽዲጃ ረዲየሊሁ ዓንሀ ከዚህ አለም በሞት ተለዩ።

ጥ20፡ ኢስራእ እና ሚዕራጅ ያደረጉት መቼ ነበር?

መልስ - እድሜያቸው ሃምሳ ሲሆን ነበር። ያኔም ነው አምስቱ ሰላቶች በግዴታነት የተደነገጉላቸው።

ኢስራእ ማለት ከመስጅደል ሐረም ወደ መስጅደል አቅሷ ያደረጉት ጉዞ ነው።

ሚዕራጅ ማለት ደግሞ ከአል'አቅሲ መስጅድ ወደ ሰማይ እስከ ሲድራቲል ሙንታህ ድረስ ያደረጉት ጉዞ ነው።

ጥያቄ 21: ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ከመካ ውጪ ያሉ ሰዎችን እንዴት ነበር ዳዕዋ ሲያደርጉላቸው የነበረው?

መልስ - ከመዲና የሆኑ አንሷሮች እሳቸው ዘንድ መጥተው በሳቸው አምነው በዳዕዋውም እንደሚተባበሯቸው ቃል እስኪገቡላቸው ድረስ ሰዎች የሚሰባሰቡባቸው በዓላትና አጋጣሚዎችን ጠብቀው ሰዎች ፊት እየቀረቡ ዳዕዋ ያደርጉ ነበር፤ የጧኢፍ ሰዎችንም ዳዕዋ ያደርጉላቸው ነበር።

ጥ 22: ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መካ ውስጥ ዳዕዋ እያደረጉ ለምን ያህል ጊዜ ቆዩ?

መልስ - አሥራ ሦስት ዓመታት ነው የቆዩት።

ጥያቄ 23: ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሂጅራ ያደረጉት ወዴት ነው?

መልስ - ከመካ ወደ መዲና ነው።

ጥ 24: በመዲና ውስጥ ለምን ያህል ጊዜ ቆዩ?

መልስ - ለአሥር ዓመታት ቆይተዋል።

ጥ 25: ከእስልምና ህግጋት መካከል በመዲና ሳሉ የተደነገጉት ምን ምን ናቸው?

መልስ - ዘካ፣ ጾም፣ ሐጅ፣ ጂሃድ፣ አዛን እና ሌሎችም የእስልምና ህግጋቶች በመዲና ሳሉ የተደነገጉ ናቸው።

ጥ 26: ዋና ዋና የሚባሉት ዘመቻዎቻቸውን ጥቀስ?

መልስ - የታላቁ በድር ዘመቻ፣ የኡሑድ ዘመቻ፣ የአሕዛብ ዘመቻ፣ (ፈትሑ መካ) መካ የተከፈተችበት ዘመቻ ናቸው።

ጥ 27: ከቁርአን መጨረሻ የወረደው ምን የሚለው ነው?

መልስ- ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው።-

﴿وَأَتَقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ 281﴾

{በእርሱም ውስጥ ወደ አላህ የምትመለሱበትንና ከዚያም እነርሱ የማይበደሉ ሲሆኑ ነፍስ ሁሉ የሠራቸውን ሥራ የምትሞላበትን ቀን ተጠንቀቁ። 281} [ሱረቱል በቀራህ፡ 281]

ጥ 28፡ ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መቼ ነው የሞቱት? ዕድሜያቸውስ ስንት ነበር?

መልስ - በአስራ አንደኛው አመተ ሂጅራ በወርሀ ረቢዑል አወል በስልሳ ሶስት አመታቸው አረፉ።

ጥ 29፡ የነቢዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሚስቶች ስም ጥቀስ?

መልስ-

- 1- ኸዲጃ ቢንት ኹወይሊድ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 2- ሰውዳህ ቢንት ዘምዓህ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 3- ዓኢሻህ ቢንት አቢ በክር አስ'ሲዲቅ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 4- ሐፍሷ ቢንት ዑመር ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 5- ዘይነብ ቢንት ኹዘይማህ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 6- ኡሙ ሰለማህ ሂንድ ቢንት አቢ ኡሙያህ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 7- ኡሙ ሐቢባ ረምላህ ቢንት አቢ ሱፍያን ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 8- ጁወይሪያህ ቢንት አል'ሐሪሥ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 9- መይሙናህ ቢንት አል-ሐሪሥ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 10- ሰፊያ ቢንት ሑየይ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 11- ዘይነብ ቢንት ጆሕሽ ረዲየላሁ ዐንሃ፤

ጥ 30፡ የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ልጆች እነማን ናቸው?

መልስ - ሦስቱ ወንዶች ልጆቻቸው፡-

አል-ቃሲም፤ የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ቅጽል ስማቸውም በእርሱው ነበር የተሰየሙ (አበል ቃሲም ይባሉ ነበር)።

ዐብደላህ፤ ኢብራሂም

ሴት ልጆቻቸው፡-

ፋጢማህ፣ ፋቂያህ፣ ኡሙ ኩልሁም፣ ዘይነብ

ከኢብራሂም በቀር ሁሉም ልጆቻቸውን ከኸዲጃ (ረዲየላሁ ዐንሀ) የተወለዱ ናቸው። ከፋጢማህ በቀር ሁሉም እርሳቸው በህይወት እያሉ የሞቱ ሲሆን ፋጢማህ የሞተችው ግን እርሳቸው ከሞቱ ከስድስት ወር በኋላ ነበር።

ጥ 31: ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን የተክለ ሰውነት መገለጫ ባህሪያት ጥቂቱን ጥቀስ?

መልስ - ረዥምም አጭርም ያልሆኑ በሰዎች መካከል መካከለኛ ቁመት፤ የአላህ ሰላዎትና ሰላም ይስፈንባቸውና ነጭ ሆኖ ቅላት የጠጣ ፊት ነበራቸው። ወፍራም ዲም፣ ሰፋፊ ዓይኖች፣ ተለቅ ያለ አፍ፣ ፀጉራቸው እጅግ የጠቆረ፣ ትከሻቸው የሰፋ እና ደስ የሚል መአዛ እንዲሁም ከዚህም ውጭ የመልካም ተክለ ሰውነት መገለጫ ባህሪይ ነበራቸው።

ጥ 32: ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ኡሙታቸውን (ህዝባቸውን) የተዉት በምን ሁኔታ ላይ ነው?

መልስ - ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ኡሙታቸውን ጥፋ ያለው ካልሆነ በቀር በማይሰሳትበት ነጭ ሆኖ ፍንትው ባለ ግልፅ ማስረጃ ላይ ነው የተውት። የትኛውንም ኸይር ነገር ኡሙታቸውን ጠቁመዋል፤ ከየተኛውም ሸር ነገር ደግሞ ኡሙታቸውን አስጠንቅቀዋል።

የተፍሲር ክፍል

ጥ 1:- አል-ፋቲሐን አንብብ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?

መልስ- ሱረቱ አል'ፋቲሐ እና ተፍሲሩ፡-

﴿يَسْمُ اللَّهُ الرَّحْمَنَ الرَّحِيمَ 1 أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ 2 الرَّحْمَنَ الرَّحِيمَ 3 مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ 4 إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ 5 اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ 6 صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ 7﴾

{ "ቢስሚላሂ-ር-ሯሕማኒ-ር-ሯሒም" "በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው። "(1) «አልሐምዱ ሊልላሂ ረቢል ዓላሚን» (ምስጋና ለዓላማት ጌታ ለአላህ የተገባው ነው) (2) "አር-ሯሕማኒ-ር-ሯሒም" "እጅግ በጣም ረጎሩህ በጣም አዛኝ ለሆነው።"(3) «ማሊኪ የውሚ-ድ-ዲን»

(ትርጉሙም፡ የፍርድ ቀን ባለቤት) (4) «ኢይ-ያክ ነዕቡዱ ወኢይያክ ነሰተዒን» (አንተን ብቻ እንገዛለን አንተንም ብቻ እርዳታን እንለምንሃለን) (5) «ኢሀዲና-ስ-ሲጊጊጦል ሙስተቂም» (ትርጉሙም፡ ቀጥተኛውን መንገድ ምራን) (6) «ሲጊጊጦል-ለዚነ አንዓምተ ዓለይሂም ቐይሪል መቐዱቢ ዓለይሂም ወለድዲሊን» (ትርጉሙም፡ የእነዚያ ፀጋህን የዋልክላቸውን ሰዎች መንገድ በነዚያ የተቆጣህባቸውን እና የተሳሳቱትንም አይደሉም። 7) [ሱረትይ አልፋቲሐ፡ 1 - 7]

ተፍሲር፡

ሱረቱል ፋቲሐ (የመክፈቻዎ ሱራ) የተባለችበት ምክንያት የአላህ ኪታብ የሚጀረው በእርሷ ስለሆነው ነው።

{“በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው።”} ቁርአንን መቅራቴን በአላህ ስም እጀምራለሁ፤ በላቀው አላህ እታገዝ ዘንድ ስሙን በሚውሳት በረካውንም እንዳገኝ።

{አላህ} ማለት በእውነት የሚመለከው ብቸኛ ማለት ሲሆን ይህ ስያሜ ጥራት ይገባውና ከእርሱ ውጭ ማንም የሚጠራበት አይደለም።

{አር-ረሕማን} ማለትም ሁሉንም ያካለለ የሰፊ እዝነት ባለቤት ነው።

{አር-ረሒም} ማለትም ለምእመናኑ ልዩ እዝነት ያለው ነው።

2- {“ምስጋና ለዓለማት ጌታ ለአላህ የተገባው ነው”} ማለትም የውዳሴናም የፍፁምነትም ዓይነቶች ሁሉ ለአላህ ብቻ የተገባ ነው።

3- {“እጅግ በጣም ሩጎሩህ በጣም አዛኝ ለሆነው።”} ማለትም ሁሉንም ነገር ያካለለ ሰፊ እዝነት ባለቤት እና ለምእመናን በልዩ ሁኔታ የሚደርስ የልዩ እዝነት ባለቤት ነው።

4- {“የፍርድ ቀን ባለቤት”} ማለትም የምጽአት ቀን ባለቤቱ እርሱ ነው።

5- (“አንተን ብቻ እንገዛለን አንተንም ብቻ እርዳታን እንለምንሃለን”) ማለትም ካንተ ውጭ ሌላን ሳናመልክ በብቸኝነት እናመክልሃለን ፤ አንተን ብቻ እገዛ እንጠይቅሃለን።

6- {“ቀጥተኛውን መንገድ ምራን”} ማለትም ለእስልምና እና ለሱና መገጠም ነው።

7- {“የእነዚያ ፀጋህን የዋልክላቸውን ሰዎች መንገድ በነዚያ የተቆጣህባቸውን እና የተሳሳቱትንም አይደሉም።”} ማለትም የክርስቲያኖችንና የአይሁዶችን መንገድ ሳይሆን የነብያትና የአላህ ደጋግ ባሮች መንገድ ምራን ማለት ነው።

ይህንን ከቀሩ በኋላ “አሚን” ማለቱ ሱና ነው። ማለትም የሚወደድ ነው።

ጥ 2: ሱረቱል ዘልዘላን ቅራና ተፍሲሩን አስቀምጥ?

መልስ- ሱረቱል ዘልዘላህ እና ተፍሲሩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زُلْزَالَهَا 1 وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا 2 وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا 3 يَوْمَئِذٍ تُخْبِرُهَا 4 بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا 5 يَوْمَئِذٍ يَصُدُّ النَّاسُ أُنثَاتًا لِلَّذِينَ لَبَّيُوا أَعْمَالَهُمْ 6 فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ 7 وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ 8﴾

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍጥሩህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{ምድር (በኅይል) መንቀጥቀጥዋን በተንቀጠቀጠች ጊዜ፤ 1 * ምድር ሸክሞችዋን ባወጣችም ጊዜ፤ 2 * ሰውም ምን ሆነች? ባለ ጊዜ፤ 3 * በዚያ ቀን ወሬዎችዋን ትናገራለች። 4 * ጌታህ ለእርሷ በማሳወቁ ምክንያት። 5 * በዚያ ቀን ሰዎች ሥራዎቻቸውን (ምንዳዋን) እንዲያዩ ይደረጉ ዘንድ (እንደየሥራቸው) የተለያዩ ሆነው (ከመቆሚያው ስፍራ) ይመለሳሉ። 6 * የብናኝ ክብደት ያክልም መልካምን የሠራ ሰው ያገኘዋል። 7 * የብናኝ ክብደት ያክልም ክፉን የሠራ ሰው ያገኘዋል። 8}

[ሱረቱ-ዘልዘላህ: 1-8]

ተፍሲሩ:

- 1- {ምድር (በኅይል) መንቀጥቀጥዋን በተንቀጠቀጠች ጊዜ፤ 1} ማለትም በዕለተ ትንሳኤ ከሚደርስባት ከባድ እንቅስቃሴ አንፃር ምድር በተንቀጠቀጠች ጊዜ።
- 2- {"ምድር ሸክሞችዋን ባወጣችም ጊዜ፤ 2"} ማለትም ምድር በሆዲ ውስጥ ያለውን ሙታንም ሌላውንም ባወጣች ጊዜ።
- 3- {"ሰውም ምን ሆነች? ባለ ጊዜ፤ 3"} የሰው ልጅ ግራ ተጋብቶ "ምድር ምን ነክቷት ነው የምትንቀጠቀጠውና የምትናወጠው?!" ይላል።
- 4- {"በዚያ ቀን ወሬዎችዋን ትናገራለች። 4"} በዚያ ከባድ ቀን ምድር እርሷ ላይ የተደረገውን መልካምና ክፉውን ሁሉ ምድሪቱ ትዘከዝከባለች።
- 5- {"ጌታህ ለእርሷ በማሳወቁ ምክንያት። 5"} ምክንያቱም አላህ ስላሳወቃትና እንድትናገርም ስለዘዘት ነው።
- 6- {"በዚያ ቀን ሰዎች ሥራዎቻቸውን (ምንዳዋን) እንዲያዩ ይደረጉ ዘንድ (እንደየሥራቸው) የተለያዩ ሆነው (ከመቆሚያው ስፍራ) ይመለሳሉ። 6"} በዚያ ምድሪቱ በምትናወጥበት ከባድ

ቀን ሰዎች በዱኒያ ሳሉ የሰሩትን ሊመለከቱ ቡድን ቡድን እየሆኑ ወደ መተሳሰቢያው መስክ ይወጣሉ።

7- {"የብናኝ ክብደት ያክልም መልካምን የሠራ ሰው ያገኘዋል። 7"} በመሆኑም የትንሿን ትንኝ ክብደት ያህል እንኳ በጎ የሰራ ሰው ስራውን ፊት ለፊቱ ሆኖ ይመለከተዋል።

8- {"የብናኝ ክብደት ያክልም ክፉን የሠራ ሰው ያገኘዋል። 8"} በሲው ክብደት ልክ ክፉ ሥራ የሠራም ሰው እንዲሁ ስራውን ፊት ለፊቱ ሆኖ ይመለከተዋል።

ጥያቄ 3: ሱረቱ አል'ዓዲያትን ቅራና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?

መልስ- ሱረቱ አል'ዓዲያት እና ተፍሲሩ:-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا 1 فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا 2 فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا 3 فَأَنْزَلَ بِهِ نَعْمًا 4 فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا 5 إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ 6 وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ 7 وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ 8 أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ 9 وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ 10 إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ 11﴾

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍጥረት በጣም አዛኝ በሆነው።

{እያለከለኩ ሯጮች በሆኑት (ፈረሶች) እምላላሁ። 1 * (በሰከናቸው) እያጋጩ እሳትን አውጪዎች በሆኑትም፤ 2 * በማለዳ ወራሪዎች በሆኑትም፤ 3 * በእርሱ አቧራን በቀሰቀሱትም፤ 4 * በ(ጠላት) ክቢ መካከል በእርሱ (በጧት) በተጋፈጡትም እምላላሁ። 5 * ሰው ለጌታው ብርቱ ከሐዲ ነው። 6 * እርሱም በዚህ ላይ መስካሪ ነው። 7 * እርሱም ገንዘብን ለመውደድ በጣም ብርቱ ነው። 8 * (ሰው) አያውቅምን? በመቃብሮች ያሉት (ሙታን) በተቀሰቀሱ ጊዜ፤ 9 * በልቦች ውስጥ ያለውም ሁሉ በተገለጸ ጊዜ (እንዴት እንደሚሆን)። 10 * ጌታቸው በዚያ ቀን በእነርሱ (ነገር) በእርግጥ ውስጥ አዋቂ ነው። 11} [ሱረቱ አል'ዓዲያት: 1-11]

ተፍሲሩ:

1- {"እያለከለኩ ሯጮች በሆኑት (ፈረሶች) እምላላሁ። 1"} አላህ ከፍጩ ብዛት የሚያለከልኩት ድምጽ በሚሰማ በሆኑ ፈረሶች ማለ።

2- {"(በሰከናቸው) እያጋጩ እሳትን አውጪዎች በሆኑትም፤ 2"} ቋጥኞችን በኋይለኛው በመምታታቸው ምክንያት በቋጥኙ ላይ ከሚያደርሱት ተጽእኖ አንፃር እሳትን በሚለኩሱ ፈረሶችም ማለ።

3- {"በማለዳ ወራሪዎች በሆኑትም፤ 3"} በማለዳው ጠላት ላይ የሚበረቱ በሆኑ ፈረሶችም ማለ።

- 4- {"በእርሱ አባራን በቀሰቀሱትም፤ 4"} በሩጫቸው አባራ የሚቀሰቅሱ በሆኑትም ማለ።
- 5- {"በ(ጠላት) ክቢ መካከል በእርሱ (በጧት) በተጋፈጡትም እምላላሁ። 5"} ፈረሰኞቻቸውም በርካታ በሆኑ ጠላቶች መካከል የሚሰርጉባቸው በሆኑ ማለ።
- 6- {"ሰው ለጌታው ብርቱ ከሐዲ ነው። 6 "} ሰውም ጌታው ከርሱ የሚፈልገውን ደግ ነገር ከማድረግ ይነፍጋል።
- 7- {"እርሱም በዚህ ላይ መስካሪ ነው። 7 "} መልካምን የሚከለክል መሆኑ ግልጽ በመሆኑ የማይክደው የሚመሰክረው ጉዳይ ነው።
- 8- {"እርሱም ገንዘብን ለመውደድ በጣም ብርቱ ነው። 8 "} ለገንዘብም ድንበር ያለፈ ውዴታ ያለው በመሆኑም ንፋግ ነው።
- 9- {"(ሰው) አያውቅምን? በመቃብሮች ያሉት (ሙታን) በተቀሰቀሱ ጊዜ፤ 9"} ይህ በቅርቢቱ ሕይወት የተታለለ ሰው አላህ በመቃብር ውስጥ ያሉትን ሙታንን አስነስቶ ለመተሳሰብና ለፍርድም ከምድር በሚያስወጣቸው ጊዜ ነገሩ እንዳሰበው እንዳልሆነ አያውቅምን?!
- 10- {"በልቦች ውስጥ ያለውም ሁሉ በተገለጸ ጊዜ (እንዴት እንደሚሆን)። 10"} ከሀሳብም ከእምነትም አኳያ በልቦች ውስጥ ያለውም ሌላውም ነገር ጎልቶና ግልፅ ሆኖ ይወጣል።
- 11- {"ጌታቸው በዚያ ቀን በእነርሱ (ነገር) በእርግጥ ውስጠ አዋቂ ነው። 11"} ጌታቸው በዚያ ቀን በነርሱ ላይ ዐዋቂ ነው። ከባሮቹ ምንም ነገር የማይደበቅበትና ለነርሱም በስራቸው ምንዳቸውን የሚከፍላቸው ነው።

ጥ 4: ሱረቱል አል'ቃሪዓን ቅራና ተፍሲሩንም ግለፅ?

መልስ- ሱረቱ አል'ቃሪዓን እና ተፍሲሩ:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿الْفَارِعَةُ 1 مَا الْفَارِعَةُ 2 وَمَا أَذْرَاكَ مَا الْفَارِعَةُ 3 يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْتُوثِ 4 وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ 5 فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ 6 فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ 7 وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ 8 فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ 9 وَمَا أَذْرَاكَ مَا هِيَ 10 نَارٌ حَامِيَةٌ 11﴾

በአለህ ስም እጅግ በጣም ፍጥሩ በጣም አዛኝ በሆነው።

{ቆርቋሪይቱ (ጩኸት)፤ 1 * ምን አስደናቂ ቆርቋሪ ናት! 2 * ቆርቋሪይቱም ምን እንደሆነች ምን አሳወቀህ? 3 * ሰዎች እንደ ተበታተነ ቢራቢሮ (ወይም ኩብኩባ) በሚሆኑበት ቀን፤ 4 * ጋራዎችም እንደ ተነደፈ ሱፍ በሚሆኑበት (ቀን ልቦችን በድንጋጤ ትቆረቁራለች።) 5 * ሚዛኖቹ የከበዱለት ሰውማ፤ 6 * እርሱ በምትወደድ ኑሮ ውስጥ ይሆናል። 7 * ሚዛኖቹም የቀለሉበት ሰውማ፤ 8 * መኖሪያው ሃዋያ ናት፤ 9 * እርሷም ምን እንደ ሆነች ምን አሳወቀህ? 10 * (እርሷ) በጣም ተኳሳ እሳት ናት።} [ሱረቱል አል'ቃሪዓን 1-11]

ተፍሲሩ:

- 1- {"ቆርቋሪይቱ (ጩኸት)፤ 1"} ከአስፈሪነቷ አንፃር የሰዎችን ልብ የምታንኳኳ የሆነችው ሰዓት።
- 2- {"ምን አስደናቂ ቆርቋሪ ናት! 2"} ከአስፈሪነቷ አንፃር የሰዎችን ልብ የምታንኳኳ የሆነችው ሰዓት ምንድን ነች?!
- 3- {"ቆርቋሪይቱም ምን እንደሆነች ምን አሳወቀህ? 3"} መልእክተኛ ሆይ! ከአስፈሪነቷ አንፃር የሰዎችን ልብ የምታንኳኳ የሆነችው ሰዓት ምንነት ምን የምታውቀው አለ?! እርሷም የቀያም ቀን ነች።
- 4- {"ሰዎች እንደ ተበታተነ ቢራቢሮ (ወይም ኩብኩባ) በሚሆኑበት ቀን፤ 4"} ሰዎች ልባቸው በሚቆረቆሩበት ቀን እዚህም እዚያም ተበታትነው እንደተበተነ ቢራቢሮ (ወይም ኩብኩባ) ይሆናሉ።
- 5- {"ጋራዎችም እንደ ተነደፈ ሱፍ በሚሆኑበት (ቀን ልቦችን በድንጋጤ ትቆረቁራለች።) 5"} ተራሮችም ከእንቅስቃሴያቸው ቀላልነት አንፃር እንደ ክፍት ሱፍ ይሆናሉ።
- 6- {"ሚዛኖቹ የከበዱለት ሰውማ፤ 6"} መልካም ስራው ከመጥፎ ስራው የሚበልጥ የሆነለት

ሰውማ።

- 7- {"እርሱ በምትወደድ ኑሮ ውስጥ ይሆናል። 7"} ጀነት ውስጥ በተጎናፀፈው አጥጋቢ ህይወት ላይ ነው።
- 8- {"ሚዛኖቹም የቀለሉበት ሰውማ፤ 8"} መጥፎ ስራው ከመልካም ስራው የሚበልጥ የሆነበት ሰውማ።
- 9- {"መኖሪያው ሃዊያህ ናት፤ 9"} በእለተ ትንሳኤ መኖሪያ እና ማረፊያው ጀህም ነው።
- 10- {"እርሷም ምን እንደ ሆነች ምን አሳወቀህ? 10"} አንተ መልእክተኛ ሆይ! - ምን እንደሆነች ምን አሳወቀህ?!
- 11- {"(እርሷ) በጣም ተኳሳ እሳት ናት።"} እርሷ ትኩሳቷ የበረታ እሳት ነች።

ጥ5: ሱረቱ ተካሡርን ቅራና ተፍሲሩንም ግለፅ?

መልስ- ሱረቱ ተካሡር እና ተፍሲሩ፡-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿اللَّهُمَّ التَّكَاثُرُ 1 حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ 2 كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ 3 ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ 4 كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ 5 لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ 6 ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ 7 ثُمَّ لَتَسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾

በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው።

- {በብዛት መፎካከር (ጌታችሁን ከመገዛት) አዘነጋችሁ። 1 * መቃብሮችን እስከ ጎበኛችሁ ድረስ። 2
- * ተከልከሉ፤ ወደፊት (ውጤቱን) ታውቃላችሁ። 3 * ከዚያም ተከልከሉ፤ ወደ ፊት ታውቃላችሁ። 4
- * በእውነቱ (የሚጠብቃችሁን) እርግጠኛ ዕውቀትን ብታውቁ ኖሮ፤ (ባልዘናጋችሁ ነበር)። 5 *
- ገሀነምን በርግጥ ታያላችሁ። 6 * ከዚያም እርግጠኛን ማየት ታዩዋታላችሁ። 7 * ከዚያም ከድሎታችሁ ሁሉ በዚያ ቀን ትጠየቃላችሁ። 8} [ሱረቱ ተካሡር: 1-8]

ተፍሲሩ:

- 1- {"በብዛት መፎካከር (ጌታችሁን ከመገዛት) አዘነጋችሁ። 1"} ሰዎች ሆይ! በገንዘብና በልጆች መፎካከራችሁ አላህን ከመገዛት አዘነጋችሁ።

- 2- {"መቃብሮችን እስከ ጎበኛችሁ ድረስ። 2"} ሞታችሁ ወደ መቃብራችሁ እስክትገቡ ድረስ አዘነጋችሁ።
- 3- {"ተከልከሉ፤ ወደፊት (ውጤቱን) ታውቃላችሁ። 3"} በእርሷ መፎካከራችሁ አላህን ከመታዘዝ ሊያዘናጋችሁ የሚገባ አይደለም። የዚህ መዘናጋታችሁ መጨረሻውን ታይታላችሁ።
- 4- {"ከዚያም ተከልከሉ፤ ወደ ፊት ታውቃላችሁ። 4"} አሁንም ፍፃሜውን ታውቃላችሁ።
- 5- {"በእውነቱ (የሚጠብቃችሁን) እርግጠኛ ዕውቀትን ብታውቁ ኖሮ፤ (ባልዘናጋችሁ ነበር)። 5"} በእርግጥ ወደ አላህ ተመላሾች መሆናችሁንና በሥራችሁንም እንደሚመነጻችሁ በእርግጠኝነት ብታውቁ ኖሮ በገንዘብና በልጆች መፎካከር ላይ አትጠመዱም ነበር።
- 6- {"ገሀነምን በርግጥ ታያላችሁ። 6"} በመሀላ አስረግጬ እናገራለሁ በእለተ ትንሣኤ እሳትን ትመለከታላችሁ።
- 7- {"ከዚያም እርግጠኛን ማየት ታዩዋታላችሁ። 7"} ከዚያም ያለምንም ጥርጥር በተጨባጭ ትመለከቷላችሁ።
- 8- {"ከዚያም ከድሎታችሁ ሁሉ በዚያ ቀን ትጠየቃላችሁ። 8"} ከዚያም አላህ በዚያን ቀን ከጤናም ከሀብትም ከሌሎችም ፀጋዎች በኩል ስለዋላላችሁ ውለታ ይጠይቃችኋል።

ጥ 6: ሱረቱ አል'ዐስርን ቅራና ተፍሲሩን ግለፅ?

መልስ - ሱረቱል ዐስር እና ተፍሲሩ:-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

{وَالْعَصْرُ 1 إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ 2 إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ 3}

በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{በጊዚያቱ እምላለሁ፤ 1 * ሰው ሁሉ በእርግጥ በከሰራ ውስጥ ነው። 2 * እነዚያ ያመኑትና መልካሞችን የሠሩት፣ በእውነትም አደራ የተባባሉት፣ በመታገስም አደራ የተባባሉት ብቻ ሲቀሩ።

3} [ሱረቱል ዐስር: 1-3]

ተፍሲር:

1- {በጊዚያቱ እምላለሁ፤ 1} ጥራት ይገባውና በጊዜያቱ ማለ።

2- {ሰው ሁሉ በእርግጥ በከሰራ ውስጥ ነው። 2} ማለትም:- የሰው ልጆች ሁሉ በውድቀት እና

በጥፋት ላይ ናቸው።

- 3- {እነዚያ ያመኑትና መልካሞችን የሠሩት፣ በእውነትም አደራ የተባባሉት፣ በመታገስም አደራ የተባባሉት ብቻ ሲቀሩ። 3} እነዚያ አማኝ ሆነው መልካም ሥራዎችንም የሠሩት፤ ወደ እውነትም የተጣሩ በርሱም ላይ የታገሡት ከኪሳራ የዳኑ ናቸው።

ጥ 7: ሱረቱል ሁመዛህን ቅራ እና ተፍሲጅንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ሁመዛህን እና ተፍሲጅ:-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ۝۱ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ۝۲ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ۝۳ كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ۝۴ وَمَا أُنزِلَتْ مَا الْحُطَمَةُ ۝۵ نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ ۝۶ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ۝۷ إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوسَدَةٌ ۝۸ فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ۝۹﴾

በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው።

- {ለሃሜተኛ ለዘላፊ ሁሉ ወዮላት። 1 * ለዚያ ገንዘብን የሰበሰበና የቆጣጠረው (ያደለበውም) ለሆነ ፤(ወዮላት)። 2 * ገንዘቡ የሚያዘወትረው መሆኑን ያስባል። 3 * ይከልከል፤ በሰባሪይቱ (እሳት) ውስጥ በእርግጥ ይጣላል። 4 * ሰባሪይቱም ምን እንደ ሆነች ምን አሳወቀህ? 5 * የተነደደችው የአላህ እሳት ናት። 6 * ያቺ በልቦች ላይ የምትዘልቅ የሆነችው። 7 * እርሷ በእርግጥ በእነርሱ ላይ የተዘጋጀች ናት። 8 * በተዘረጋች አዕማድ ውስጥ (የተዘጋች ናት)። 9 [ሱረቱ አል-ሁመዛህ: 1-9]

ተፍሲጅ:

- 1- {ለሃሜተኛ ለዘላፊ ሁሉ ወዮላት። 1} ሰዎችን አብዝቶ ለሚያማ እና ለሚዘልፍ ሰው የመከራ እና የስቃይ ቅጣት አለበት።
- 2- {ለዚያ ገንዘብን የሰበሰበና የቆጣጠረው (ያደለበውም) ለሆነ ፤(ወዮላት)። 2} ለዛ ገንዘብ ከመሰብሰብና ከመቁጠር ውጭ ሌላ ሀሳብ ለሌለው ወዮላት።
- 3- {ገንዘቡ የሚያዘወትረው መሆኑን ያስባል። 3} የሰበሰበው ገንዘብ ከሞት ያድነውና በዱንያ ህይወትም የሚያዘወትረው ይመስለዋል።
- 4- {ይከልከል፤ በሰባሪይቱ (እሳት) ውስጥ በእርግጥ ይጣላል። 4} ጉዳዩ ይህ አላዋቂ እንዳሰበው አይደለም። ይልቁን ከከባድነቷ አንፃር የተወረወረላትን ሁሉ የምትፈጭና የምትሰባብር ወደሆነችው የጀሀም እሳት ይወረወራል።
- 5- {ሰባሪይቱም ምን እንደ ሆነች ምን አሳወቀህ? 5} የአላህ መልእክተኛ ሆይ! ይህች የተጣለላትን

ሁሉ የምትፈጩው እሳት ምንነት ምን አሳወቀህ?!

- 6- {የተነደደችው የአላህ እሳት ናት። 6} እርሷ የምትቀጣጠል የአላህ እሳት ነች።
- 7- {ያቺ በልቦች ላይ የምትዘልቅ የሆነችው። 7} በሰዎች አካል ወደ ልባቸው ዘልቃ የምትገባ ነች።
- 8- {እርሷ በእርግጥ በእነርሱ ላይ የተዘጋጀች ናት። 8} በውስጧ ለሚሰቃዩባትም የምትቆለፍባቸው ነች።
- 9- {በተዘረጋች አዕማድ ውስጥ (የተዘጋች ናት)። 9} ከውስጧም እንዳይወጡ በተዘረጉ ረዣዥም አዕማድ የተዘጋች ነች።

ጥ 8: ሱረቱል ፊልን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ፊል እና ተፍሲሯ፡-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ 1 أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضَلِيلٍ 2 وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ 3 تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ 4 فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ 5﴾

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍላጎት በጣም አዛኝ በሆነው።

{በዝሆኑ ባለቤቶች ጌታህ እንዴት እንደሠራ አላወቅህምን? 1 * ተንኮላቸውን በጥፋት ውስጥ (ከንቱ) አላደረገምን? (አድርጓል)። 2 * በእነርሱም ላይ መንጎች የሆኑን ዎጅ ላከ። 3 * ከተጠበሰ ጭቃ በሆነ ድንጋይ የምትወረውርባቸው የሆነችን፤ (አዕዋፍ)። 4 * ቅጠሉ እንደ ተበላ አዝመራም አደረጋቸው። 5} [ሱረቱል ፊል: 1-5]

ተፍሲር:

- 1- {በዝሆኑ ባለቤቶች ጌታህ እንዴት እንደሠራ አላወቅህምን? 1} አንተ የአላህ መልእክተኛው ሆይ! እነዚያ የዝሆን ባለቤቶች የሆኑት አብርሃና ባልደረቦቹ ከዕባን ለማውደም በፈለጉ ጊዜ ጌታህ እንዴት እንዳደረጋቸው አታውቅምን?!
- 2- {ተንኮላቸውን በጥፋት ውስጥ (ከንቱ) አላደረገምን? (አድርጓል)። 2} ለማውደም ያቀዱበትን መጥፎ ጥንስሳቸውን ከንቱ አደረገባቸው። ሰዎችን ከከዕባ ከማዘናጋት አንፃር የፈለጉትንም አላገኙ፤ ከተንኮላቸው አንዳች ነገርንም አላተረፉም።
- 3- {በእነርሱም ላይ መንጎች የኾኑን ዎጅ ላከ። 3} በእነርሱም ላይ አእዋፍን በቡድን በቡድን አድርጎ ላከባቸው።

- 4- {ከተጠበሰ ጭቃ በሆነ ድንጋይ የምትወረውርባቸው የኾነችን፤ (አዕዋፍ)። 4} ከተጠበሰ ሸክላ የሆነን ድንጋይ ትወረውርባቸዋለች።
- 5- {ቅጠሉ እንደ ተበላ አዝመራም አደረጋቸው። 5} አላህም በእንስሳት ተበልቶ እንደተጣለ ቅጠል አደረጋቸው።

ጥ 9: ሱረቱል ቁረይሽን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ- ሱረቱ ቁረይሽ እና ተፍሲሯ:-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

{إِيْلَافٍ قُرَيْشٍ 1 إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ 2 فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ 3 الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ 4}

በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{ቁረይሾችን ለማላመድ(ባለዝሆኖቹን አጠፋ)። 1 * የብርድና የበጋን ወራት ጉዞ ሊያላምዳቸው ይህንን ሠራ። 2 * ስለዚህ የዚህን ቤት (የኮሶባን) ጌታ ይግገዙ። 3 * ያንን ከረኃብ ያበላቸውን ከፍርሃትም ያረካቸውን (ጌታ ያምልኩ)። 4} (ሱረቱ ቁረይሽ: 1-4)።

ተፍሲሯ:

- 1- {ቁረይሾችን ለማላመድ (ባለዝሆኖቹን አጠፋ)። 1} በክረምት እና በበጋ ወቅት የለመዱትን ጉዞ የተመለከተ ነው።
- 2- {የብርድና የበጋን ወራት ጉዞ ሊያላምዳቸው ይህንን ሠራ። 2} በክረምት ወደ የመን እና በበጋ ይግሞ ወደ ሻም የሚያደርጉት ጉዞ ነው።
- 3- {ስለዚህ የዚህን ቤት (የኮሶባን) ጌታ ይግገዙ። 3} የዚህ የተቀደሰ ቤት ጌታ የሆነውን እና ይህንንም ጉዞ ያገራላቸውን አላህን በርሱም ምንንም ሳያጋሩ እርሱን ብቻ ያምልኩ።
- 4- {ያንን ከረኃብ ያበላቸውን ከፍርሃትም ያረካቸውን (ጌታ ያምልኩ)። 4} ያም በዓረቦች ልቦና ውስጥ ባሳፈነው የሐረምን እና የነዋሪዎቹን ክብር በማላቅ ከረሃብ መግቧቸው ከፍርሃትም ያዳናቸው ነው።

ጥ 10፡ ሱረቱል ማዑንን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ማዑን እና ተፍሲሯ፡-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ 1 فَذَلِكَ الَّذِي يُدْعُ الْبَنِينَ 2 وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ 3 فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ 4 الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ 5 الَّذِينَ هُمْ يُزَاوُونَ 6 وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ 7﴾

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍጥረት በጣም አዛኝ በሆነው።

{ያንን በምርመራው የሚያስተባብለውን አየህን? (ዐወቅከውን?) 1 * ይህም ያ የቲምን በንይል የሚገፈትረው፤ 2 * ድኻንም በማብላት ላይ የማያግባባው ሰው ነው። 3 * ለሚሰግዱ ወዮላቸው፤ 4 * ለእነዚያ እነርሱ ከስግደታቸው ዘንጊዎች ለኾኑት፤ (ሰጋጆች)። 5 * ለእነዚያ እነርሱ ይዩልኝ ባዮች ለሆኑት። 6 * የዕቃ ትውስትንም (ሰዎችን) የሚከለክሉ ለሆኑት (ወዮላቸው)። 7} [ሱረቱ አል'ማዑን 1-7]

ተፍሲሯ:

- 1- {ያንን በምርመራው የሚያስተባብለውን አየህን? (ዐወቅከውን?) 1} የትንሣኤ ቀን ምንዳን ያስተባብለውን አወቅከውን?
- 2- {ይህም ያ የቲምን በንይል የሚገፈትረው፤ 2} ያ ወላጅ አልባን ከጉዳዩ በኋይል የሚገፈትረው ነው።
- 3- {ድኻንም በማብላት ላይ የማያግባባው ሰው ነው። 3} ራሱንም ይሁን ሌሎች ድሆችን እንዲመግቡ አያነሳሳም።
- 4- {ለሚሰግዱ ወዮላቸው፤ 4} ጣፋትና ስቃይ ለሰጋጆች ሆነ።
- 5- {ለእነዚያ እነርሱ ከስግደታቸው ዘንጊዎች ለሆኑት፤ (ሰጋጆች)። 5} ለእነዚያ ምንም ሳያሳስባቸው በሰላታቸው ለሚቀልዱት ሰጋጆች ሆነ።
- 6- {ለእነዚያ እነርሱ ይዩልኝ ባዮች ለሆኑት። 6} ለእነዚያ ሰላታቸውና ሥራዎቻቸው ለይዩልኝ ይስሙልኝ ለሆኑ፤ ለአላህም ብለው ኢኽላሳቸውን ለማያጠፉ ሰዎች ሆነ።
- 7- {የዕቃ ትውስትንም (ሰዎችን) የሚከለክሉ ለሆኑት (ወዮላቸው)። 7} እናም ሌሎችን ቢረዱበት ምንም ጉዳት በማይደርስባቸው ጉዳይም ሌሎችን ከመርዳት የሚታቀቡ ለሆኑት ወዮላቸው።

ጥ 11: ሱረቱል ከውሠርን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ከውሠር እና ተፍሲሯ:-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُؤْتِرَ 1 فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحِرْ 2 إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ 3﴾

በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{እኛ በጣም ብዙ በጎ ነገሮችን ሰጠን። 1 * ስለዚህ ለጌታህ ስገድ፤ (በስሙ) ሰዋም። 2* ጠይቅ (የሚጠላህ) እርሱ በእርግጥ (ዘሩ) የተቆረጠው ነው። 3 [ሱረቱል ከውሠር: 1-3]

ተፍሲር:

- 1- {እኛ በጣም ብዙ በጎ ነገሮችን ሰጠን። 1} አንተ የአላህ መልዕክተኛው ሆይ! ብዙ መልካም ነገርን ሰጥተንህል፤ ከነርሱም በጀነት ውስጥ ያለውን የአል-ከውሠር ወንዝ ይገኝበታል።
- 2- {ስለዚህ ለጌታህ ስገድ፤ (በስሙ) ሰዋም። 2} በመሆኑም በአላህ የሚያጋሩ ሰዎች ከሚፈፀሙት ሺርክ በተፃራሪው አንተ ደግሞ እርድህንም ሰላትህንም ለርሱ ብቻ በማድረግ ለዚህ ችሮታው አላህን አመስግነው።
- 3- {ጠይቅ (የሚጠላህ) እርሱ በእርግጥ (ዘሩ) የተቆረጠው ነው። 3} አንተን የሚጠላ ነው ከመልካም ነገር ሁሉ የተቆረጠና ቢወሳ እንኳ በክፋት ብቻ የሚወሰው።

ጥ 12: ሱረቱል ካፊሩንን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ካፊሩን እና ተፍሲሯ:-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ 1 لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ 2 وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ 3 وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ 4 وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ 5 كُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ 6﴾

በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{በላቸው «እናንተ ከሓዲዎች ሆይ! 1 * ያንን የምትግዙትን (ጣዖት አሁን) አልግገዝም። 2 * እናንተም እኔ የምግገዘውን (አምላክም አሁን) ተገዢዎች አይደላችሁም። 3 * እኔም ያንን የተገዛችሁትን (ወደፊት) ተገዢ አይደላሁም። 4 * እናንተም እኔ የምግገዘውን (አምላክም አሁን) ተገዢዎች አይደላችሁም። 5 * ለእናንተ ሃይማኖታችሁ አልላችሁ። ለእኔም ሃይማኖቴ አለኝ። 6} [ሱረቱል ካፊሩን: 1-6]

ተፍሲር፡

- 1- {በላቸው «እናንተ ከሓዲዎች ሆይ! 1} የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! እንዲህ በላቸው፡ እናንተ በአላህ የካዳችሁ ከሀድያን ሆይ!
- 2- {«ያንን የምትግገዙትን (ጣዖት አሁን) አልግገዝም። 2} እኔ አሁንም ይሁን ለወደፊት የምታመልኩትን ጣዖታት የማመልክ አይደለሁም።
- 3- {«እናንተም እኔ የምግገዘውን (አምላክም አሁን) ተገዢዎች አይደላችሁም። 3} እናንተም እኔ የማመልከውን ይህውም አላህ በብቸኝነት አታመልኩም።
- 4- {«እኔም ያንን የተገዛችሁትን (ወደፊት) ተገዢ አይደለሁም። 4} እኔም እናንተ የምታመልኩቸውን ጣዖታት አለመልክም።
- 5- {«እናንተም እኔ የምግገዘውን (አምላክም አሁን) ተገዢዎች አይደላችሁም። 3} እናንተም እኔ የማመልከውን አላህ በብቸኝነት አታመልኩም።
- 6- {«ለእናንተ ሃይማኖታችሁ አልላችሁ። ለእኔም ሃይማኖቴ አለኝ። 6} እናንተም ለራሳችሁ የፈለሰፋችሁት መጤ ሃይማኖት አላችሁ፤ እኔም አላህ ወደኔ ያወረደልኝ ሃይማኖቴ አለኝ።

ጥ 13፡ ሱረቱል ነስርን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ነስር እና ተፍሲሯ፡

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ 1 وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا 2 فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَعِذْ بِهِ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾ 3

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍጥፍህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{የአላህ እርዳታና (መከን) መክፈት በመጣ ጊዜ፤ 1 * ሰዎችንም ጭፍሮች እየሆኑ፤ በአላህ ሃይማኖት ውስጥ ሲገቡ ባየህ ጊዜ፤ 2 * ጌታህን ከማመስገን ጋር አጥራው። ምሕረትንም ለምነው። እርሱ ጸጸትን በጣም ተቀባይ ነው። 3} [ሱረቱል አል'ነስር፡ 1-3]

ተፍሲር፡

- 1- {የአላህ እርዳታና (መከን) መክፈት በመጣ ጊዜ፤ 1} የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! አላህ እርዳታውን

ለግሷችሁ በሃይማኖታችሁ ድልን ባጎናፀፋችሁ፤ ሃይማኖቱንም በረዳና የመካ መከፈትም በተከስተ ጊዜ።

2- {ሰዎችንም ጭፍሮች እየሆኑ፤ በአለህ ሃይማኖት ውስጥ ሲገቡ ባየህ ጊዜ፤ 2} ሰዎችንም በቡድን በቡድን እየሆኑ ወደ እስልምና ሲገቡ ባየህ ጊዜ።

3- {ጌታህን ከማመስገን ጋር አጥራው። ምሕረትንም ለምነው። እርሱ ጸጸትን በጣም ተቀባይ ነውና። 3} የተላከህበት ተልዕኮ መጠናቀቁን የሚያሳይ ምልክት መሆኑን ተረድተህ ለዋለልህ የድል ፀጋ ምስጋና ለማቅረብ ጌታህን እያመሰገንከው ውዳሴን አቅርብ፤ እነሆ እርሱ የባሮቹን ንስሀ ተቀባይና ባሮቹንም ይቅር ባይ ነውና መሀርታውን ለምነው።

ጥ 14: ሱረቱል ሙሰድን ቅራ እና ተፍሲፖንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ሙሰድ እና ተፍሲፖ:-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ 1 مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ 2 سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ 3 وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ 4 فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ 5﴾

በአለህ ስም እጅግ በጣም ሩጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{የአቡ ለሀብ ሁለት እጆች ከሰሩ (ጠፉ፤ እርሱ) ከሰረም። 1 * ከእርሱ ገንዘቡና ያም ያፈራው ሁሉ ምንም አልጠቀመውም። 2 * የመንቀልቀል ባለቤት የሆነችን እሳት በእርግጥ ይገባል። 3 * ሚስቱም (ትገባለች)፤ እንጨት ተሸካሚ ስትሆን። 4 * በአንገትዋ ላይ ከጭረት የሆነ ገመድ ያለባት ስትሆን። 5} [ሱረቱል አል'ሙሰድ: 1-5]

ተፍሲፖ:

1- {የአቡ ለሀብ ሁለት እጆች ከሰሩ (ጠፉ፤ እርሱ) ከሰረም። 1} የነብዩ ﷺ አጎት የሆነው አቡ ለሀብ ቢን ዑብዱል ሙጠሊብ ነብዩን ﷺ አዛ ሲያደርግ የነበረ በመሆኑ ስራው ኪሳራ ሆኖበት እጁ ከሰረ እንቅስቃሴውም ከንቱ ሆነ።

2- {ከእርሱ ገንዘቡና ያም ያፈራው ሁሉ ምንም አልጠቀመውም። 2} ገንዘቡ እና ልጁ እርሱን የጠቀሙት ምንድን ነው? ቅጣትን ከርሱ ሊያስቀሩለትም ሆነ እዝነትን ሊያመጡለት አልቻሉም።

3- {የመንቀልቀል ባለቤት የሆነችን እሳት በእርግጥ ይገባል። 3} በትንሳኤ ቀን ነበልባሏ አቃጣይ

ወደ ሆነች እሳት ይገባታል።

- 4- {ሚስቱም (ትገባለች)፤ እንጨት ተሸካሚ ስትሆን። 4} ነብዩ ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለምን በሙንገዳቸው እሾህ እየጣለች የምታስቸግራቸው ሚስቱ ኡሙ ጀሚልም እንዲሁ ትገባታለች።
- 5- {በአንገትዋ ላይ ከጭረት የሆነ ገመድ ያለባት ስትሆን። 5} አንገቷ በተጠማዘዘ ገመድ ተቀፍድዳ ወደ ጀሀም እሳት ትገባለች።

ጥ 15: ሱረቱል ኢኽላስን ቅራ እና ተፍሲጅንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ኢኽላስ እና ተፍሲጅ:-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ 1 اللَّهُ الصَّمَدُ 2 لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ 3 وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ 4﴾

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍጥሩህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{በል «እርሱ አላህ አንድ ነው። 1 * አሷህ (የሁሉ) መጠጊያ ነው። 2 * አልወለደም፤ አልተወለደምም። 3 * ለእርሱም አንድም ብጤ የለውም።» 4} [ሱረቱል ኢኽላስ: 1-4]

ተፍሲጅ:

- 1- {በል «እርሱ አላህ አንድ ነው። 1} የአላህ መልእክተኛ ሆይ! እንዲህ በላቸው:- እርሱ አላህ ነው፤ ከእርሱ በቀርም ሌላ አምላክ የለም።
- 2- {«አላህ (የሁሉ) መጠጊያ ነው። 2} ማለትም:- የፍጥረታት ሁሉ ፍላጎት ወደ እርሱ ነው።
- 3- {«አልወለደም፤ አልተወለደምም። 3} ጥራት ይገባውና ለእርሱ ልጅም ወላጅም የለውም።
- 4- {«ለእርሱም አንድም ብጤ የለውም።» 4} ከፍጡራኑም ለርሱ ምንም አምሳያ የለውም።

ጥ 16: ሱረቱል ፈለቅን ቅራ እና ተፍሲጅንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ፈለቅ እና ተፍሲጅ:-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ 1 مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ 2 وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ 3 وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ 4 وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ 5﴾

በአለህ ስም እጅግ በጣም ፍላጎት በጣም አዛኝ በሆነው።

{በል «በተፈልቃቂው ጎህ ጌታ እጠበቃለሁ። 1 * ከፈጠረው ፍጡር ሁሉ ክፋት። 2 * ከሌሊትም ክፋት ባጨለመ ጊዜ፤ 3 * በተቋጠሩ (ክሮች) ላይ ተፈዎች ከሆኑት (ደጋሚ) ሴቶችም ክፋት። 4 * ከምቀኛም ክፋት በተመቀኘ ጊዜ፤ (እጠበቃለሁ በል)።» 5} [ሱረቱ አልፈለቅ፡ 1-5]

ተፍሲር፡

- 1- {በል «በተፈልቃቂው ጎህ ጌታ እጠበቃለሁ። 1} ማለትም፡- አንተ መልእክተኛ ፡- እኔ የማለዳውን ጌታ አጥብቄ እይዛለሁ፤ ጥበቃውንም እሻለሁ።
- 2- {«ከፈጠረው ፍጡር ሁሉ ክፋት። 2} ፍጡራንን ከሚያስቸግር ክፋት ሁሉ።
- 3- {«ከሌሊትም ክፋት ባጨለመ ጊዜ፤ 3} በሌሊት ከሚጎሉ የአውሬዎችም የሌቦችም ክፋት ለመዳን አሏህን አጥብቄ እይዛለሁ።
- 4- {«በተቋጠሩ (ክሮች) ላይ ተፈዎች ከሆኑት (ደጋሚ) ሴቶችም ክፋት። 4} በቋጠሮ ላይ የሚተፉ ከሆኑት ሴት ደጋሚዎችም ክፋት ለመዳን አሏህን አጥብቄ እይዛለሁ።
- 5- {«ከምቀኛም ክፋት በተመቀኘ ጊዜ፤ (እጠበቃለሁ በል)።» 5} ሰዎችን በተመቀኘ ጊዜ አሏህ የሰጣቸው ፀጋ እንዲወገድባቸውና ክፋትም እንዲያገኛቸው ከሚመኝ ምቀኛም ለመዳን አሏህን አጥብቄ እይዛለሁ፤ ጥበቃውንም እሻለሁ።

ጥ 17: ሱረቱ ን-ናስ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱ ን-ናስ እና ተፍሲሯ፡

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ 1 مَلِكِ النَّاسِ 2 إِلَهِ النَّاسِ 3 مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ 4 الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ 5 مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ 6

በአለህ ስም እጅግ በጣም ፍላጎት በጣም አዛኝ በሆነው።

{በል «በሰዎች ፈጣሪ እጠበቃለሁ። 1 * የሰዎች ሁሉ ንጉሥ በሆነው። 2 * የሰዎች አምላክ በሆነው። 3 * ብቅ እልም ባይ ከሆነው ጎትጓት (ሰይጣን) ክፋት። 4 * ከዚያ በሰዎች ልቦች ውስጥ የሚጎተጉት ከሆነው። 5 * ከጋኔኖችም ከሰዎችም (ሰይጣናት እጠበቃለሁ በል)።» 6} [ሱረቱ ኦ-ሻን፡ 1-6]

ተፍሲር፡

- 1- {በል «በሰዎች ፈጣሪ እጠበቃለሁ። 1} አንተ የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! እንዲህ በላቸው፡- የሰዎችን ጌታ አጥብቄ እይዛለሁ፣ ጥበቃውንም እሻለሁ።
- 2- {«የሰዎች ሁሉ ንጉሥ በሆነው። 2} እንዳሻው ያደርጋቸዋል፤ ከእርሱም ሌላ ባለቤት የሌላቸው በሆነው።
- 3- {«የሰዎች አምላክ በሆነው። 3} በእውነት የሚያመልኩት አምላካቸው፤ ከእርሱም ውጭ ለነርሱ በእውነት የሚያመልኩት አምላክ የሌላቸው በሆነው።
- 4- {«ብቅ እልም ባይ ከሆነው ጎትጓች (ሰይጣን) ክፋት። 4} በሰዎች ላይ ሹክሹክታውን ከሚወረውረ የሰይጣን ክፋት።
- 5- {«ከዚያ በሰዎች ልቦች ውስጥ የሚጎተጉት ከሆነው። 5} ሹክሹክታውን ወደ ሰዎች ልቦና ከሚወረውረው ሰይጣን ክፋት።
- 6- {«ከጌኖችም ከሰዎችም (ሰይጣናት እጠበቃለሁ በል)።» 6} ማለትም ጉትጎታው ሰውም ይሁን ጂኒ ከክፋቱ ለመዳን የሰዎችን ጌታ አጥብቄ እይዛለሁ፣ ጥበቃውንም እሻለሁ።

የሐዲሥ ክፍል

* የመጀመርያው ሐዲሥ:

ጥ 1: "ስራዎች የሚለኩት በኒያቸው ነው።" የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ቁምነገሮች ጥቀስ?

መልስ - ከአሚረል ሙአሚኒን አቡ ሐፍስ ዑመር ኢብኑል ኸጢብ ረዲየላሁ ዐንሁ በተላላፈ ሐዲሥ እንዲህ ብለዋል፡- "የአላህ መልእክተኛ ሰላላሁ ዓለይሂ ወሰለም እንዲህ ሲሉ ሰምቻለሁ፡- "የትኛውም ድርጊት ዋጋው ከጀርባ ባለመው እሳቤ (ኒያው) ላይ የተመሰረተ ነው። ማንኛውም ሰው የሚመነዳውም ባለመው ብቻ ነው። ለአላህና ለመልዕክተኛው ሲል የተሰደደ ሰው የተሰደደው ለአላህና ለመልእክተኛው (ሰላላሁ አለይሂ ወሰለም) ሆኖለታል፤ የዱንያን ጥቅም ለማግኘት ወይም ሴትን ለማጨት ብሎ የተሰደደ ሰውም እንዲሁ መሰደዱ ለተሰደደለት ጉዳይ ነው።" ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሡ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል:

- 1- ማንኛውም አምልኮ ሰላትም ሆነ ፆም፣ ሐጅም ይሁን ሌሎች ተግባራት ሁሉ ኒያ ሊኖራቸው

የግድ ነው።

2 - ለላቀው አላህ ብሎ የሚያከናውን ሁሉ ኢክላሱን ለአሏህ ብቻ ሊያጠራ ይገባል።

* ሁለተኛው ሐዲሥ፡

ጥያቄ 2:- “በዚሁ ጉዳያችን አዲስ ፈሊጥ ያመጣ...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሁ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ቁምነገሮችንም ጥቀስ?

መልስ- ከምእመናን እናት ኡሙ ዐብደሏህ ዓኢሻ ረዲያሏሁ ዐንሁማ በተላለፈ ሐዲሥ እንዲህ ብላለች:-
"የአላህ መልእክተኛ ሰላላሁ ዓለይሂ ወሰለም እንዲህ ብለዋል:- "በዚሁ ጉዳያችን ከእርሱ ያልሆነን አዲስ ፈሊጥ ያመጣ ይዞት የመጣው ፈሊጥ ውድቅ ነው።" ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

1- በሃይማኖት ውስጥ አዲስ ፈጠራ ማምጣት የተከለከለ መሆኑ።

2- አዲስ መጤ ስራዎች ተቀባይነት የሌላቸው ውድቅ መሆናቸው።

* ሦስተኛው ሐዲሥ፡

ጥያቄ 3: "ረሱል ሰላሏሁ ዓለይሂ ወሰለም ዘንድ ተቀምጠን ሳለ..." የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሁ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ቁምነገሮችንም ጥቀስ?

«ከእላታት አንድ ቀን የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ዘንድ ተቀምጠን ሳለን ልብሱ በጣም ነጭ ፀጉሩ በጣም ጥቁር የሆነ ሰው ብቅ አለ። የመንገደኛ ምልክትም አይታይበትም ከኛ መካከልም የሚያውቀው ሰው የለም። ወደ ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ተጠግቶ ጉልበቱን ከጉልበታቸው አስደግፎ ተቀመጠ። እጁንም ታፋው ላይ አደረገና "አንተ ሙሐመድ ሆይ! እስኪ ስለ ኢስላም ንገረኝ?" አላቸው። የአላህ መልዕክተኛም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን " ኢስላም ማለት ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም ሙሐመድም የእርሱ መልዕክተኛ ናቸው ብላህ ልትመሰክር፣ ሰላት (ስርአቱን አሟልተህ) ልትሰግድ፣ ዘካን ልታወጣ፣ ረመዳንን ልትፀም፣ የጉዞውን ጣጣ ከቻልክ ደሞ ሐጅ ልታደርግ ነው።" አሉት። "እውነት ብላሃል" አላቸው። "ረሱ ጠይቆ ረሱ 'ትክክል ነህ' ይላቸዋል ብለን ተገረምን!"» (ከዚያም) «"ስለኢማን ንገረኝ እስኪ!" አላቸው። እርሳቸውም "በአላህ፣ በመላእክቶቹ፣ በመጽሐፍቶቹ፣ በመልእክተኞቹ፣ በመጨረሻው ቀን ልታምንና በቀደርም ክፉውም ሆነ ደጉን ልታምን ነው።" አሉት። "እውነት ብላሃል!" አላቸው። "እስኪ ደሞ ስለ ኢሕሳን ንገረኝ!" አላቸው። እርሳቸውም "አላህን ልክ እንደምታየው ሆነህ ልታመልከው ነው፤ አንተ ባታየውም እርሱ ያይሃልና።" "ስለ ሰዓቲቱስ ንገረኝ

እስኪ!" አላቸው። እርሳቸውም "ተጠያቂው ከጠያቂው የተሻለ የሚያውቀው ነገር የለም።" አሉት። "ስለምልክቶቹ ንገረኝ!" አላቸው። እሳቸውም "ሴት ባርያ ጌታዋን (አለቃዋን) መውለዷ፣ ጫማና ልብስ የሌላቸው የሆኑ እረኞች በህንፃ ሲወዳደሩ ታያለህ" አሉትና ሄደ። ከዚያም ለተወሰነ ጊዜ ቆየን የአላህ መልዕክተኛም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ዑመር ሆይ! ጠያቂው ማን እንደነበር ታውቃለህ?" አሉኝ። እኔም "አላህና መልዕክተኛው ይበልጥ ያውቃሉ" አልኩኝ። እርሳቸውም "ጂብሪል ነው! የዲናችሁን ጉዳይ ሊያስተምራችሁ መጥቶ(ነው)።" አሉኝ። ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

1- አምስቱ የእስልምና መሰረቶች ተወስተዋል። እነርሱም፡-

"ላ ኢላሃ ኢላላህ ሙሐመዱን ረሱሉላህ" ብሎ በአላህ ብቸኛ ተመላኪነትና በነብዩ ሙሐመድ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን የአላህ መልዕክተኝነት መመስከር።

- ሰላትን አሟልቶ መስገድ።
- ዘካን መስጠት።
- የረመዳንን ወር መፃም።
- ወደ ተከበረው የአላህ ቤት ሂዶ ሐጅ ማድረግ።

2- የእምነት መሰረቶች ስድስት መሆናቸው። ስድስት ሲሆኑ እነርሱም፡-

- በአላህ ማመን።
- በመላዕክቱ።
- በመጽሐፍቱ።
- በመልዕክተኞቹ።
- በመጨረሻው ቀን እና
- በክፉዉም በደጉም በቀደር ማመን ናቸው።

3- የኢሕሳን ምሰሶ ተወስኗል፤ እርሱም አንድ ምሰሶ ብቻ ያለው ሲሆን ይኸውም፡ አላህን ልክ እንደምታየው ሆነህ ልታመልከው ነው። አንተ ባታየውም እርሱ ያይሀልና።

4- ዕለተ ትንሣኤ ጊዜው መቸ እንደሆነ የሚያውቀው የላቀው አላህ ብቻ መሆኑን (ተገልጿል)።

አራተኛው ሐዲሥ፡

ጥ 4:- «ከሙእሚኖች መካከል ይበልጥ ኢማናቸው የተሟሉት...» የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች የተወሰኑትንም ጥቀስ?

መልስ - ከአቡ ሁረይራ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- «ከሙእሚኖች መካከል ይበልጥ ኢማናቸው የተሟላው መልካም ሥነ-ምግባር ያላቸው ናቸው።» ቲርሚዲይ ዘግባውታል፤ ሐዲሡንም «ሐሰኑን ሰሊሕ» ብለውታል።

ከሐዲሡ የሚወሰዱ ቁምነገሮች፡

- 1- ለመልካም ስነምግባርን ማበረታታት (ማነሳሳት)፤
- 2- የስነምግባር መሟላት የኢማን መሟላት አካል መሆኑ፤
- 3- ኢማን የሚጨምርና የሚቀንስ መሆኑ፤

አምስተኛው ሐዲሥ፡

ጥያቄ 5:- «ከአላህ ውጭ ባለ አካል የማለ...» የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች የተወሰኑትንም ጥቀስ?

መልስ - ከኢብኑ ዑመር ረዳየላሁ ዐንሁማ በተላለፈ ሐዲሥ ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ከአላህ ውጭ ባለ አካል (በማንም) የማለ በእርግጥም ሽርክን ወይም ክህደትን ፈፀሟል።" ቲርሚዲይ ዘግባውታል።

ከሐዲሡ የሚወሰዱ ቁምነገሮች፡

- በልዑል አምላካችን አላህ ካልሆነ በስተቀር በሌላ መማል እንደማይፈቀድ፤
- ከላቀው አላህ ውጭ ባለ አካል መማል ከትንሹ ሺርክ መሆኑ

ስድስተኛው ሐዲሥ፡

ጥ 6: “እኔ እርሱ ዘንድ ይበልጥ የተወደድኩ እስካልሆንኩ ድረስ እምነቴ አልተሟላም...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከል የተወሰኑትንም ጥቀስ?

መልስ - ከአነስ ኢብኑ ማሊክ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው በተላለፈ ሐዲሥ

የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- «ከአባቱ፣ ከልጁ እና ከመላው የሰው ልጆችም ሁሉ እርሱ ዘንድ ይበልጥ ተወዳጅ የሆንኩት እኔ እስከልሆንኩለት ድረስ ማናችሁም ቢሆን አላመናችሁም።" ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

- ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ከሰዎች ሁሉ በላይ ይበልጥ ተወዳጅ መሆን እንዳለባቸው፤

- እርሳቸውን ከማንም በላይ መውደዱም ከኢማን ምሉእነት እንደሆነ፤

ሰባተኛው ሐዲሥ

ጥያቄ 7:- «ማናችሁም ቢሆን ለወንድሙ እስኪወድ ድረስ ...» የሚለውን ሐዲሥ ሙሉና ከሐዲሁ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ - ከአነስ ኢብኑ ማሊክ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- «ማናችሁም ቢሆን ለራሱ የሚወደውን ለወንድሙ እስከወደደ ድረስ ኢማኑ አልተሟላም።" ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

1- ማንኛውም አማኝ ለራሱ የሚወደውን ለሌሎች አማኞችም መውደድ እንዳለበት፤

2- ያን ማድረጉም ከኢማን ሙሉነት እንደሆነ

ስምንተኛው ሐዲሥ

ጥ 8: «ነፍሴ በእጁ በሆነችው ጌታ እምላለሁ!...” የሚለውን ሐዲሥ ሙሉና ከሐዲሁ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ - ከአቢ ሰዒድ ረዲዩሊሁ ዐንሁ በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ነፍሴ በእጁ በሆነችው ጌታ እምላለሁ! (ሱረቱል ኢኸላስ) የቁርኣን አንድ ሰስተኛውን ታክላለች።" ቡኸሪይ ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

1- የሱረቱል ኢኸላስን በላጭነት

2- የቁርአን አንድ ሰስተኛውን የሚታክል መሆኗ።

ዘጠነኛው ሐዲሥ፡

ጥያቄ 9:- “‘ለ ሐውላ ወላ ቁወተን ኢላ ቢላህ’ (ትርጉሙም፡ በአላህ ካልሆነ በቀር ምንም ሃይልም ሆነ ብልሀት የለም) ...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ - ከአቢ ሙሳ ረዲዩሊሁ ዓንሁ በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- “‘ለ ሐውላ ወላ ቁወተን ኢላ ቢላህ’ (ትርጉሙም፡ በአላህ ካልሆነ በቀር ምንም ሃይልም ሆነ ብልሀት የለም) ማለት ከጀነት ድልቦች መካከል አንዱ ነው።” ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሡ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

1- የዚህ ቃል ትሩፋት እና ከጀነት ድልቦችም አንዱ ስለመሆኑ፤

2- የትኛውም ባርያ በሀይሉም ይሁን በብልሀት ብቻ ከመተማመን ተቆጥቦ በአላህ ብቻ መደገፍ እንደሚገባው፤

* አስረኛው ሐዲሥ፡

10:- “አዋጅ! በሰውነት ውስጥ አንድ ቁራጭ ስጋ አለች...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ - ከአን-ኑዕማን ቢን በሺር አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው እንደተላለፈው የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ሲሉ ሰምቻለሁ ብሏል፡ - “አዋጅ! በሰውነት ውስጥ አንዳች ቁራጭ ስጋ አለች። ይህች ቁራጭ ስጋ ከተስተካከለች ሰውነት ሁሉ ይስተካከላል፤ እርሷ ከተበላሸች ደግሞ ሰውነት ሁሉ ይበላሻል።አዋጅ! እርሷም ልብ ነች።” ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሡ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

1- የልብ መስተካከል ውጭም ውስጥም እንዲስተካከሉ ያደርጋል፤

2- ልብ እንዲስተካከል ትኩረት የመስጠት አስፈላጊነት፤ ምክንያቱም ሰውነት የሚስተካከለው በርሷው ነውና፤

* አስራ አንደኛው ሐዲሥ:

ጥ 11: “ከዱኒያ የመሰናበቻ ቃሉ 'ላ ኢላሃ ኢላሏህ' የሆነ ሰው...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሁ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ - ከሙዓዝ ኢብኑ ጀበል ረዲየሷሁ ዓንሁ በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- “ከዱኒያ የመሰናበቻ ቃሉ 'ላ ኢላሃ ኢላሏህ' የሆነ ሰው ጀነት ገባ።” አቡ ዳውድ ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል:

- 1- የ'ላ ኢላሃ ኢላሏህ' ትሩፋት፤ ማንኛውም ባርያ ጀነት የሚገባው በርሷው መሆኑ፤
- 2- ከዱኒያ የመሰናበቻ ቃሉ 'ላ ኢላሃ ኢላሏህ' የሆነ ሰው ያለው የላቀ ትሩፋት፤

* አስራ ሁለተኛው ሐዲሥ:

ጥ 12: “ሙእሚን ዘላፊም ተራጋሚም አይደለም ...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሁ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ - ከዐብደላህ ኢብኑ መስዑድ ረዲየሷሁ ዓንሁ በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- “ሙእሚን ዘላፊ፤ ተራጋሚም አይደለም፤ ወይም ባለጌ አልያም ስድ አይደለም።” ቲርሚዲይ ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል:

- 1 - ውሸት እና አስቀያሚ ንግግሮች ሁሉ የተከለከሉ ስለመሆናቸው፤
- 2- ከዚህ መጠንቀቅም ሙእሚን በአንደበቱ የሚላበሰው ባህርይ ስለመሆኑ፤

* አስራ ሶስተኛው ሐዲሥ:

ጥ 13: “ከአንድ ሰው እስልምና ማማሩ...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሁ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ጥቅሞቹንም ግለጽ?

መልስ - ከአቡ ሁረይራ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- “የአንድ ሰው እስልምናው ያማረ ለመሆኑ ምልክቱ ከማይመለከተው ነገር መታቀቡ ነው።” ቲርሚዲይና ሌሎችም ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

1- ማንኛውም ሰው ለዲኑም ለዱኒያውም የማይመለከተውን (የማይጠቅመውን) ነገር መተው እንዳለበት፤

2- እንቶፈንቶ መተው ከእስልምና ማማር እንደሆነ

* አስራ አራተኛው ሐዲሥ፡

ጥ 14፡ “ከአላህ ኪታብ (ከቁርአን) አንዲት እንኳ ሐርፍ የቀራ ሰው...” የሚለውን ሐዲሥ ሙሉና ከሐዲሁ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ጥቅሞቹንም ግለጽ?

መልስ - ከዐብደላህ ቢን መስዑድ በተላለፈ ሐዲሥ ነቢዩ ሰለላሁ ዐለይሂ ወሰለም እንዲህ ብለዋል፡- “ከአላህ ኪታብ (ከቁርአን) አንዲት እንኳ ሐርፍ (ሆኔ) የቀራ ሰው በእርሷ ሐሰና (መልካምነት) ይመዘገብለታል። አንድ ሐሰና (መልካምነት) ደግሞ በአስር እጥፍ ነው የሚመነዳው። ይህን ስላችሁ 'አሊፍ ላም-ሚም' አንድ ሐርፍ ነው እያልኳችሁ አይደለም። 'አሊፍ' ራሱን የቻለ ሐርፍ ነው። 'ላም' ራሱን የቻለ ሐርፍ ነው። 'ሚም' ራሱን የቻለ ሐርፍ ነው።” ቲርሚዲይ ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

1- ቁርአንን መቅራት ያለው ትሩፋት፤

2- በሚቀራው እያንዳንዱ ሐርፍ ሐሰና የሚመዘገብ ስለመሆኑ።

የኢስላማዊ ስርአት ክፍል

ከላቀው አላህ ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ):-

ጥ 1- ከላቀው አላህ ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው?

መልስ-

- 1- ጥራት ይገባውና የላቀው አላህን ማለቅ፤
- 2- ተጋሪ ሳያደርጉ እርሱን በብቸኝነት ማምለክ፤
- 3- እርሱኑ መታዘዝ፤
- 4- አለማመፅ፤
- 5- ለቁጥር የሚያታክት ለሆነው ችሮታውና ፀጋው ማመስገንና ተገቢውን ሹክር ማድረስ፤
- 6- ቀድሞ ለወሰነው ዕጣ ፈንታ መታገስ፤

ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ):-

ጥ 2: ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው?

መልስ-

- 1- እርሳቸውን መከተል እና እንደ አርአያ አድርጎ መያዝ፤
- 2- እርሳቸውን መታዘዝ
- 3- እርሳቸውን አለማመፅ
- 4- የተናገሩትን አምኖ መቀበል፤
- 5- በሱናቸው ላይ አዲስ ፈሊጥ አለማምጣት፤
- 6- እሳቸውን ከራስም ከሰውም ሁሉ በላይ አስበልጦ መውደድ፤
- 7- እሳቸውን ማክበር፣ ማገዝና ሱናቸውን መርዳት፤

ጥ 3: ከወላጆች ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው?

መልስ -

- 1 - አላህን በማመፅ ላይ እስካልሆነ ድረስ ወላጆችን መታዘዝ፤
- 2- ወላጆችን መኸደም (መንከባከብ)፤
- 3 - ወላጆችን ማገዝ፤
- 4- የወላጆችን ጉዳይ ማሳካት፤

- 5- ለወላጆች ዱዓእ ማድረግ፤
- 6- ከእነርሱ ጋር ሲጫወቱ ስርአትን መጠበቅ ይገባል፤ በዚህም መሰረት ከንግግሮች ትንሽ የሆነው "ኡፍ" ማለት እንኳ አይፈቀድም።
- 7- ለወላጆች የረገጥታ ፊትን ማሳየት ለነርሱ ፊትን አለማጨፍገግ፤
- 8- ድምፃን ከወላጆቹ ድምጽ በላይ ከፍ አላደርግም፤ በጥሞና አዳምጣቸዋለሁኝም፤ በንግግራቸው መሀል አላቋረጣቸውምም፤ በስማቸው ነጥየም አልጠራቸውም፤ ይልቁን "አባየ!" "እማየ!" ነው የምላቸው።
- 9- አባትና እናቴ ክፍል ውስጥ እያሉ ከመግባቴ በፊት ፈቃዳቸውን እጠይቃለሁ፤
- 10- የወላጆቻችንን እጆችና ግንባራቸውን መሳም።

ዝምድናን በመቀጠል ዙርያ ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ):
ጥ 4: ዝምድናን በመቀጠል በኩል ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው?
 መልስ -

- 1 - ወንድምንም እህትንም አጎትንም አክስትንም ሌሎች ዘመዶችንም በመዘየር፤
- 2- ለነርሱ በንግግርም ሆነ በተግባር ደግ መሆንና እነርሱንም በመርዳት፤
- 3- እነርሱን ማግኘትና ሁኔታቸውንም መጠየቅ፤

ለአላህ ሲሉ ወንድማማች የመሆን ስርአት (አዳብ):-

ጥ 5: ከወንድሞቼ እና ከባልንጀሮቼ ጋር እንዴት መሆን አለብኝ?

መልስ-

- 1 - የምወዳጀውም የምጎዳኛውም ጥሩ ሰዎች ጋር ነው፤
- 2- ከክፉ ሰዎች ጋር ከመጎዳኛትም እርቃለሁ፤
- 3- ወንድሞቼ ጋር ሰላምታን እለዋወጣለሁ እጨበጠጣለሁም፤
- 4- ከታመሙም እጠይቃቸዋለሁ፤ አላህ እንዲያሸራቸውም ዱዓእ አደርግላቸዋለሁ፤
- 5- ሲያስነጥሱ "የርሐሙከላህ" ብዬ ዱዓእ አደርግላቸዋለሁ፤
- 6- እንደጎበኛቸው ከጠሩኝም ግብዣቸውን እቀበላለሁ፤
- 7- ምክር እለግሳቸዋለሁ፤
- 8- ሲበደሉ እረዳቸዋለሁ፤ ሲበድሉም አቅባቸዋለሁ፤
- 10- ለራሴ የምወደውን ለሙስሊም ወንድሜም እወድለታለሁ፤
- 11- እርዳታዬን ሲያስፈልጋቸውም እረዳቸዋለሁ፤
- 12- በቃልም ሆነ በተግባር ምንም አላስቸግራቸውም፤
- 13 - ምስጢራቸውን እጠብቃለሁ፤

14- አልሰድባቸው፣ አላማቸው፣ አልንቃቸው፣ አልመቀኛቸው፣ አልሰልላቸው፣ አላታልላቸውም።

የጉርብትና ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥ 6: ጉርብትናን በተመለከተ ሊኖር የሚገባው ሥነ-ስርአት (አዳብ) እንዴት ነው?
መልስ-

- 1- ጎረቤቴን በቃልም ሆነ በተግባር በጎ አደርግለታለሁ፤ እርዳታዬ ሲያስፈልገውም እረዳለሁ።
- 2- በበዓል፣ በትዳር ወይም በሌላ ምክንያት የደስታ ቀን ካለው እንኳን ደስ አለህ እለቀለሁ፤
- 3- ከታመመ እጠይቀዋለሁ፤ ከተጎዳም አጽናናለሁ፤
- 4- ከምሰራው ምግብ በተቻለኝ መጠን አቋድሰዋለሁ፤
- 5- በቃልም ሆነ በድርጊት አላስቸግረውም፤
- 6- በመሰለል ወይም በሚያስቸግር ድምፅ አልረብሸውም፤ እታገሰዋለሁኝም።

የእንግዳ ተቀባይነት ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥ7: እንግዳ ተቀባይነትንና እንግድነትን በተመለከተ ሊኖር የሚገባው ሥነ-ስርአት (አዳብ) እንዴት ነው?

መልስ-

- 1- በእንግድነት ለጋበዘኝ እቀበለዋለሁ፤
- 2- አንድን ሰው መጎብኘት ከፈለግኩኝም ፈቃዳቸውን ጠይቄ ቀጠሮ እይዛለሁ፤
- 3- ከመግባቴ በፊትም ፈቃድ እጠይቃለሁ፤
- 4- ለጉብኝቴ አልዘገይም፤
- 5- የቤቴ አባላት ላይ ከማፍጠጥ ዐይኔን እገድባለሁ፤
- 6- እንግድነት ሲመጣብኝም ፈገግታ በተሞላበት ፊት እና በጥሩ የአቀባባል ቃላት መርጨ ባማረ መልኩ እቀበላለሁ፤
- 7- እንግዳየንም በተሻለ ቦታ ላይ እንዲቀመጥ አደርጋለሁ፤
- 8- የሚበላና የሚጠጣ ነገር እንዲቋደስ አድርጌ አስተናግዳለሁ፤

ህመምን የተመለከቱ ሥነ ምግባሮች (አዳቦች):

ጥ 8: ህመምን እና ታካሚዎች መጎብኘትን የተመለከቱ ሥነ ምግባሮችን (አዳቦች) ይጥቀሱ?

መልስ-

- 1- ህመም ከተሰማኝ ቀኝ እጄን በሚያመኝ ስፍራ ላይ አድርጌ ሶስት ጊዜ "ቢስሚላህ" ካልኩ በኋላ ሰባት ጊዜ እንዲህ እላለሁ "አዑዙ ቢዒዘቲላሂ ወቁድረቲሂ ሚን ሸሪ ማ አጂዱ ወኡተዚሩ" (ትርጉሙም: ከማገኘው ክፋት በአላህ ክብር እና ሀይል እጠበቃለሁ እና እጠነቀቃለሁ።"
- 2- አላህ በወሰነው ነገር ወድጄ እታገሳለሁ፤
- 3- የታመመ ወንድሜን ለመጠየቅ እሯሯጣለሁ ዱዓእም አደርግለታለሁ፤ እርሱ ዘንድ ግን አብዝቼ አልቀመጥም።
- 4- ገና ሳይጠይቀኝ ሩቃ አደርግለታለሁ፤
- 5- በሚችለው መጠን እንዲታገስ፣ ዱዓእ እንዲያደርግ፣ ሰላቱንም እንዲሰግድና በቻለው ልክ ንፅህናውንም እንዲጠብቅ እመክረዋለሁ፤
- 6- ለህመምተኛ የሚደረገው ዱዓእ ሰባት ጊዜ እንዲህ ማለት ነው:- "አስአሉ አላህ አልዐዚም ረቦ አልዐርሺል አልዐዚም አን የሸፊየኮ" (ትርጉሙም: ታላቅ የሆነውን እና የዐርሽ ጌታ የሆነውን አላህ እንዲያሸርህ እለምነዋለሁ።"

እውቀትን የመፈለግ ሥነ-ምግባር (አዳብ):

ጥ 9: እውቀትን የመፈለግን ስነምግባር (አዳብ) እንዴት እንደሆነ ጥቀስ?

መልስ-

- 1- ኒያን ለልዕለ ኋያሉ አላህ ብቻ ብሎ ጥርት ማድረግ፤
- 2- የተማርኩትን እውቀት እተገብራለሁ፤
- 3- ኡስታዜን (አስተማሪየን) በፊታቸውም በሌሉበትም አከብራቸዋለሁ፤
- 4- ከፊት ለፊታቸው ስቀመጥም ስርአት ተላብሼ እቀመጣለሁ፤
- 5- በጥሞና አዳምጣቸዋለሁ በሚያስተምሩኝ ጊዜም አላቋርጣቸውም፤
- 6- ጥያቄ ካለኝም ጩዋነትን በተላበሰ መልኩ እጠይቃለሁ፤
- 7- ስጠራቸውም በስማቸው ነጥዩ አልጠራቸውም።

አብሮ የመቀማመጥ ስርአት

ጥ10: አብሮ የመቀማመጥ ስነ ምግባር (አዳቡ) እንዴት ነው?

መልስ-

- 1- በአብሮነት የተቀማመጡትን ሰዎች ሰላም እላለሁ፤
- 2 - በአብሮነት ከተቀማመጡት ሰዎች ጩፍ ላይ ባገኘሁት ክፍት ቦታ እቀመጣለሁ፤ ማንንም ከተቀመጠበት አላስነሳም፤ በሁለት ሰዎች መካከል የምቀመጠውም ከፈቀዱልኝ ብቻ ነው፤

- 3- አቀማመጤንም ሌላም ሰው ለመቀመጥ እንዲችል አድርጌ አሰፋለሁ፤
- 4- ተቀማመጫቸውን በንግግራቸው መሀል አላቋርጣቸውም፤
- 5- ከተቀመጡት ሰዎች መካከል መሄድ ካለብኝም ከመሄዴ በፊት አስፈቅዳቸዋለሁ፤
- 6- አብሮ የመቀማመጣችን ጊዜው ካለቀም (የሚከተለውን) የመቀማመጥ ከፋራ ዱዓእ አደርጋለሁ: "ሱብላካከሷሁም ወቢሐምዲከ አሸሀዱ አን ላ ኢላሃ ኢላ አንተ አስተግፊሩከ ወአቱቡ ኢሊይክ" (ትርጉሙም: ክብርና ምስጋና ላንተ ይሁን፤ ከአንተ በቀር ሌላ አምላክ እንደሌለም እመሰክራለሁ፤ መሀርታህንም እከጅላለሁ ወደ አንተም ተፀፅቻለሁ።)

የመኝታ ሥነ-ምግባር (አዳብ):

ጥ 11: የመኝታ ስርአትን (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ-

- 1 - ቀደም ብዬ እተኛለሁ፤
- 2 - የምተኛውም ጡሀራ ላይ ሆኘ ነው፤
- 3- በሆዴ ተደፍቼ አልተኛም፤
- 4 - ቀኝ እጄንም ከቀኝ ጉንጩ ስር አድርጌ በቀኝ ጎኔ እተኛለሁ፤
- 5- አልጋዬን አራግፋለሁ፤
- 6- አየተል-ኩርሲይን፣ ሱረቱል ኢኸላስን እና ከአል-ሙዓዊዘተይንን ሰስት ጊዜ ከቀራሁ በኋላ እንዲህ እላለሁ: 5- "ቢስሚከሷሁም አሙቱ ወአሕያ" (ትርጉሙም: አላህ ሆይ! የምኖረውም የምሞተውም በስምህ ነው።)
- 7- ለፈጅር ሰላት እነቃለሁ፤
- 8- ከእንቅልፌ በነቃሁም ጊዜ እንዲህ እላለሁ:- "አልሐምዱ ሊላሂ አልለዚ አሕያና በዕደ ማ አማተና ወኢሊይሂ ኑሹር" (ትርጉሙም: ምስጋና ከሞትን በኋላ ህያው ላደረገን አላህ የተገባ ነው። መመለሻ ወደርሱው ብቻ ነው።)

የአመጋገብ ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥ 12: የአመጋገብ ሥነ-ስርአት (አዳብ) እንዴት ነው?

መልስ-

- 1 - በሙብላትና በሙጠጣቴ ልዕላ ኃያል የሆነው አላህን መታዘዝን ነው የማስበው፤
- 2- ከመመገቤ በፊት እጄን እታጠባለሁ፤
- 3- "ቢስሚላህ" ብዩ ከመአዱ መሀልም ከሌላ ሰው ፊትም ሳይሆን በፊትለፊቴ ካለው በቀኝ እጄ

እበላለሁ፤

- 4- "ቢስሚላህ" ማለትን ከረሳሁ ባስታወስኩበት ጊዜ እንዲህ እላለሁ "ቢስሚላሂ አወሊሂ ወአኪረሂ"
- 5- ከምግቡ የተገኘውን እመገባለሁ፤ ምግቡንም አላነውርም፤ ከወደድኩት እበላለሁ ባልወደ እንኳ አላነውረውም፤
- 6- ጥቂት ጉርሻዎችን እበላለሁ እንጂ አብዝቼ አልመገብም፤
- 7- ምግብና መጠጥ ላይ አልተነፍስም፤ እስኪቀዘቀዝ ድረስ ማቆየት ካለብኝ አቆየዋለሁ እንጂ፤
- 8- ማእዱን ከቤተሰብና ከእንግዳ ጋር እጋራለሁ፤
- 9- ከእኔ ከሚበልጠኝ ሰው ጋር ስቀርብ ቀድሜው ሙብላት አልጀምርም፤
- 10- ስጦጣም "ቢስሚላህ" ብዩ ተቀምጬ ሦስት ጊዜ ተጎንጭቼ እጠጣለሁ፤
- 11- በልቼ ስጩርስም አላህን አመሰግናለሁ።

የአለባበስ ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥ13: የአለባበስ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ዘርዝር?

መልስ -

- 1 - ልብሴን በቀኝ በኩል ጀምሮ እየለበስኩ አላህን አመሰግነዋለሁ፤
- 2- ልብሴን ከቁርጭምጭሚቴ ወደታች አላረዝምም፤
- 3- ወንድ ልጆች የሴቶችን ልብስ ሴት ልጆችም የወንዶችን ልብስ አይለብሱም፤
- 4- ልብሴ የከሀዲዎችንና የኃጢአተኞችን ልብስ አለመምሰል ይጠበቅበታል፤
- 5- ልብስ በሚይወልቁበት ጊዜ "ቢስሚላህ" ማለት፤
- 6- ጭማ ሲደረግም መጀመሪያ ላይ በቀኝ በኩል ሲወለቅ ደግሞ በግራ በኩል ነው።

የመጋለብ ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥ 14: የመጓጓዣ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?

መልስ-

﴿ بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرْنَا لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ 13 وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ 14﴾

"ቢስሚላህ አልሐምዱ ሊላህ" እልና እንዲህ እላለሁ:- "ሱብሐነ ለዚ ሰኸረ ለና ሀዘ ወማ ኩና ለሁ

መቅሪነን ወኢና ኢላ ረቢና ለማንቀሊቡን" {«ያ ይህንን የማንችለው ስንሆን ለእኛ ያገራለን ጌታ ጥራት ይገባው። (13) እኛም በእርግጥ ወደ ጌታችን ተመለሾች፤ነን» (እንድትሉ)። 14} [ሱረቱ አዝዙ ሽፋፍ፡ 13 -14]

2- በሙስሊሞች በኩል ካለፍኩም በኢስላማዊ ሰላምታ አቀርባለሁ፤

የመጋለብ ሥነ-ስርአት (አዳብ)፡

ጥ 15፡ የጉዞ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?

መልስ-

- 1- የምጓዘው ከመንገዱ በቀኝ በኩል ሆኖ በአረማመዴም ልክኛ እና ትሁት ሆኜ ነው፤
- 2- ካገኘሁት ሰው ጋር ሰላምታ እለዋወጣለሁ፤
- 3- አይኔንም ዝቅ አደርጋለሁ ማንንም ደግሞ አላስቸግርም፤
- 4- በመልካም እያዘዘኩ ከመጥፎም እከለክላለሁ፤
- 5- በመንገድ ላይ የማገኘውንም አስቸጋሪ ነገርን አስወግዳለሁ፤

ወደ ቤት የመግባት እና የመውጣት ሥነ-ስርአት(አዳብ)፡

ጥ 16፡ ወደ ቤት የመግባት እና የመውጣት ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?

መልስ-

- 1- ስወጣም እንዲህ እያልኩ ግራ እግሬን አስቀድሜ ነው፡- "ቢስሚላሂ ተወከልቱ ዐለላሂ ላ ሐውላ ወላ ቁወተ ኢላ ቢላሂ፤ አልላሁም ኢኒ አዑዙ ቢከ አን አዲላ አው ኡዶላ አው አዚላ አው ኡዘላ አው አዝሊም አው ኡዝሊም አው አጅሀለ አው ዩጅሀለ ዐለይ" (ትርጉሙም፡ በአላህ ስም የምመካውም በእርሱው ነው፤ ብልሀትም ይሁን ሀይል በርሱ ብቻ ነው። አላህ ሆይ! ራሴ ከመሳሳት ወይም ሌሎች እንዲሳሳቱ ከማድረግ፤ ከመንዳለጥ ወይም ሌሎች እንዲንዳለጡ ከማድረግ ከመበደል ወይም ሌሎች እንዲበደሉ ከማድረግ፤ ከመጃጃል ወይም ሌሎች እንዲጃጃሉብኝ ከመሆን በአንተው እጠበቃለሁ።)
- 2- ስገባም እንዲህ እያልኩ ቀኝ እግሬን አስቀድሜ ነው፡ "ቢስሚላሂ ወለጅና ወቢስሚላሂ ኸረጅና ወዐላ ረቢና ተወከልና" (ትርጉሙም፡ በአላህ ስም ገባን በአላህም ስም ወጣን፤ የምንመካውም በአላህ ነው።)
- 3- ጥርሴን ሲዋክ በማድረግ እጅምርና ከዚያም ለቤተሰብ አባላቱ ሰላምታ እሰጣለሁ፤

የመፀዳዳት ሥነ-ስርአትን (አዳብ):

ጥ 17: የመፀዳዳት ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?

መልስ-

- 1- ስገባ ቀኝ እግሬን አስቀድሜ እገባለሁ፤
- 2- ከመግባቴ በፊትም እንዲህ እላለሁ፡- "ቢስሚላሂ አልላሁማ ኢኒ አዑዙ ቢከ ሚነል-ኩብሢ ወልኸባኢሥ" (ትርጉሙም፡ በአላህ ስም አላህ ሆይ! ከክፉ ወንድም ሆነ ሴት ጂን በአንተ እጠበቃለሁ።)
- 3- የአላህ ስም የተጠቀሰበትን ነገር ይገኛል አልገባም፤
- 4 - ስፀዳዳም እደበቃለሁ፤
- 5- በምፀዳዳበት ጊዜ አላውራም፤
- 6- ሽንትም ይሁን ሰገራ ስፀዳዳ ወደ ቁብላም አልዘርም ጀርባዩንም ለቁብላ አልሰጥም፤
- 7- ነጃሳን ለማስወገድ ግራ እጄን እጠቀማለሁ እንጂ ቀኝ እጄን አልጠቀምም፤
- 8- ሰዎች በሚጓዙበት መንገድ ወይም ጥላ ስር አልፀዳዳም፤
- 9- ከተፀዳዳሁ በኋላ እጄን እታጥባለሁ፤
- 10 - ግራ እግሬን አስቀድሜ እወጣለሁ "ጉፍራነክ" እላለሁ፤

የመስጂድ ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥያቄ 18: የመስጂድ ስነ ምግባርን (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ-

- 1- ወደ መስጂድ ስገባ ቀኝ እግሬን አስቀድሜ እገባለሁ እንዲህም እላለሁ፡- "ቢስሚላህ አልላሁምም ኢፍተካሊ አብዋብ ረሕሙቲክ" (ትርጉሙም፡ በአላህ ስም አላህ ሆይ! የእዝነት ደጆችህን ክፈትልኝ።)
- 2- ሁለት ረከዓ ሳልሰግድ አልቀመጥም፤
- 3- በሰጋጆች መካከል አላልፍም፤ የጠፋ ነገርንም መስጂድ ውስጥ አላውጅም፤ ወይም መስጂድ ውስጥ አልሸጥ አልገበይም፤
- 4- ከመስጂድ ስወጣ ግራ እግሬን አስቀድሜ እንዲህ እያልኩ እወጣለሁ፡- "ቢስሚላሂ አልላሁምም ኢኒ አስአሉከ ሚን ፈድሊክ" (ትርጉሙም፡ በአላህ ስም፤ አላህ ሆይ! ከቸሮታህ እንድትለግሰኝ እማፀንሁለሁ።)

የሰላምታ ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥ 19: የሰላምታን ሥነ-ስርአት (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ

- 1 - ሙስሊም የሆነን ሰው ሳገኝ በእጄ ምልክት በመስጠት ብቻ አልያም በሌላ መልኩ ሳይሆን “አስሰላሙ ዐለይኩም ወረሕመቱላሂ ወበረካቱህ” በማለት ሰላምታዩን እጅምራለሁ።
- 2- ሰላም ለምለው ሰውም ፊቴን ፈገግ አደርግለታለሁ፤
- 3- በቀኝ እጄ በመጨባበጥም ሰላምታ እለዋወጣለሁ፤
- 4- አንድ ሰው ሰላምታ ቢያቀርብልኝ ከርሱ በተሻለ ሰላምታ አልያም አምሳያዋን እመልስለታለሁ፤
- 5- ለከሀዲ ኢስላማዊ ሰላምታን በመስጠት አልጀምርለትም፤ እርሱ ከጀመረ ደግሞ አምሳያዋን እመልስለታለሁ።
- 6- ታናሽ ለታላቁ፣ እግረኛው ለሚጋልበው፣ ተቀመጦ ያለው ለሚራመደው፣ ጥቂቶቹ ለብዙዎቹ ሰላምታ ይሰጣጣሉ፤

ፈቃድ የመጠየቅ ሥነ-ስርዓት (አዳብ):-

ጥ20: ፍቃድ የመጠየቅ ሥነ-ስርዓትን (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ-

- 1- ወደ ቦታው ከመግባቴ በፊት ፈቃድ እጠይቃለሁ፡
- 2- ፍቃድ የምጠይቀው ሰስት ጊዜ ሲሆን ከዚያ በላይ ከቆዩብኝ ትቼ እሄዳለሁ፤
- 3- በር ሳንኳኳ በቀስታ ነው፤ አንኳኩቼ ስቆምም በበጎ ፊት ለፊት ሳይሆን ወደ ቀኝ ወይም ወደ ግራ ዞር ብዬ ነው የምቆመው፤
- 4- ወደ አባቴ ወይም ወደ እናቴ አልያም ወደ ማንኛውም ሰው ክፍል ውስጥ ፍቃዳቸውን ሳልጠይቅ አልገባም፤ በተለይም ጊዜው ጎህ ከመቅደዱ በፊት፣ እኩለ ቀን ላይ ከዝሁር ሰላት በፊት (አረፍ በሚሉበት ሰአት) እና ከዲሻ ሰላት በኋላ ከሆነ፤
- 5- ሰው መኖርያው አድርጎ ያልያዘቸው ቦታዎች ለምሳሌ፡ ሆስፒታል ወይም ሱቅ ከሆነ ግን ፍቃድ ሳልጠይቅም መግባት እችላለሁ፤

ለእንስሳት እዝነት ሲባል ሊኖር የሚገባው ሥነ-ስርዓት (አዳብ):-

ጥ 21: ለእንስሳት እዝነት ሲባል ሊኖር የሚገባውን ሥነ-ስርዓት (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ-

- 1- እንስሳውን እመግበዋለሁ አጠጣዋለሁም፤
- 2- ለእንስሳት ርሀራሄ ማሳየት እና ማዘን፤ የማይችሉትን አለማሸከም፤
- 3- እንስሳትን በምንም አይነት መልኩ ስቃይ ወይም ጉዳት አላደርስባቸውም፤

የስፖርት ሥነ-ስርዓት (አዳብ):

ጥ22: የስፖርትን ሥነ-ስርዓት (አዳብ) ይጥቀሱ?

መልስ-

- 1- በስፖርታዊ እንቅስቃሴ አላህን በመታዘዝ እና ውዴታውን በመፈለግ ላይ መጠናከርን አስብባታለሁ (ኒያ አደርጋለሁ)፤
- 2- በሰላት ጊዜ አንጫወትም፤
- 3- ወንድ ልጆች ከሴት ልጆች ጋር ተቀላቅለው ስፖርታዊ እንቅስቃሴ አያደርጉም፤
- 4- ገላዩን (አውራጃን) የሚሸፍን የስፖርት ትጥቅ እለብሳለሁ፤
- 5- ከተከለከሉ ስፖርታዊ እንቅስቃሴዎች እጠነቀቃለሁ፤ ማለትም ፊትን መምታት ወይም ሀፍረተ ገላ (አውራ) መግለጥን ካለባቸው ስፖርታዊ እንቅስቃሴዎች እጠነቀቃለሁ፤

የቀልድ ሥነ-ስርዓት (አዳብ):

ጥ23: የተወሰኑ የቀልድ ሥነ-ስርዓቶችን (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ-

- 1- ለቀልድም ቢሆን አለመዋሸት እውነትን በመናገር መቀለድ፤
- 2- ከማሬዝና ከማላገጥ እንዲሁም ሰዎችን ከመጉዳትና ከማስደንገጥ በፀዱ ቀልዶች መቀለድ፤
- 3- ቀልድ አለማብዛት፤

የማስነጠስ ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ):

ጥ 24: የተወሰኑ የማስነጠስ ሥነ-ስርዓቶችን (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ-

- 1- ሲያስነጥሱን እጅን ወይ አንዳች ልብስ ወይም መሀረብ አፍ ላይ ጣል ማድረግ፤
 - 2- ካስነጠሱን በኋላ "አልሐምዱ ሊላህ" በማለት አላህን ማመስገን፤
 - 3- ወንድሙ ወይም ባልንጀራው "የርሐሙከላህ" (ትርጉሙም: አላህ ይዘንልህ) ይበለው፤
- እንደዚህ ካሉት:- "የሀዲኩሙላሁ ወዩስሊኸ ባለኩም" (ትርጉሙም: አላህ ይምራህ ጉዳይህንም

ያስተካክልልህ" ይበል።

የማዘጋት ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ)፡

ጥ 25፡ የማዘጋት ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ) ምን ምን ናቸው?

መልስ-

- 1- ማዘጋትን ለማፈን መሞከር፤
- 2- ሲያፋሽጉ "አህ!" "አህ" የሚለውን የማዘጋት ድምፅ ከፍ ማድረግ አይገባም፤
- 3- እጅን አፍ ላይ ማድረግ፤

የተከበረውን ቁርአን የመቅራት ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ)፡-

ጥ 26፡ የተከበረውን ቁርአን የመቅራት ሥነ-ስርዓቶችን (አዳብ) ይጥቀሱ?

መልስ-

- 1- ውዳእ ካደረጉ በኋላ ጡሀራ ሆኖ መቅራት፤
- 2- ስርአትን ተላብሶ እና በክብር መቀመጥ፤
- 3- መቅራት ስጀምር አላህ ከሰይጣን እንዲጠብቀኝ (አዑዙ ቢላህ) እላለሁ፤
- 4- የምቀራውን ቀርአን አስተነትናለሁ።

የስነምግባር ክፍል

ጥ 1፡ የመልካም ስነምግባርን ትሩፋት ጥቀስ?

መልስ - ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ከአማኞች መካከል እጅግ የተሟላ ኢማን ያላቸው እነዚያ ይበልጥ መልካም ስነ-ምግባርን የተላበሱት ናቸው።" ቲርሚዲይ እና አሕመድ ዘግበውታል።

ጥያቄ 2፡ ኢስላማዊ ስነ ምግባርን የምንላበሰው ለምንድን ነው?

መልስ-

- 1- ምክንያቱም የላቀው አላህ እንዲወደን ምክንያት ስለሆነ፤
- 2- ፍጡራንም እንዲወዱን ምክንያት ስለሆነ፤
- 3- የውመል ቂያማ ሚዛን ላይ ከባድ ምንዳ ያለው ስለሆነ፤

- 4- ሽልማትና ምንዳ በመልካም ስነምግባር ምክንያት ስለሚበዘ፤
- 5- ኢማን የተሟላ ለመሆኑም ምልክት ስለሆነ ነው።

ጥ 3: መልካም ሥነ ምግባርን ከየት ነው የምንወስደው?

መልስ- ከተከበረው ቁርኣን ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፦

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾

{ይህ ቁርኣን ወደዚያች እርሷ ቀጥተኛ ወደ ሆነችው መንገድ ይመራል።} [ሱረቱል ኢስራእ: 9]
እንዲሁም ከነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሱና የአላህ መልዕክተኛ ሰላላሁ ዓለይሂ ወሰለም እንዲህ ብለዋል፦ "እኔ የተላክሁት የተስተካከለ ስነምግባርን ለሟላ ነው።" አሕመድ ዘግበውታል።

ጥ 4: የኢሕሳን ባህሪዬ ምንድን ነው? መገለጫውስ?

መልስ- ኢሕሳን፦ ሁል ጊዜም ቢሆን አላህ ይመለከተኛል ማለትና ለፍጥረታትም በጎ ማድረግ እና መልካም መሆን ነው።

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፦ "የላቀው አላህ ሁሉም ነገር በመልካም መንገድ እንዲከናወን ወስኗል።" ሙስሊም ዘግበውታል።

ከኢሕሳን መገለጫዎች መካከል:

- * አላህን ሲያመልኩ ሊኖር የሚገባው ኢሕሳን: ይሁውም በአምልኮ ኢኸላስ መኖር ለርሱ ጥርት ማድረግ ነው።
- * ለወላጆች በንግግርም በተግባርም ደግ መሆን ነው።
- * ለዘመዶች እና ለቅርብ ቤተሰቦች የሚኖር ኢሕሳን (በጎነት)
- * ለጎረቤት የሚደረግ በጎነት
- * ወላጅ አባታቸውን ላጡ ህፃናትና ለሚስኪኖች የሚደረግ በጎነት
- * ክፉ ለሠራብን ሰው የሚደረግ በጎነት
- * በንግግር ወቅት የሚደረግ በጎነት
- * በውይይት ወቅት የሚደረግ በጎነት

* ለእንስሳት የሚደረግ በጎነት

ጥ 5: የበጎነት (የኢሕሳን) ተቃራኒ ምንድን ነው?

መ -የበጎነት ተቃራኒ ክፋት ነው።

* ከነዚህም መካከል፡- አላህን ሲያመልኩ ኢኽላስ በሌለው መልኩ ማምለክ፤

* ወላጆችን ማመፅ፤

* ዝምድናን መቁረጥ

* መጥፎ ጉርብትና

* ለድሆች እና ለሚስታዎች ሊኖር ከሚገባው ኢሕሳን (መልካምነት) ማፈግፈግ እና ሌሎችም የክፋት መገለጫዎች ላይ መገኘት ነው።

ጥ6: የአደራ ጠባቂነት (አማና) ዓይነቶች እና መገለጫዎች ምን ምን ናቸው?

መልስ-

1- የላቀው አላህ መብቶችን የመጠበቅ አደራ፤

መገለጫዎቹ፡- እንደ ሰላት፣ ዘካ፣ ጾም፣ ሐጅ እና ሌሎችንም አላህ በኛው ላይ ግዴታ ያደረጋቸውን ዒባዳዎች የመተግበር አማና፤

2 - የፍጥረታትን ሐቆች የመጠበቅ አማና:

· የሰዎችን ክብር

· ገንዘባቸውንም

· ህይወታቸውንም በመጠበቅ

· እንዲሁም ምስጢራቸውንና ሰዎች በአደራ መልኩ የሰጡት ሁሉ በዚህ የሚጠቃለል ነው።

የላቀው አላህ ስለሚድኑት ሰዎች ባህርያት ሲገልፅ እንዲህ ብሏል፡-

{وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ 8}

{እነዚያም እነርሱ ለአደራዎቻቸውና ለቃል ኪዳናቸው ጠባቂዎች። 8} [ሱረቱል ሙሚኑን፡ 8]

ጥ7: የአደራ ጠባቂነት ተቃራኒው ምንድን ነው?

መልስ - ተቃራኒው ከዳተኝነት ሲሆን ይህም ማለት የልዕላ ኋይሉ አላህንም የሰዎችንም ሐቅ መጣስ ነው።

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "የሙናፊቅ ምልክቱ ሦስት ነው..." - ከነዚህም አንዱ - "አደራ ሲሰጠው ይከዳል።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ8: ሐቀኝነት የሚባለው ባህሪ ወይም ምንድን ነው?

መልስ - ከእውነታው ጋር የሚገጥመውን ወይም ነገሩን ባለበት ተጨባጭ መናገር ነው። ከመገለጫዎቹ መካከል፡-

ከሰዎች ጋር በመነጋገር ላይ የሚኖር ሐቀኝነት፡

ቃል ኪዳንን ማክበር፤

በእያንዳንዱ ቃልም ይሁን ድርጊት ላይ ሐቀኛ ሆኖ መገኘት፤

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "እውነት ወደ ጽድቅ ይመራል፤ ጽድቅም ወደ ጀነት ይመራል፤ ሰውም ሐቀኝነት ማንነቱ እስኪሆን ድረስ እውነትን በመናገር ላይ ይቀጥላል።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ9: የሐቀኝነት ተቃራኒው ምንድን ነው?

መልስ - ተቃራኒው ውሸት ነው። ይህም ከእውነት ጋር ተቃራኒ መገኘት ሲሆን ሰዎችን መዋሸት፣ ቃል ኪዳኖችን ማፍረስ እና የሀሰት ምስክርነትን የመሰሉ ባህሪያት ማለት ነው።

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- ውሸት ወደ አመፀኝነት ይመራል፤ አመፀኝነት ደግሞ ወደ (ጀሀነም) እሳት ይመራል፤ ሰውም ውሸታም ተብሎ አላህ ዘንድ እስኪመዘገብ ድረስ ውሸትን በመናገር ላይ ይቀጥላል።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል። ነብዩም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "የሙናፊቅ ምልክቱ ሦስት ነው..." - ከነዚህም አንዱ - "ሲናገርም ይዋሻል ቃል ሲገባም ቃሉን ያፈርሳል።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ10: የትዕግስት ዓይነቶች ስንት ናቸው?

መልስ- - የላቀው አላህን በመታዘዝ ላይ የሚደረግ ትዕግስት፤

- አላህን ከማመፅ በመታቀብ ላይ የሚደረግ ትዕግስት፤

- በአሳማሚ የአላህ ውሳኔ ላይ የሚደረግ የሚደረግ ትዕግስት እና በማንኛውም ሁኔታ ሆኖ አላህን ማመስገን ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡- ﴿وَأَلَّفَ الْبُحْبُوبَ الصَّبْرِينَ﴾ {አላህም ትዕግስተኞችን ይወዳል። 146} [ሱረቱ ኣሊ-ሩምራን፡ 146]

ነብዩም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "የሙእሚን ጉዳዩ ምንኛ ድንቅ ነው?! ጉዳዩ ሁሉ ለርሱ መልካም ነው። ይህ ደግሞ የሚሆነው ለሙእሚን ብቻ ነው። መልካምን ባገኘ ጊዜ አላህን ያመሰግናል ያ ነገር ለርሱ መልካም ይሆንለታል። ችግርም ባጋጠመው ጊዜ ይታገሳል ያ ነገር ለርሱ መልካም ይሆንለታል። ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ11: የትዕግስት ተቃራኒው ምንድን ነው?

መልስ - - ተቃራኒው አላህን በመታዘዝ ላይ ትዕግስት ማጣት፤ አላህን ከማመፅ በመታቀብ ላይ ትዕግስት ማጣት እና አስቀድሞ በተወሰነ እጣፈንታ በቃልም ይሁን በተግባር መበሰጠት ነው።

ከመገለጫዎቹ መካከል፡-

- § ሞትን መመኘት
- § ፊትን መምታት፤
- § ልብስን መቅደድ፤
- § ፀጉርን መንጨን፤
- § ራስን መርገም፤

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "የምንዳ መጠኑ በመከራው ልክ ነው። የላቀው አላህ ሰዎችን በወደደ ጊዜ ይፈትናቸዋል፤ ወደው ለተቀበሉት የአላህን ውዴታ ሲያተርፉ የተበሰጩት ደግሞ የአላህን ብስጭት ያተርፋሉ።" ቲርሚዲይ እና ኢብኑ ማጃህ ዘግበውታል።

ጥ12: የመተባበር ስነምግባርን ይጥቀሱ?

መልስ - ይህ ማለት ትክክለኛ እና መልካም በሆነ ነገር ሰዎች በመካከላቸው መተጋገዛቸው ነው። የትብብር (መረዳዳት) መገለጫዎች፡-

- መብቶችን ወደ ባለቤታቸው ለመመለስ መተባበር፤
- ጨቋኝን በማቀብ ላይ መተባበር፤

- የሰዎችንም የችግረኞችንም ጉዳይ በማሳካት ላይ መተባበር፤
- በበጎ ነገር ሁሉ መተባበር፤
- በሃጢያት፣ በጥቃት እና በጠላትነት ላይ አለመተባበር ናቸው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፦

{وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ 2}

{በበጎ ነገርና አላህን በመፍራትም ተረዳዱ። ግን በኃጢአትና ወሰንን በማለፍ አትረዳዱ። አላህንም ፍሩ። አላህ ቅጣተ ብርቱ ነውና። 2} [ሱረቱል ማኢዳህ፡ 2]

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፦ "ማንኛውም ሙእመን ከሌላ አማኝ ጋር ያለው ግንኙነት እንደ ህንጻ (ጡቦች) ነው፤ አንዱ ሌላኛውን ያጠናክራል።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል። ነብዩም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፦ "ሙስሊም ለሙስሊም ወንድሙ ነው። በመሆኑም አያታልለው፣ አይዋሸው፣ ለጠላት አሳልፎ አይስጠው። የሙስሊምን ጉዳይ ለፈፀመ አላህ ጉዳዩን ይፈፀምለታል፤ የወንድሙን ችግር ላስወገደ አላህ በትንሣኤ ቀን ከችግሮቹ አንዱን ያነሳለታል። የሙስሊምን ነውር ለሸፈነ አላህ በትንሣኤ ቀን ነውሩን ይሸፍንለታል።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ13: የዓይነ አፋርነት (ሐያእ) ስነምግባር ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?

መልስ-

- 1- ከአላህ ሐያእ ማድረግ ማለት፦ ጥራት ይገባውና እርሱን ባለማመፅ የሚገለፅ ነው።
- 2- ከሰዎች ሐያእ ማድረግ ማለት፦ ይህም ጸያፍና ስድ ቃላቶችን በማስወገድ እና ሀፍረተ ገላንም ባለመገለለጥ የሚገለፅ ነው።

የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፦ "ኢማን ከሰባ በላይ ቅርንጫፎች አሉት - ወይም ከስልሳ በላይ ቅርንጫፎች አሉት - ከፍተኛው 'ላ ኢላህ ኢላላህ' የሚለው ቃል ሲሆን ትንሹ ደግሞ አስቸጋሪ ነገርን ከመንገድ ማስወገድ ነው። ሐያእም የኢማን ቅርንጫፍ ነው።" ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 14: የርህራሄ ባህርይ መገለጫዎችን ጥቀስ?

መልስ-

- ለአረጋውያን መራራት እና እነርሱንም ማክበር፤

- ለወጣቶች እና ለልጆች መራራት፤
- ለድሆች፣ ለሚስቲኖች እና ለችግረኞች መራራት፤
- በማብላትና በለማስቸገርም ለእንስሳት መራራት፤

- ከነዚህም መካከል ነብዩ ሰላላሁ ዓለይሂ ወሰለም እንዲህ ያሉት ይገኝበታል፡- "አማኞች በመካከላቸው ያለው ደግነታቸው፣ ርህራሄያቸው እና መተዛዘናቸው ልክ እንደ አንድ አካል ናቸው። አንዱ አካል ሲሰቃይ መላ ሰውነት የህመም እና የትኩሳት ምላሽ ይሰጣል።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል። የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "አዛኞች እጅግ በጣም አዛኝ የሆነው አላህ ያዝንላቸውል፤ በምድር ላሉት እኩስ በሰማይ ያለው (አላህ) ያዝንላችኋል።" አቡዳውድና ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ 15: የመዋደድ ባህርይ ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?

መልስ - የላቀው አላህን መውደድ።
 የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ}

{እነዚያ ያመኑትም አላህን በመውደድ (ከነርሱ) ይበልጥ የበረቱ ናቸው።} [ሱረቱል በቀራሪ 165]

የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንን መውደድ።

እንዲህ ብለዋል፡- "ነፍሴ በእጁ በሆነችው ጌታ እምላለሁ! ማናችሁም ዘንድ ከአባቱ፣ ከልጁና ከሰው ልጆች ሁሉ ለርሱ ይበልጥ ተወዳጁ እኔ እስካልሆንኩላት ድረስ እምነታችሁ አልተሟላም።" ቡኸሪይ ዘግበውታል።

ምእመናንን መውደድ፣ ለራስህ የምትወደው መልካም ነገርንም ለነርሱም ልትወድላቸው ይገባል።

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ማናችሁም ለራሱ የሚወደውን ለወንድሙ እስካልወደድ ድረስ እምነቱ አልተሟላም።" ቡኸሪይ ዘግበውታል።

ጥ16: ፈገግታ ምንድን ነው?

መልስ - ሰዎችን ሲያገኙ በፍካት ደስታንና አዛኝነትን ፊት ላይ አጉልቶ ማንፀባረቅ ነው።
 ሰዎችን የሚያርቃቸው ከሆነው ፊትን የማኮሳተር ተቃራኒ ነው።

የፈገግታን የላቀ ደረጃ በተመለከተ ብዙ ሐዲሦች የመጡ ሲሆን ከነዚህም መካከል ከአቡ ዘር (ረዲያላሁ ዐንሁ) በተላለፈ ሐዲሥ ነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) እንዲህ እንዳሏቸው ገልጸዋል፡- "ወንድምህን በፈገግታ የተሞላ ፊት ማሳየትንም ቢሆን መልካም ነገርን እንደ ቀላል ነገር አድርገህ አትመልከት።" ሙስሊም ዘግበውታል። የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "በወንድምህ ፊት ፈገግ ማለትህም ምጽዋት ነው።" ቲርሚዲይ ዘግበውታል።

ጥ17: ምቀኝነት ምንድን ነው?

መልስ- ምቀኝነት ማለት ፀጋ ከሌሎች እንዲወገድ መመኘት ወይም ሌሎች ፀጋ ማግኘታቸውን መጥላት ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ [سورة الفلق: 5]}

{«ከምቀኛም ክፋት በተመቀኘ ጊዜ፤ (እጠበቃለሁ በል)።»} [ሱረቱል ፈላቅ: 5]

አነስ ቢን ማሊክ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "እርስ በርሳችሁ አትጠላሉ፣ አትመቀኛኙ፣ ጀርባም አትሰጣጡ፤ የአላህ ባርያ ወንድማማቾች ሁኑ።" ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ18: መሰለቅ ምንድን ነው?

መልስ - መሰለቅ ሙስሊም ወንድምህ ላይ ማፈዝና ማሳነስ ነው። ይህ ደግሞ አይፈቀድም።

የላቀው አላህ ከዚህ ሲከለክለን እንዲህ ብሏል፡-

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ 11}

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ወንዶች ከወንዶች አይቀልዱ። ከእነርሱ የበለጡ ሊኾኑ ይከጀላልና። ሴቶችም ከሴቶች (አይሰለቁ)። ከእነርሱ የበለጡ ሊሆኑ ይከጀላልና። ነፍሶቻችሁንም አታነውሩ። በመጥፎ ስሞችም አትጠራሩ። ከእምነት በኋላ የማመጽ ስም ከፋ። ያልተጻጸተም ሰው እነዚያ እነርሱ በዳዮቹ ናቸው።11} [ሱረቱል ሁጁራት: 11]

ጥ 19: ትሕትናን ምን ማለት ነው?

መልስ - ትሕትና ማለት የሰው ልጅ ራሱን ከሌሎች የተሻለ አድርጎ ላያይ፤ ሰውንም ላይንቅና እውነታንም ላይገፈትር (ሊቀበል) ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا}

{የአርረሕማንም ባሮች እነዚያ በምድር ላይ በዝግታ የሚሄዱት... ናቸው።} [ሱረቱል ፍርቃን፡ 63] ማለትም፡ ትሁት ሆነው። የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ማናችሁም ራሱን ለአላህ ብሎ ዝቅ ካደረገ አላህ ከፍ ያደርገዋል።" ሙስሊም ዘግበውታል። በሌላም ሐዲሥ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) እንዲህም ብለዋል፡- "ማንም ሰው ሌላው ላይ ድንበር እስከማይተላለፍና አንዱ በሌላው ላይም እስከማይመፀፀ ድረስ እርስ በርሳችሁ ትሑት ትሆኑ ዘንድ አላህ ወደኔ ወሕይ (መለኮታዊ ራእይ) አውርዶልኛል።" ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ20: እርም የሆኑ የትዕቢት ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?

መልስ-

- 1- በእውነት ላይ መኩራራት፡ እውነትን መገፍተርና አለመቀበል ነው።
- 2- በሰዎች ላይ መኩራራት፡ ሰዎችን ማቃለልና ማንቋሽሽ ነው።

የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "በልቡ የሰናፍጭ ቅንጣት የሚያክል ኩራት ያለበት ጀነት አይገባም።" አስከትሎ አንድ ሰው፡- "የሆነ ሰው ልብሱም ጥፋ፣ ጭማውም ጥፋ እንዲሆን ቢወድስ? ሲል እርሳቸውም፡- "አላህ ውብ ነው፤ ውብ ነገርንም ይወዳል። ኩራት ማለት እውነታን መገፍተርና ሰዎችን መናቅ ነው።" ሙስሊም ዘግበውታል።

- እውነታን መገፍተር ማለት እውነትን አለመቀበል ማለት ነው።
- ሰዎችን መናቅ ሲባል ደግሞ ሰዎችን አሳንሶ ማየት ነው።
- ጥፋ ቀሚስ እና ጥፋ ጭማ መልበሱ ኩራት አይደለም።

ጥ21: ከተከለከለው የማጭበርበር ዓይነት የተወሰኑትን ይጥቀሱ?

መልስ - በመግዛትና በመሸጥ ላይ ማጭበርበር፡ ይህም የሸጋቶችን እንከን በመደበቅ ሊሆን ይችላል፤

- በመማር ማስተማር ማጭበርበር፡ ተማሪዎች በፈተና ጊዜ መኮረጃቸውን ይመስል፤
- በቃል ማጭበርበር፡ የውሸት ምስክርነትንና ውሸትን ይመስል፤

- ከሰዎች ጋር የተስማሙትን ቃል አለመሙላትን መጥቀስ ይቻላል።

የማጭበርበር ክልከልነትን በተመለከተ የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን በአንድ የእህል ክምር በኩል እያለፉ ሳሉ እጃቸውን ወደ እህሉ አስገቡና ጥቶቻቸው አንዳች እርጥበት ሲያገኘው እንዲህ አሉ፡- "የእህሉ ባለቤት ሆይ! ይህ ምንድን ነው?" እርሱም፡- "የአላህ መልእክተኛ ሆይ! ዝናብ መትቶት እኮ ነው" አላቸው። እሳቸውም እንዲህ አሉት፡- "(የእርጥብ ክፍሉን) ሰዎች እንዲያዩት ከክምሩ በላይ በኩል ለምን አላስቀመጥከውም? የሚያጭበረብር ከኛ አይደለም።" ሙስሊም ዘግበውታል።

በሐዲሁ "አስ-ሱብራ" የተባለው የእህል ክምሩ ነው።

ጥ22: ሀሜት ምንድን ነው?

መልስ - ሙስሊም ወንድምህ በሌለበት ጊዜ በሚጠላው በኩል ማውሳት ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَلَا يَغْتَبَ بَعضُكُمْ بعضًا اُجِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ ياكلَ لَحْمِ اَخِيهِ مِثْلًا فَكَرَهُنْمُوهُ وَاتَّقُوا اللهَ اِنَّ اللهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ 12}

{ከፊላችሁም ከፊሉን አይማ። አንደኛችሁ የወንድሙን ስጋ የሞተ ኾኖ ሊበላው ይወዳልን? (መብላቱን) ጠላችሁትም፤ (ሐሜቱንም ጥሉት)። አላህንም ፍሩ። አላህ ጸጸትን ተቀባይ አዛኝ ነውና። 12} [ሱረቱል ሑጁራት፡ 12]

ጥ23: ሐሜት ምን እንደሆነ ይግለጹ?

መልስ - ሀሜት ማለት በሰዎች መካከል ችግር ለመፍጠር ወሬ ማመላለስ ነው።

የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ውሸት አመላላሽ ጀነት አይገባም።" ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ24: ስንፍና ምንድን ነው?

መልስ- መልካም ነገርን ወይም ደግሞ ማድረግ የሚጠበቅበትን ነገር ከማድረግ መስነፍ ነው።

ግዴታ ነገራቶችን ከማድረግ መሰላቸትን እንደምሳሌ መጥቀስ ይቻላል።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{اِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَى يُرَءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللهَ اِلَّا قَلِيلاً 142}

{መናፍቃን አላህን ያታልላሉ። እርሱም አታላያቸው ነው። (ይቀጣቸዋል)። ወደ ሰላትም በቆሙ ጊዜ ታካቾች ስዎችን የሚያሳዩ ሆነው ይቆማሉ። አላህንም ጥቂትን እንጅ አያውሱም። 142} [ሱረቱ-ኒሳእ: 142]

በመሆኑም ሙእሚን ስልቶችን፣ መኮፈስንና ስንፍናን ትቶ በዱኒያዊ ጉዳዩም ቢሆን አላህን በሚያስደስት ሥራና እንቅስቃሴ በትጋትና በጥረት ሊጣደፍ ይገባዋል።

ጥ25: የቁጣ ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?

መልስ-

- 1- የተመሰገነ ቁጣ:- ይህውም ከሐዲዎች፣ ሙናፊቆችም ሆኑ ሌሎች የአላህን ድንበር ሲጥሱ ለአላህ ተብሎ የሚደረግ ቁጣ ነው።
- 2- የተወገዘ ቁጣ:- ይኸውም አንድ ሰው ማድረግ የማይገባውን እንዲያደርግና እንዲናገር የሚያደርገው የቁጣ ዓይነት ነው።

ለተወገዘው የቁጣ ዓይነት መፍትሄው:-

ውዱእ ማድረግ፤

ቆሞ ከነበረ መቀመጥ፤ ተቀምጦ ከነበረ ደግሞ መጋደም፤

በዚህ ረገድ ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) ያስተላለፉትን ትእዛዝ መተግበር:- "አትቆጣ!"

በተናደደ ጊዜ በስሜታዊነት ሌላ ነገር ውስጥ እንዳይገባ ራስን መቆጣጠር፤

"አዑዙ ቢላህ" ብሎ ከተረገመው ሰይጣን ተንኮል በአላህ መጠበቅ፤

ዝምታ።

ጥ26: መሰለል ምንድን ነው?

መልስ - የሰዎችን ነውርና የሚደብቁትንም ነገር መፈለፈልና ማጋለጥ ነው።

ከተከለከሉት መገለጫዎቹ መካከልም:-

በቤት ውስጥ የሰዎችን የግል ክፍሎች ማየት፤

ሰዎቹ ሳያውቁ ወሬያቸውን ማዳመጥ፤

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَا تَجَسَّسُوا...﴾

{ነውርንም አትከታተሉ ...} [ሱረቱል ሑጁራት: 12]

ጥ 27: አባካኝነት ምንድን ነው? ስስትስ ምንድን ነው? ልግስናስ ምንድን ነው?

መልስ - አባካኝነት ማለት፡ ገንዘብን ተገቢ ባልሆነ መልኩ ማውጣት ነው።

ተቃራኒው ደግሞ ስስት ሲሆን፡ ገንዘብ ሊወጣበት ለሚገባው ነገር ከማውጣት መታቀብ ነው።

ትክክለኛው ነገር በመከከላቸው ያለው (ለጋስነት) ነው። ሙስሊም ለጋስ ነው መሆን ያለበት።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا 67﴾

{እነዚያም በላገሱ ጊዜ የማያበክኑ የማይሰስቱትም ናቸው። በዚህም መካከል (ልግስናቸው) ተክክለኛ የሆኑ ናቸው። 67} [ሱረቱል ፉርቃን: 67]

ጥ28: ፈሪ መሆን ምን ማለት ነው? ጀግንነት ነስ ምንድን ነው?

መልስ- ፈሪ መሆን ማለት፡- መፈራት የሌለበትን ነገር መፍራት ነው።

ሐቅን ከመናገር እና ክፋትን ከመከልከል መፍራት ነው።

ጀግንነት ማለት ደግሞ፡- ከእስልምና እና ከሙስሊሞች ለመከላከል በጂሃድ የጦር አውድማዎች ግንባር ቀደም መሆንን የመሳሰሉ እውነታዎች ላይ ፊት ለፊት መሆን ነው።

ነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) በዱዓያቸው እንዲህ ብለዋል፡- "አላህ ሆይ! ፈሪ ከመሆን ባንተ እጠበቃለሁ።" የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ጠንካራው አማኝ ከደካማው አማኝ ይልቅ አላህ ዘንድ የተሻለ እና የተወደደ ነው።ምንም እንኳን ሁሉም ዘንድ መልካም ነገር አለ።" ሙስሊም ዘግባውታል።

ጥ 29: ከተከለከሉት የምላስ ቃላት መካከል ጥቂቶቹን ጥቀስ?

መልስ - ለምሳሌ እርግማን እና ስድብ፤

እገሌ "እንስሳ" ነው ማለት ወይም መሰል የቃል አጠቃቀምን ይመስል፤

ወይም የብልግናና አፀያፊ ነውሮችን መናገር፤

ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ይህን ሁሉ ከልክለዋል፤ እንዲሁም ብለዋል፡-

“ሙእሚን ዘላፊ፤ ተራጋሚም፤ ወይም ባለጌ አልያም ስድ አይደለም።” ቲርሚዚይ እና ኢብኑ ሒባን ዘግበውታል።

ጥ 30፡ አንድን ሙስሊም ጥሩ ስነምግባር እንዲለበስ ሊረዱት የሚችሉ ስልቶችን ጥቀስ?
መልስ-

- 1- መልካም ስነምግባር እንዲቸርህና በዛ ላይም እገዛውን እንዲለግስህ ዱዓእ ማድረግ፤
- 2- ልዕላ ኋያሉ አላህ እንደሚቆጣጠርህ፤ እንደሚሰማህ እና እንደሚያይህ አስበህ ማስተዋል፤
- 3- የመልካም ስነምግባርን ምንዳ እና ጀነት ለመግባት ምክንያት መሆኑን ማስታወስ፤
- 4- የመጥፎ ስነ ምግባርን መዘዝ እና ወደ እሳትም ለመግባት ምክንያት መሆኑን ማስታወስ፤
- 5- መልካም ሥነ ምግባር የአላህንም የፍጡራንንም ውዴታ እንደሚያተርፍልህ፤ በተቃራኒው መጥፎ ሥነ ምግባር ደግሞ የአላህንም የፍጡራንንም እንደሚያስከትልብህ ማወቅ።
- 6- የነቢዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን የህይወት ታሪክ ማንበብ እና ፋናቸውን መከተል፤
- 7- ከጥሩ ሰዎች ጋር መቀራረብ እና ከመጥፎ ሰዎች ደግሞ መራቅ ነው።

የዱዓእ እና አዝካር ክፍል

ጥ 1፡ የዚክር ትሩፋት ምንድን ነው?

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "አላህን የሚያስታውስና አላህን የማያስታውስ ሰው ምሳሌው እንደ ህያዋንና ሙታን ነው።" ቡካሪይ ዘግበውታል።

- ይህም የሆነበት ምክንያት የሰው ልጅ የህይወት ዋጋ የላቀው አላህን በማስታወሱ ልክ የሚተመን በመሆኑ ነው።

ጥ 2፡- የተወሰኑ የዚክር ጥቅሞችን ጥቀስ?
መልስ-

- 1- አርረኸማንን ያስደስታል፤
- 2- ሸይጣንን ያባርራል፤
- 3- ሙስሊምን ከመጥፎ ነገር ይጠብቀዋል፤
- 4- የአላህን ምንዳና ሽልማት ያስገኛል፤

ጥ3፡ በላጩ ዚክር ምንድን ነው?

መልስ- በላጩ ዚክር "ላ ኢላሃ ኢላላህ" ነው። ቲርሚዚይ እና ኢብኑ ማጃህ ዘግበውታል።

ጥ4: ከእንቅልፍህ ስትነቃ ምን ትላለህ?

መልስ- "አልሐምዱ ሊላሂ አልለዚ አሕያና በዕደ ማ አማታና ወኢላይሂን-ኑሹር።" (ትርጉሙም፡ ከሞት በኋላ ህይወት ለሰጠን አላህ ምስጋና የተገባ ነው። መመለሻም ወደርሱው ነው።) ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ5: ልብስህን ስትለብስ ምን ትላለህ?

መልስ- "አልሐምዱ ሊላሂ አልለዚ ካሳኒ ሀዛ አስሠውብ ወረዘቀኒሂ ሚን ገይሪ ሐውሊን ሚኒ ወላ ቁዋህ።" (ትርጉሙም፡ የኔ አቅም ወይም ብልሀት ሳይታከልበት ይህንን (ልብስ) እንድለብስ ላደረገኝ አላህ ምስጋና ይገባው።) አቡ ዳውድ እና ቲርሚዚይ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ6: ልብስህን ስታወልቅ ምን ትላለህ?

መልስ- "ቢስሚላህ" (ትርጉሙም፡ "በአላህ ስም") ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ 7: አዲስ ልብስ ሲለበስ የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?

መልስ- "አላሁምመ ለከል-ሐምዱ አንተ ከሰውተኒሂ፤ አስአሉከ ኸይርሂ ወኸይረ ማ ሱኒዐ ለሁ፤ ወአዑተ ቢከ ሚን ሸሪሂ ወሸሪ ማ ሱነው ለህ" (ትርጉሙም፡ አላህ ሆይ አልብስህኛልና ምስጋና ለንተ ይሁን። ከመልካምነቱና ከተሰራበት መልካም ነገር እጠይቅሃለሁ። ከክፋቱና ከተሰራበት ክፋትም ጥበቃህን እሻለሁ።) አቡ ዳውድ እና ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ 8: አዲስ ልብስ ለለበሰ ሰው የሚደረግለት ዱዓእ ምንድን ነው?

መልስ - ሌላ ሰው አዲስ ልብስ ለብሶ ካየህው እንዲህ በማለት ዱዓእ ታደርግለታለህ፡- "ቱብላ ወ ዩኸሊፍል-ላሁ ተዓላ።" (ትርጉሙም፡ ልብሱ አልቆ አላህ ይተካልህ።) አቡ ዳውድ ዘግበውታል።

ጥ9: ወደ መጸዳጃ ቤት ሲገባ የሚባለውን ዱዓእ ጥቀስ፤ ማለትም የምንጸዳዳበት ስፍራ?

መልስ- "አሏሁመ ኢኒ አዑተ ቢከ ሚነል ኹቡሢ ወልኸባኢሥ" (ትርጉሙም፡ አላህ ሆይ! እኔ ከውንድና ከሴት ጂኒ ባንተው እጠበቃለሁ።) ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ10: ከመጸዳጃ ቤት ሲወጣ የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?

መልስ- "ጉፍራነክ" (ትርጉሙም፡ "መሀርታህን ለግሰኝ") አቡ ዳውድ እና ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ 11: ከውዱእ በፊት ምን ትላለህ?

መልስ- "ቢስሚላህ" (ትርጉሙም "በአላህ ስም") አቡ ዳውድና ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 12: ውዳኔ ከጨረስን በኋላ የሚባለው ዚክር ምንድነው?

"አሸሀዱ አን ላ ኢላህ ኢላላሁ ወሕደሁ ላ ሸረከ ለሁ ወአሸሀዱ አንን ሙሐመድን ዐብዱሁ ወረሱሉህ" (ትርጉሙም: ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚገዙት አምላክ እንደሌለና ሙሐመድም መልእክተኛው እና ባሪያው መሆናቸውን እመስከራለሁ።) ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 13: ከቤት ሲወጡ የሚባለው ዚክር ምንድነው?

"ቢስሚላሂ ተወከልቱ ዐለላሂ ወላ ሐውላ ወላ ቁወተ ኢላ ቢላህ" (ትርጉሙም: በአላህ ስም፤ በአላህ ተመካሁ። በአላህ ካልሆነ በቀርም ምንም ሃይልም ብልሀትም የለም።) አቡ ዳውድ እና ቲርሚዚድ ዘግበውታል።

ጥ 14: ወደ ቤት ሲገቡ የሚባለው ዚክር ምንድን ነው?

"ቢስሚላሂ ወላጅና ወ ቢስሚላሂ ኸረጅና ወዐላ ረቢና ተወከልና" (ትርጉሙም: በአላህ ስም ገባን፤ በአላህም ስም ወጣን፤ የምንመካውም በአላህ ነው።) ከዚያም ቤተሰቡን ሰላምታ ይስጥ። አቡ ዳውድ ዘግበውታል።

ጥ 15: መስጃድ ሲገባ የሚባለው ዱዓኔ ምንድን ነው?

መልስ - "አልላሁምመ ኢፍተሕሊ አብዋበ ረሕመቲክ" (ትርጉሙም: አላህ ሆይ! የምህረትህን በሮች ክፈትልኝ።) ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 16: ከመስጃድ ሲወጣ የሚባለውን ዱዓኔ ጥቀስ?

መልስ - "አላሁምመ ኢኒ አስአሉክ ሚን ፈድሊክ" (ትርጉሙም: አላህ ሆይ! ከቸሮታህ እማፀንሀለሁ።) ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 17: አዛን ስትሰማ ምን ትላለህ?

መልስ - ልክ ሙአዚኑ እንደሚለው እልና "ሐያ ዐላ ሰላህ" እና "ሐያ ዐለል ፈላክ" ሲል "ላ ሐውላ ወላ ቁወተ ኢላ ቢላህ" እላለሁ። ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 18: ከአዛን በኋላ ምን ትላለህ?

መልስ - (በነቢዩ ሰላላሁ ዐለይሂ ወሰለም ላይ ሰለዋት አወርዳለሁ።) ሙስሊም ዘግበውታል። "አላሁምመ ረብበ ሐዚሂ ኢድዳዕወቲ አትታማህ፤ ወስ-ሰላቲ አል-ቃኢማህ፤ አቲ ሙሐመዲን አል-ወሲለተ ወልፈዲላህ፤ ወብዐሥሁ መቃመን መሕሙደን አልለዚ ወዐድተህ።" (ትርጉሙም: የዚህ

የተሟላ ጥሪና የተቋቋመው ሰላት ጌታ አለህ ሆይ! (ነብዩ) ሙሐመድን "ወሲላ" እና "ፈዲላ" ለግሳቸው፤ ቃል በገባህላቸው በተከበረው ቦታም ቀስቅሳቸው።) ቡኸሪይ ዘግቡውታል።

በአካንና በኢቃማ መካከልም ዱዳ ታደርጋለህ፤ ምክንያቱም በዛ ሰአት የተደረገ ዱዳ እይመለስምና።

ጥ 19፡ በጠዋት እና ማታ የትኛውን ዚክር ትላለህ?

መልስ-1- አያተል-ኩርሲይ እቀራለሁ፡-

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ {255}

"አልላሁ ላ ኢላሃ ኢላ ሁወል ሓዩል ቀዩም ላ ታእኹተሁ ሲነቱን ወላ ነውም፤ ለሁ ማ ፊሰማዋቲ ወማ ፊል አርዲ፤ መንዘለዚ የሽፈው ዒንደሁ ኢላ ቢኢዝኒህ፤ ያዕለሙ ማ በይነ አይዲሂም ወማ ኸልፊሁም፤ ወላ ዩሒጡነ ቢሸይኢን ሚን ዒልሚሂ ኢላ ቢማ ሸአ፤ ወሲዕ ኩርሲዩሁ ሰማዋቲ ወልአርድ፤ ወላ የኡዱሁ ሒፍተሁማ ወሁወል ዓላዩል ዓዚም።" {ትርጉሙም፡ አለህ ከእርሱ በቀር ሌላ አምላክ የለም። ሕያው ራሱን ቻይ ነው። ማንገላጀትም እንቅልፍም አትይዘውም። በሰማያት ውስጥና በምድር ውስጥ ያለው ሁሉ የርሱ ብቻ ነው። ያ እርሱ ዘንድ በፈቃዱ ቢሆን እንጅ የሚያማልድ ማነው? (ከፍጡሮች) በፊታቸው ያለውንና ከኋላቸው ያለውን ሁሉ ያውቃል። በሻውም ነገር እንጂ ከዕውቀቱ በምንም ነገር አያካብቡም (አያውቁም)። መንበሩ ሰማያትንና ምድርን ሰፋ። ጥበቃቸውም አያቅተውም። እርሱም የሁሉ በላይ ታላቅ ነው።} [ሱረቱል በቀራህ፡ 255] 2- እንደሚከተለውም (ሱረቱል ኢኸላስንና ሁለቱን ቁል አዑዙ) እቀራለሁ፡-

٢- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ 1 اللَّهُ الصَّمَدُ 2 لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ 3 وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ 4﴾

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍጥረት በጣም አዛኝ በሆነው። {በል «እርሱ አላህ አንድ ነው። (1) አላህ (የሁሉ) መጠጊያ ነው። (2) አልወለደም፤ አልተወለደምም። (3) ለእርሱም አንድም ብጤ የለውም። (4)} ሦስት ጊዜ።

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ 1 مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ 2 مِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ 3 وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ 4 وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ 5﴾

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍጥረት በጣም አዛኝ በሆነው። {በል «በተፈልቃቂው ጎህ ጌታ እጠቃለሁ። (1) ከፈጠረው ፍጡር ሁሉ ክፋት። (2) ከሌሊትም ክፋት በጨለመ ጊዜ። (3) በተቋጠሩ (ክሮች) ላይ ተፊዎች ከሆኑት (ደጋሚ) ሴቶችም ክፋት። (4) ከምቀኛም ክፋት በተመቀኘ

ጊዜ፤ (እጠበቃለሁ በል)። (5)} ሦስት ጊዜ።

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ 1 مَلِكِ النَّاسِ 2 إِلَهِ النَّاسِ 3 مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ 4 الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ

5 مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ 6

በአለህ ስም እጅግ በጣም ፍጥፍጥ በጣም አዛኝ በሆነው። {በል «በተፈልቃቂው ጎህ ጌታ እጠበቃለሁ። (1) የሰዎች ሁሉ ንጉሥ በሆነው። (2) የሰዎች አምላክ በሆነው። (3) ብቅ እልም ባይ ከሆነው ጎትጓት (ሰይጣን) ክፋት። (4) ከዚያ በሰዎች ልቦች ውስጥ የሚጎተጉት ከሆነው። (5) ከጋኔኖችም ከሰዎችም (ሰይጣናት እጠበቃለሁ በል)። (6)} ሦስት ጊዜ።

"አለሁም አንተ ረቢ ላ ኢላሃ ኢላ አንተ ሽለቅተኒ ወአነ ዐብዱክ ወ አነ ዐላ አህዲክ ወዋዕዲክ መስተጣዕቱ አዑዙ ቢከ ሚን ሸሪ ሶናዕቱ አቡኡ ለከ ቢኒዕመቲከ ዐለየ ወአቡኡ ቢዘንቢ ፈግፈር ሊ ፈኢነሁ ላ የግፈሩዝ-ዙኑቦ ኢላ አንት" (ትርጉሙም፡ አለህ ሆይ አንተ ጌታይ ነህ ከአንተ በቀርም አምልኮ የሚገባው የለም። አንተው ፈጠርከኝ እኔም ባረያህ ነኝ። ቃል ኪዳንህንና ለአንተ የገባሁትንም ቃል ለመጠበቅ የቻልኩትን ያህል እጥራለሁ። በኔ ላይ ባለህ ችሮታና ኃጢአቴንም የማምን በመሆኔ ከሰራሁት ክፋት በአንተው እጠበቃለሁ። ማረኝ ከአንተ በቀር ኃጢአትን የሚምር የለምና።) ቡኸሪይ ዘግበውታል።

ጥ20: ስትተኛ ምን ትላለህ?

መልስ - "አለህ ሆይ! በስምህ እንሞታለን ህያው እንሆናለን።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ21: ምግብ ከሙብላት በፊት የምንለው ምንድን ነው?

መልስ- "ቢስሚላህ" (ትርጉሙም፡- "በአለህ ስም" ማለት ነው።)

መጀመሪያ ላይ ከረሳህ ደግሞ፡-

"ቢስሚላሂ ፈ አወላሂ ወአኸረህ።" (ትርጉሙም፡ ቢስሚላህ ለመጀመርያው ለመጨረሻውም።) አቡዳዉድ እና ቲርሚዲይ ዘግበውታል።

ጥ22: ምግብ በልተን የምንለው ምንድን ነው?

መልስ- "አልሐምዱ ሊላሂ አልለዚ አጥዓመኒ ሀዘ ወረዘቀኒ፤ ሚን ገይሪ ሐውሊን ሚኒ ወላ ቁወህ።" (ትርጉሙም፡ የኔ ሀይልም ብልሀትም ሳይኖር ይህንን ምግብ ለመገበኝና ለላገሰኝ አለህ ምስጋና ይገባው።) አቡ ዳዉድ፣ ኢብኑ ማጃህ እና ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 23: እንግዳው ለጋባዥ የሚያደርግለት ዱዓእ ምንድን ነው?

"አላሁምም ባረክ ለሁም ፊማ ረዘቅተሁም፤ ወግ'ፊር ለሁም ወርሐምሁም።" (ትርጉሙም፡ አላህ ሆይ! በሰጠሃቸው ነገር በረክ አድርግላቸው። ይቅር በላቸው እዘንላቸውም።) ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 24: አንድ ሰው ሲያስነጥሰው ምንድን ነው የሚለው?

መልስ- "አልሐምዱ ሊላህ"

ያኔ ወንድሙ ወይም ባልንጀራው "የርሐሙከላህ" (አላህ ይዘንልህ) ይበለው።

እንዲህ ካሉት እርሱም፡- "የሀዲኩሙላሁ ወ ዩስሊኩ ባላኩም" ብሎ ይመልስ። ቡኸሪይ ዘግበውታል።

ጥ 25:- ስብሰባችንን ጨርሰህ ስንነሳ የሚባለው (ከፋረቱል መጅሊስ) ምንድን ነው?

መልስ - "ሱብሐነከላሁም ወቢሐምዲከ አሸሀዱ አን ላ ኢላሃ ኢላ አንተ አስተግፊራከ ወአቱቡ ኢላይክ።" (ትርጉሙም፡ ክብርና ምስጋና ላንተ ይሁን፤ ከአንተ በቀር ሌላ አምላክ እንደሌለም እመስክራ ለሁ፤ መሀርታህንም እከጅላለሁ ወደ አንተም ተፀፅኜ እመሰላለሁ።) አቡዳውድ እና ቲርሚዲይ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 26: መጓጓዣ ላይ ሲወጣ የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?

መልስ- "ቢሲሚላህ፤ ወልሐምዱሊላህ፤ ሱብሐነ አልላዚ ሰኸረ ለና ሀዘ ወማ ኩና ለሁ መቅረኒን (13) ወኢና ኢላ ረቢና ለሙንቀሊቡን (14)" (አልሐምዱሊላህ፤ አልሐምዱሊላህ፤ አልሐምዱሊላህ፤ አላሁ አክበር፤ አላሁ አክበር፤ አላሁ አክበር፤ ሱብሐነከላሁምም ኢኒ ዘለምቱ ነፍሲ ፈግፊርሊ ፈኢነሁ ለየግፊራ ዙኑብ ኢላ አንት።" (ትርጉሙም፡ «ያ ይህንን የማንችለው ስንሆን ለእኛ ያገራለን ጌታ ጥራት ይገባው። (13) እኛም በእርግጥ ወደ ጌታችን ተመላሾችን 14» ምስጋና ለአላህ ይገባው። ምስጋና ለአላህ ይገባው። ምስጋና ለአላህ ይገባው። አላህ ታላቅ ነው። አላህ ታላቅ ነው። አላህ ታላቅ ነው። አላህ ሆይ! ጥራት ይገባህ ነፍሴን በድያለሁ። ማረኝ ከአንተ በቀር ኃጢአትን የሚምር የለምና።) አቡዳውድ እና ቲርሚዲይ ዘግበውታል።

ጥ 27: በጉዞ ወቅት የሚባለውን ዱዓእን ጥቅስ?

መልስ- "አላሁ አክበር፤ አላሁ አክበር፤ አላሁ አክበር፤ {ሱብሐነ አልላዚ ሰኸረ ለና ሀዘ ወማ ኩና ለሁ መቅረኒን (13) ወኢና ኢላ ረቢና ለሙንቀሊቡን (14)} አልላሁም ኢንና ነስአቱከ ፊ ሰፈሪና ሀዘ አል-ቢረ ወት-ተቅዋ ወሚነል ዐመሊ ማ ተርዷ አላሁም ሀውዊን ዐለይና ሰፈሪና ሀዘ ወጥዊ ዓና ባዕደሁ አላሁም አንታስ-ሲሒቡ ፊስ-ሰፈር ወል-ኸሊፈቱ ፊል-አህሊ አላሁም ኢንኒ አዑዙ

ቢከ ሚን ወዕሣኢ-ሰፈር ወካክባቲል-ሙንዘር ወሱኢል-ሙንቀለቢ ፊል-ማሊ ወል-አህል" (ትርጉሙም፡ አላህ ታላቅ ነው። አላህ ታላቅ ነው። አላህ ታላቅ ነው። «ያ ይህንን የማንችለው ስንሆን ለእኛ ያገራለን ጌታ ጥራት ይገባው። (13) እኛም በእርግጥ ወደ ጌታችን ተመለሾች ነን (14)» አላህ ሆይ! በዚህ ጉዟችን ለበጎነት እና ለመልካምነት አንተንም ለሚያስደስቱን ተግባሮች እንድትገጥመን እንማግጥላለን። አላህ ሆይ! ይህን ጉዞ አቅልልን እና ርቀቱንም ቅርብ አድርግልን። አላህ ሆይ! በመንገዳችን ያለሆነ ረዳታችን እና ለቤተሰቦቻችንም የተውንላቸው አንተን ነው። አላህ ሆይ! ከጉዞ መከራና ከክፉ እይታዎቻችን ባንተ እጠበቃለሁ። በቤተሰቦችንና በንብረታችን ስንመለስ በሽግግር ውስጥ ከማግኘትም ባንተው እንጠበቃለን።)

ተመልሶም ሲመጣም እንዲሁ ካለ በኋላ ተከታይንም ያክላል፡-

"አይቡነ፤ ታኢቡነ፤ ዓቢዱን ሊረቢና ሐሚዱን" (ትርጉሙም፡ ጌታችንን እያመሰገንን ተግባራችን፤ ተውባ አድራጊዎች፤ ለጌታችን አመስጋኞች ሆነን ተመለስን።) ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 28: መንገደኛ የሆነ ሰው ነዋሪ ለሆነ የሚያደርግለት ዱዓ እ ምንድን ነው?

"አስተውዲዑኩሙላሁ-ል-ለዚ ላ ቱደደዑ ወዳኢዑሁ" (ትርጉሙም፡ አደራየን እርሱ ዘንድ የተጣለ አደራ በማይጠፋው አላህ ላይ አድርጌ እሰናበትሁለሁ።) ኢማም አሕመድ እና ኢብኑ ማጃህ ዘግበውታል።

ጥ 29: ነዋሪ የሆነ ለመንገደኛው የሚያደርግለት ዱዓ እ ምንድን ነው?

"አስታውዲኡላህ ዲነክ፤ ወ አማነተክ፤ ወ ኸዋቲመ ዐመሊክ።" (ትርጉሙም፡ ሀይማኖትህን፤ ደህንነትህንና የሥራ ፍፃሜህን በአላህ ላይ አደራ እተወዋለሁ።) ኢማሙ አሕመድና ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ30: ወደ ገበያ ሲገባ የሚባለው ዱዓ እ ምንድን ነው?

"ላ ኢላህ ኢላላህ ወሕደሁ ላ ሸሪከ ለሁ፡ ለሁል-ሙልኩ ወለሁል-ሐምዱ ዩሕይ ወዩሚት፤ ወሁወ ሐዩን ላ የሙት፤ ቢየዲሃል-ኸይር ወሁወ ዐላ ኩሊ ሸይኢን ቀዲር።" (ትርጉሙም፡ ከአላህ በስተቀር በእውነት አምልኮ የሚገባው አምላክ የለም፤ ተጋሪ የለውም። ንግሥናም ምስጋናም የእርሱ ብቻ ነው። ሕያው ያደርጋል፤ ይገድላልም። እርሱም የማይሞት ሕያው ነው። መልካም ሁሉ በእጁ ነው እርሱም በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነው።) ቲርሚዚይ እና ኢብኑ ማጃህ ዘግበውታል።

ጥ 31: በቁጣ ጊዜ የሚባለውን ዱዓ እ ጥቀስ?

መልስ- "አዑዙ ቢላሂ ሚነሽሸይጢን አርረጂም" (ትርጉሙ፡ ከተረገመው ሸይጣን በአላህ

እጠበቃለሁ።) ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 32: መልካም ላደረገልህ ሰው ምን ትለዋለህ?

መልስ- "ጀዘከለሁ ኸይረን" (ትርጉሙም፡ መልካም ምንዳህን አለህ ይክፈልህ።) ቲርሚዲይ ዘግበውታል።

ጥ 33: መጓጓዣ ሲዳከም የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?

መልስ- "ቢስሚላህ" (ትርጉሙም፡- "በአላህ ስም" ማለት ነው።) አቡዳውድ ዘግበውታል።

ጥ34: የሚያስደስትህ ነገር ሲያጋጥምህ ምን ትላለህ?

መልስ- "አልሐምዱ ሊላሂ አልለዚ ቢኒዕመቲሂ ተቲሙ አስሷሊሐት" (ትርጉሙም፡ ያ በጎዎችም በጸጋው የሚሞሉት አላህ ምስጋና መላ ተገባው።) አል-ሐኪም እና ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 35: የሚያስከፋህ ነገር ሲያጋጥምህ ምን ትላለህ?

መልስ- "አልሐምዱ ሊላህ ዐላ ኩሊ ሐል" (ትርጉሙም፡ በሁሉም ሁኔታ ምስጋና ሁሉ ለአላህ የተገባ ነው።) ሰሊሙን ጃሚዕ ላይ ተዘግቧል።

ጥ 36: የሰላምታ አሰጣጥ እና ሰላምታን የመመለስ ስርዓት እንዴት ነው?

መልስ- ሙስሊም እንዲህ ነው ሰላምታ የሚያቀርበው፡ "አሰላሙ ዐለይኩም ወረሕመቱላሂ ወበረከቱህ" (ትርጉሙም፡ የአላህ ሰላም፣ እዝነትና በረከቱ በርሶ ላይ ይስፈን)

ለወንድሙም እንዲህ ሲል መለስ ይሰጣል፡- "ወዐለይኩም አስሰላም ወረሕመቱላሂ ወበረከቱህ" (ትርጉሙም፡ በእርሶም ላይ የአላህ ሰላም፣ እዝነትና በረከቱ ይስፈን) ቲርሚዲይ እና አቡ ዳውድ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 37: ዝናብ በሚዘንብ ጊዜ የሚደረገው ዱዓእ ምንድን ነው?

መልስ- "አሏሁመ ሰይበን ናፊዐን" (ትርጉሙም፡ አላህ ሆይ! መልካም ቧቧታ አድርገው።) ቡኸሪይ ዘግበውታል።

ጥ 38: ዝናብ ከወረደ በኋላ የሚደረገው ዱዓእ ምንድን ነው?

መልስ- "ሙጢርና ቢፈድሊላሂ ወረሕመቲሂ" (ትርጉሙም፡ በአላህ እዝነትና ቸሮታ ዝናብ አገኘን።) ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 39: በንፋስ ጊዜ የሚደረገውን ዱዓ እ ጥቀስ?

"አልላሁም ኢኒ አስአተከ ኸይረሀ ወአዑተ ቢከ ሚን ሸሪሃ" (ትርጉሙም፡ አላህ ሆይ! እኔ ኸይሯን እማፀንሃለሁ፤ ከክፋቷም በአንተው እጠበቃለሁ።) አቡ ዳውድ እና ኢብኑ ማጃህ ዘግበውታል።

ጥ 40: ነጎድጓድ ሲሰማ የሚደረገውን ዱዓ እ ጥቀስ?

"ሱብሐነለዚ ዩሰቢሑ ረዕዱ ቢሐምዲሂ ወልሙላኢከቱ ሚን ኺፈቲሂ" (ትርጉሙም፡ ነጎድጓድም እያመሰገነ መላእክትም እርሱን ፈርተው የሚያወድሱት አላህ ጥራት ይገባው።) የኢማሙ ማሊክ ሙወጢእ ላይ ተዘግቧል።

ጥ 41: ፊትና ላይ የወደቀ ሰው ስታይ የሚደረገው ዱዓ እ ምንድን ነው?

"አልሐምዱ ሊላሂ አልለዚ ዐፋኒ ሚማ ኢብተላከ ቢሂ፤ ወፈደለኒ ዐላ ከሂረን ሚመን ኸለቀ ተፍዲላ" (ትርጉሙም፡ በአንተ ላይ ካደረሰብህ ፈተና ያተረፈኝ አላህ ምስጋና ይገባው፤ ከብዙሀኑ ፍጡራኑም በርግጥ አስበለጠኝ።) ቲርሚዲይ ዘግበውታል።

ጥ 42: በሰው ዓይን ምክንያት አንዳች ነገር ይደርስበታል ብሎ የሰጋ ሰው የሚያደርገው ዱዓ እ?

መልስ- በሐዲሥ፡- «ከእናንተ አንዳችሁ ከወንድሙ ወይም ከራሱ፤ ወይም ከገንዘቡ የሚወደድ ነገርን የተመለከተ (አላህ በረከ እንዲያደርግለት ዱዓ እ ያድርግ) የሰው ዓይን በትክክል ያለ ነገር ነውና።" ኢማም አሕመድ እና ኢብኑ ማጃህ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 43: በነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) ላይ ሰለዋት የምታወርደው እንዴት ነው?

መልስ- "አላሁም ሰላ ዐላ ሙሐመዲን ወዓላ ኣሊ ሙሐመዲን ከማ ሰለይተ ዐላ ኢብራሂም ወዐላ ኣሊ ኢብራሂም ወባሪክ ዓላ ሙሐመዲን ወዐላ ኣሊ ሙሐመዲን ከማ ባራክተ ዐላ ኢብራሂም ወዐላ ኣሊ ኢብራሂም ኢነከ ሐሚዱን-መጂድ።" (ትርጉሙም፡ አላህ ሆይ! ሰለዋትህን በሙሐመድና በሙሐመድ ቤተሰብ ላይም አድርግ፤ ልክ በኢብራሂም እና በኢብራሂም ቤተሰቦች ሰለዋት እንዳደርግከው፤ አንተ ምስጉን የተከበርክ ነህና። አላህ ሆይ! በረከትህንም በሙሐመድ እና በሙሐመድ ቤተሰቦች ላይም አድርግ ልክ በኢብራሂምና በኢብራሂም ቤተሰቦች እንዳደረግከው፤ አንተ ምስጉን የተከበርክ ነህና።) ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

የልዩ ልዩ ክፍል

ጥ 1: አምስቱ የድንጋጌ ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?

መልስ-

- 1 - ዋጂብ (ግዴታ)
- 2- ሙስተሐብ (የተወደደ)
- 3- ሐራም (ፈፅሞ የተከለከለ)
- 4- መክሩህ (የተጠላ)
- 5- ሙባሕ (የተፈቀደ)

ጥ 2: እነዚህ አምስቱ የድንጋጌ ዓይነቶችን አብራራ?

መልስ-

- 1- ግዴታ (ዋጂብ):- አምስቱ የግዴታ ሰላቶች፣ የረመዳን ፆም እና ወላጆችን ማክበርን ይመስል፤ ዋጂብ (ግዴታ) ማለት አድራጊው መልካም ምንዳ የሚያገኝበት ሲሆን የተወው ደግሞ ቅጣት ይጠብቀዋል።
- 2- ሙስተሐብ (የሚወደድ):- ከግዴታ ሰላት በኋላ የሚሰገዱ ሱናዎች፣ የሌሊት ሰላት፣ ሚስቲን ማብላት እና ሰላምታ መለዋወጥ መሰል ነገራቶችን ሲሆን አንዳንዴም "ሱና" ወይም "መንዱብ" ይባላል።
 - ሙስተሐብ የሚባለው ቢሰሩት አጅር የሚያስገኝ ቢተውት የማያስቀጣ ነው።
 - ጠቃሚ (አንገብጋቢ) ማስታወሻ:- አንድ ሙስሊም የሆነ ጉዳይ ሱና ወይም ሙስተሐብ መሆኑን ሲሰማ ተግባራዊ ለማድረግና የብደን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) ፈለግ ለመከተል መጣደፍ ነው ይገባዋል።
- 3- ሙሐረም (የተከለከለ):- አልኮል መጠጣት፣ ወላጆችን ማመፅና ዝምድና መቁረጥን መሰል ተግባራቶችን ነው።
 - ሙሐረም የሆነ ነገር የተወ ሰው ምንዳ የሚያገኝበት የሰራ ደግሞ የሚቀጣበት ነው።
- 4- መክሩህ (የተጠላ):- በግራ እጅ መስጠትና መቀበል፣ በሰላት ወቅት ልብስን (ክርን ላይ) መሰብሰብን ይመስል
 - መክሩህ ነገርን መተው መልካም ምንዳን ያስገኛል፤ የሠራ ሰው ግን አይቀጣም።
- 5- ሙባሕ (የተፈቀደ): ፖም እንደመብላትና ሻይ እንደመጠጣት አይነቱ ሲሆን "ሐላል" ወይ "ጃኢዝ" ይባላል።

- ሙባሕ ስላደረጉት ምናዳ አያሰጥም፤ ስላላደርጉት አያስቀጣም።

ጥ3: ሽያጭ እና ግብይቶች ብይናቸው ምንድን ነው?

መልስ - በመሰረቱ ሁሉም ሽያጭ እና ግብይቶች የላቀው አላህ ከከለከላቸው አንዳንድ ዓይነቶች በስተቀር የተፈቀዱ ናቸው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا﴾

{መሸጥን አላህ ፈቅዷል። አራጣንም እርም አድርጓል።} [ሱረቱል በቀራህ 275]

ጥ4: አንዳንድ መሸጥ የተከለከሉ የግብይት ዓይነቶችን ጥቀሱ?

መልስ-

1- ማጭበርበር: ለምሳሌ የሸቀጥን ነውር መደበቅ፤

የማጭበርበር ክልከልነትን በተመለከተ የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን በአንድ የእህል ክምር -ማለትም የምግብ ክምር- በኩል እያለፉ ሳሉ እጃቸውን ወይ እህሉ ከተቱና ጣቶቻቸው አንዳች እርጥበት ሲያገኘው እንዲህ አሉ፡- "የእህሉ ባለቤት ሆይ! ይህ ምንድን ነው ይሄ?" እርሱም፡- "የአላህ መልእክተኛ ሆይ! ዝናብ መትቶት እኮ ነው" አላቸው። እርሳቸውም እንዲህ አሉት፡- "(የእርጥብ ክፍሉን) ሰዎች እንዲያዩት ከክምሩ በላይ በኩል ለምን አላስቀመጥከውም? የሚያጭበረብር ከኛ አይደለም።" ሙስሊም ዘግቦውታል።

2- አራጣ፡- ለምሳሌ ከሆነ ሰው አንድ ሺህ ተቀብሎ ሲመልስለት ግን ሁለት ሺህ አድርጎ መመለስ ነው።

በእዳው ላይ የተጣለው ጭማሪ አራጣ ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا﴾

{መሸጥን አላህ ፈቅዷል። አራጣንም እርም አድርጓል።} [ሱረቱል በቀራህ 275]

3- አልገረር ወ አልጀሃላህ፡- ይህ ሲባል በበግ (በፍየል) ጡት ውስጥ ያለን ወተት አልያም ሳይታደን በባህር ውስጥ ያለን አሳ መሸጥ የመሳሰሉትን የሚያካትት ነው።

በሐዲሥ እንደመጣው፡ (የአላህ መልእክተኛ ሰላላሁ ዐላይሂ ወሰለም "የገረር" ሽያጭን ከልክለዋል።) ሙስሊም ዘግቦውታል።

ጥ 5: አላህ ከዋለልህ ፀጋዎች የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ-

- 1- የእስልምና ፀጋ፤ ከከሃዲያን አለመሆንህ፤
- 2- የሱና ፀጋ፤ ከቢድዓ ሰዎች አለመሆንህ፤
- 3- የጤንነት ፀጋ፤ በመስማትም፣ በማየትም፣ በመራመድም በሌላውም ሁሉ ጤናማ መሆን፤
- 4- የሙብላት፣ የመጠጣትና የመልበስ ፀጋ፤

ሌሎችም የዋለልን ስፍር ቁጥር የሌላቸው ፀጋዎችም ሁሉ።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَعَفُورٌ رَحِيمٌ 18}

{የአላህንም ጸጋ ብትቆጥሩ አትዘልቋትም። አላህ በእርግጥ መሐሪ አዛኝ ነውና።} [ሱረቱ-ነሐል: 18]

ጥ 6: ፀጋዎችን በተመለከተ ግዴታችን ምንድን ነው? እንዴትስ ተገቢውን ሹክር እናደርሳለን?

መልስ- ያለብን ግዴታ፡- እርሱ ብቸኛ ፀጋ የሚውል በመሆኑ እርሱን በአንደበት ማመስገንና ማወደስ እንዲህን ፀጋዎች ደግሞ አላህ በሚታመፀበት ሳይሆን እርሱን በሚያስደስት ሁኔታ ማዋል ነው።

ጥ 7: የሙስሊሞች በዓላት ምን ምን ናቸው?

መልስ - ኢድ አልፈጥር እና ኢድ አል-አድሐ (አረፋ)

አነስ ባስተላለፈው ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) ወደ መዲና በመጡ ጊዜ ሰዎቹ በደስታ የሚያሳልፏቸው ሁለት ቀናት ነበሯቸው። እርሳቸውም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን)፡- "እነዚህ ሁለት ቀናት ምንድን ናቸው?" ብለው ጠየቁ፡ ሰዎቹም፡- "እኛ በቅድመ-ኢስላም የነበሩን የደስታ ቀናት ናቸው።" ብለው መለሱ። እርሳቸውም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን)፡- "አላህ ከእነርሱ የተሻሉ በሆኑ ሁለት በዓላት ማለትም በዲድ አልፈጥር እና በዲድ አል-አድሐ ለውጥላችኋል።" አቡ ዳውድ ዘግበውታል።

ከእነዚህ ውጭ ያሉት በዓላት ቢድዓ ናቸው።

ጥ8: ከወራት ምርጡ ምን ወር ነው?

መልስ - የረመዳን ወር ነው።

ጥ9: ከቀናት ምርጡ ምን ቀን ነው?

መልስ - ጁሙዓህ ቀን ነው።

ጥ 10: የዓመቱ ምርጥ ቀን ምንድን ነው?

መልስ - የዓረፋ ቀን ነው።

ጥ11: የአመቱ ምርጥ ምሽት የትኛው ነው?

መልስ- ለይለቱል ቀድረ ነው።

ጥ 12: ባዕድ ሴት ባየህ ጊዜ ግዴታው ምንድን ነው?

መልስ:- ግዴታው እይታን ዝቅ ማድረግ ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾

{ለምእመናን ንገራቸው:- ዓይኖቻቸውን (ያልተፈቀደን ከማየት) ይከልክሉ።} [ሱረቱ-ኑር: 30]

13: የሰው ልጅ ጠላቶቹ እነማን ናቸው?

- 1- በክፋት የምታዝ ነፍስ:- ይህም የላቀው አላህን በማመፅ በኩል የሰው ልጅ ነፍሱንና ስሜቱ ያዘዘቸውን ነገር መከተሉ ነው። ጥራት ይገባውና:

2- ﴿إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

{ነፍስ ሁሉ ጌታዬ የጠበቃት ካልሆነች በስተቀር በመጥፎ ነገር በእርግጥ አዛዥ ናትና። ጌታዬ በጣም መላሪ አዛኝ ነው» (አላ)።} [ሱረቱ ዩሱፍ: 53]

- 3- ሽይጧን:- የሰው ልጅን ማጥመምና በክፋት ወስውሶ እሳት የማስገባት ዓላማ ያለው የሰው ልጆች ጠላት ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

4- ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾

{የሰይጣንንም እርምጃዎች አትከታተሉ። እርሱ ለእናንተ ግልጽ ጠላት ነውና።} [ሱረቱል በቀራህ 168] 3- መጥፎ ዳደኞች:- ክፋትን የሚያበረታቱና ከመልካም የሚከለክሉት ናቸው። አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾

{ወዳጆች በዚያ ቀን ከፊላቸው ለከፊሉ ጠላት ነው። አላህን ፈረዎች ብቻ ሲቀሩ።} [ሱረቱ ዙክሩፍ: 67]

ጥ 14: ተውባ (ንሰሃ) ምንድን ነው?

መልስ- ተውባ ማለት፡- የላቀው አላህን ከማመፅ እርሱን ወደመታዘዝ መመለስ ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَأِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَىٰ﴾

{እኔም ለተጸጸተ፣ ለመነም፣ መልካምንም ለሠራ፣ ከዚያም ለተመራ ሰው በእርግጥ መሓሪ ነኝ።} [ሱረቱ ጠሃ፡ 82]

ጥ 15: የትክክለኛ ተውባ ቅድመ ሁኔታዎች ምን ምን ናቸው?

መልስ-

- 1- ከኋጢአት መታቀብ፤
- 2 - ስላለፈው ነገር መጸጸት፤
- 3- ወደ ኋጢአቱ ላለመመለስ መወሰን፤
- 4- የሰዎችን ሐቅ መመለስና የበደልናቸውም ካለ ይቅርታቸውን መጠየቅ።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ فَرِحُوا وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ فَرِحُوا وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ فَرِحُوا﴾

{ለእነዚያም መጥፎ ሥራን በሠሩ ወይም ነፍሶቻቸውን በበደሉ ጊዜ አላህን የሚያስታውሱና ለኃጢአቶቻቸው ምሕረትን የሚለምኑ ለሆኑት ከአላህም ሌላ ኃጢአቶችን የሚምር አንድም የለ። (በስሕተት) በሠሩትም ላይ እነርሱ የሚያውቁ ሲሆኑ የማይዘወትሩ ለሆኑት (ተደግሳለች)።} [ሱረቱ አል ዒምራን፡ 135]

ጥያቄ 16: በነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) ላይ ሰለዋት ማወረድ ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ - ነብዩን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) የላቀው አላህ በላይኛው ቀበሌ እንዲያወድሳቸው አላህን መማፀን ማለት ነው።

ጥ 17- "ሱብሐነላህ" (አላህ ጥራት ይገባው) ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ - "ሱብሐነላህ" ማለት የላቀው አላህ ከእኛን፣ ከስህተትና ከመጥፎ ነገር ሁሉ ማጥራት ማለት ነው።

ጥ 18 - "አልሐምዱሊላህ" (ምስጋና ለአላህ ይገባው) ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ - የላቀው አላህን ማመስገንና እርሱንም በሁሉም የፍጹምነት ባህሪያት መግለፅ ነው።

ጥ 19 - "አላሁ አክብር" (አላህ ከፍ ያለ ነው) ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ- ማለት ጥራት የተገባው አምላካችን አላህ ከሁሉም በላይ፣ ይበልጥ ታላቅ፣ ልዑልና ሁሉንም አሸናፊ ነው ማለት ነው።

ጥ 20: "ላ ሐውላ ወላ ቁወተ ኢላ ቢላህ" (በአላህ ካልሆነ በቀር ምንም ሃይልም ሆነ ብልሀት የለም) ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ - ትርጉሙ፡- በአላህ ካልሆነ በቀር ባርያው ከአንዱ ሁኔታ ወደ ሌላ የሚለወጥበት ብልሀትም ይሁን በዚሁ ላይ ችሎታም የለውም።

ጥ 21: "አስታግፊሩላህ" (አላህን መሀርታ እጠይቃለሁ) ማለት ትርጉሙ ምንድን ነው?

መልስ - ማለትም፡- ባሪያው አላህ ኃጢአቱን እንዲሰርዝለትና ጥፋቱን እንዲሸፍንለት ጌታውን መማፀኑ ነው።

መደምደሚያ

በመጨረሻም፡-

እነዚህ ጥያቄዎች ህጻናቱ በትክክለኛ ቃል፣ ተግባር እና እምነት ላይ ሆነው ያድጉ ዘንድ ወላጆች ልጆቻቸውን ሊያስረዱዋቸው እና ሊያብራሩቸው የሚገቡ ነጥቦች ናቸው። በዚህ ሁኔታ ማሳደግ ህጻናቱን ከመመገብ እና ከማልበስ የበለጠ አንገብጋቢ ነው። ጥራት ይገባውና እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْأَجْرَارُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غُلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ 6

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ነፍሶቻችሁንና ቤተሰቦቻችሁን መቀጣጠያዎ ሰዎችና ደንጋዮች ከኾነች እሳት ጠብቁ። በእርሷ ላይ ጫካኞች፣ ኅይለኞች የኾኑ መላእክት አልሉ። አላህን ያዘዛቸውን ነገር (በመጣስ) አያምዱም። የሚታዘዙትንም ሁሉ ይሠራሉ።} [ሱረቱ ተሕሪም: 6] የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ሰውየው በቤቱ ለሚኖሩት ኋላፊነት አለበት፤ በነርሱም ጉዳይ ይጠየቅበታል። ሴት የባሏን ቤት በተመለከተ ኋላፊነት አለባት፤ በነርሱ ጉዳይም ተጠያቂ ናት።" ቡኻሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

የአላህ ሰላዎትና ሰላም በመሪያችን ሙሐመድ እና በቤተሰቦቻቸው እንዲሁም በባልደረቦቻቸውም ላይ ሁሉ ይስፈን።

ማውጫ

- መግቢያ 3
- የዐቁዳ ክፍል..... 4
- ጥ 1: ጌታህ ማን ነው? 4
- ጥ 2: ሃይማኖትህ ምንድን ነው? 4
- ጥ 3: ነብይህ ማን ነው? 5
- ጥ 4: ቃለ ተውሒድ የሚባለው ምንድን ነው እና ትርጓሜውስ? 5
- ጥ 5: ልዕላ ኃያሉ አምላካችን አለህ የት ነው? 5
- ጥ 6: መሐመድ የአለህ መልእክተኛ መሆናቸውን መመስከር ማለት ምን ማለት ነው? 5
- ጥ 7: የላቀው አለህ ለምንድን ነው የፈጠረን? 6
- ጥ 8: ዒባዳ /አምልኮ/ ምንድን ነው? 7
- ጥ 9: ትልቁ ግዴታችን ምንድን ነው? 7
- ጥ 10: የተውሒድ ዓይነቶች ስንት ናቸው? 7
- ጥ 11: ከባዱ ኃጢአት ምንድን ነው? 7
- ጥ 12: የሽርክን ምንነትና ዓይነቶቹን ጥቀስ? 8
- ጥ 13: ከሀያሉ አምላክ በስተቀር የሩቅ ምስጢርን የሚያውቅ አለን? 8
- ጥ 14: የእምነት ምስሰዎች (አርካን) ስንት ናቸው? 8
- ጥ 15: የእምነትን ምስሰዎችን አብራራ? 9
- ጥ 16: ቁርኣን ምንድን ነው? 12
- ጥ 17: ሱና ምንድን ነው? 12
- ጥ 18: ቢድዓህ ምንድን ነው? እንቀበለዋለንስ ወይ? 12
- ጥ 19: የወላእ (ለኢስላም ሲባል የሚደረግ ወዳጅነት) እና የበራእ (ለኢስላም ሲባል የሚደረግ ጠላትነት) እምነትን አብራራ? 12
- ጥ 20: አለህ ከእስልምና ውጭ ሌላ ሃይማኖትን ይቀበላልን? 13
- ጥ 21: ክህደት በንግግር፣ በተግባር እና በእምነት የሚገለፅ ነው፤ ለእነዚህ ምሳሌ የሚሆኑትን ግለጽ? 13
- ጥ 22: ኒፋቅ ምንድን ነው? ዓይነቶቹስ? 13
- ጥ 23: የነቢያትና መልአኖች መደምደሚያ ማን ናቸው? 14
- ጥ 24: ሙዕጃዝ (ተአምር) ምንድን ነው? 14
- ጥ 25: ሶሳቦች እንማን ናቸው? እንውደዳቸውን? 15
- 26: የምእመናን እናቶች እንማን ናቸው? 15
- ጥያቄ 27: የነብዩ የአለህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ቤተሰቦች በኛ ላይ ያላቸው ሙብት ምንድን ነው? 15
- ጥ 28: የሙስሊም መሪዎችን በተመለከተ ያለብን ግዴታ ምንድን ነው? 16

ጥ 29: የምእመናን መኖርያ የት ነው?..... 16

ጥ 30: የከተዲያን መኖሪያ የት ነው?..... 16

ጥ 31: አላህን መፍራት ምንድን ነው? አላህ ላይ ተስፋ ማድረግ ሲባልስ ምንድን ነው? ማስረጃውስ?..... 16

ጥ 32: የተወሰኑ የአላህን ስም እና ባህሪያቱን ጥቀስ?..... 17

ጥ33: እነዚህን ስሞች አብራራ?..... 17

ጥ 34: የሙስሊም ሊቃውንትን በተመለከተ ያለብን ግዴታ ምንድን ነው?..... 17

ጥ 35- የታያሉ አላህ ወልዮች እነማን ናቸው?..... 18

ጥ 36: ኢማን ንግግርም ድርጊትም ነውን?..... 18

ጥ 37: ኢማን የሚጨምር እና የሚቀንስ ነገር ነውን?..... 18

ጥ 38: ኢሕሳን ምንድን ነው?..... 18

ጥ 39: ሥራ አላህ ሱብካነሁ ወተዓላ ዘንድ ተቀባይነት የሚያገኘው መቼ ነው?..... 18

ጥ 40: ተወኩልን በአላህ ላይ ማድረግ ማለት ምን ማለት ነው?..... 19

ጥ 41: በመልካም ማዘዝ እና ከመጥፎ መከልከልን በተመለከተ ያለብን ግዴታ ምንድን ነው?..... 19

ጥ 42: አህሉ ሱና ወልጃማዐህ እነማን ናቸው?..... 19

የፊቅህ ክፍል..... 20

ጥ1: ጠሃራ ምንድን ነው?..... 20

ጥ 2: ነጃሳ የነካውን ነገር እንዴት ማጽዳት ይቻላል?..... 20

ጥ 3: የውዱእ ትሩፋቶችን ግለፅ?..... 20

ጥ 4: እንዴት ነው ውዱእ የምታደርገው?..... 20

ጥ 5: የውዱእ ግዴታዎች ምን ምን ናቸው? ቁጥራቸውስ ስንት ነው?..... 21

ጥ 6: የውዱእ ሱናዎች ምን ምን ናቸው? ቁጥራቸውስ?..... 22

ጥ 7: ውዱእን የሚያበላሹ ስንት ናቸው?..... 22

ጥ 8: ተየሙም ምንድን ነው?..... 22

ጥ9: ተየሙም የሚደረገው እንዴት ነው?..... 23

ጥ10: ተየሙም የሚፈርሰው በምንድን ነው?..... 23

ጥ 11: ኹፎች እና ካልሲዎች ምንድን ናቸው? በእነርሱ ላይ ይታበሳልን?..... 23

ጥ 12 - ኹፎች ላይ ማበስ ጥበቡ ምን እንደሆነ ግለፅ?..... 23

ጥ 13- በኹፍ ላይ ማበሱ ትክክለኛ እንዲሆን መሟላት ያለባቸው ቅድመ ሁኔታዎች ምንድን ናቸው?..... 23

ጥ 14- በኹፍ ላይ ማበስ አኳኋኑ እንዴት ነው?..... 23

ጥ 15- በኹፍ ላይ የታበሰን የሚያፈርሰው ምንድን ነው?..... 24

ጥ 16: ሰላት ምንድን ነው?..... 24

ጥ 17: የሰላት ብይን ምንድን ነው?..... 24

ጥ 18: አለመስገድ ብይኑ ምንድን ነው?..... 24

ጥ 19- አንድ ሙስሊም በቀንና በሌሊት የሚሰግደው ስንት ግዴታ ሰላት አለበት? እያንዳንዱ ሰላትስ ስንት ስንት

ረከዓዎች አሉት?.....24

ጥ 20: የሰላት ቅድመ መስፈርቶች ስንት ናቸው?.....24

ጥ 21: የሰላት አርካን (ምሰሶዎች) ብዛት ስንት ነው?.....25

ጥ 22: የሰላት ግዴታዎችን ጥቀስ?.....26

ጥ 23: የሰላት ሱናዎች ምን ምን ናቸው?.....26

ጥ 24: ሰላትን የሚያበላሹ ነገሮች ብዛት ስንት ነው?.....28

ጥ 25: ሙስሊም የሆነ ግለሰብ የሚሰግደው እንዴት ነው?.....28

ጥ 26 - ሰላትን ካጠናቀቅክ በኋላ የሚባለው ዚክር ምንድን ነው?.....32

ጥ 27: ከግዴታ ሰላት በፊትና በኋላ የሚሰገዱ ሱናዎች ምን ምን ናቸው? ትሩፋቱስ ምንድን ነው?.....33

ጥ 28: የሰምንቱ ምርጥ ቀን ምንድን ነው?.....33

ጥ 29: የጁምአ ሰላት ብያኔ ምንድን ነው?.....34

ጥ 30: የጁምዓ ሰላት ስንት ረከዓዎች አሉት?.....34

ጥ 31: የጁምዓ ሰላት ማሳለፍ ይፈቀዳልን?.....34

ጥ 32: የጁምዓን ሱና ጥቀስ?.....34

ጥ 33: በጅምዓ መስገድ ያለውን ትሩፋትን ጥቀስ?.....35

ጥ 34: በሰላት ውስጥ ሹሹዕን መኖር ማለት ምንድን ነው?.....35

ጥ 35: ዘካ ምንድን ነው?.....35

ጥ 36: ሙስተሐብ (ግዴታ ባይሆንም የሚበረታታ) የሆነው ምጽዋት ምንድን ነው?.....35

ጥ 37: ጾም ምንድን ነው?.....36

ጥ 38: የረመዲንን ወር መፆም ያለውን ትሩፋት ጥቀስ?.....36

ጥ 39: ከረመዲን ውጭ በፈቃድኝነት ግዴታ ያልሆነ ጾምን መፆም ያለውን ትሩፋት ጥቀስ?.....36

ጥ 40:- ፆምን ከሚያፈርሱ ነገሮች መካከል የተወሰኑትን ጥቀስ?.....36

ጥ 41: የፆም ሱናዎችን ጥቀስ?.....37

ጥ 42: ሐጅ ምንድን ነው?.....37

ጥ 43: የሐጅ (አርካን) ምሰሶዎችን ብዛት ጥቀስ?.....37

ጥ 44: የሐጅን ትሩፋት ጥቀስ?.....37

ጥ 45: ዑምራ ምንድን ነው?.....38

ጥ 46: የዑምራ ምሰሶዎችን ብዛት ጥቀስ?.....38

ጥ 47: በአላህ መንገድ መታገል ማለት ምንድን ነው?.....38

የነቢዩ ﷺ የሀይወት ታሪክ ክፍል.....38

ጥያቄ 1: የነቢያችን ሙሐመድ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንን የዘር ሀረግ ጥቀስ?.....38

ጥያቄ 2: የነቢያችን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እናት ስም ማን ይባላል?.....39

ጥ3: አባታቸው የሞተው መቼ ነው?.....39

ጥ 4: ነብዩ ﷺ የተወለዱት መቼ ነው?.....39

ጥ5: የት ሀገር ተወለዱ?.....39

ጥ 6: ከእናታቸው ውጭ ተንከባካካቢያቸው እና አጥቢያቸው ማን ነበረች? 39

ጥ7: እናታቸው የሞተችው መቼ ነው?..... 39

ጥያቄ 8: አያታቸው ዐብዱል ሙጥሊብ ከሞቱ በኋላ የተንከባከባቸው ማን ነው?..... 39

ጥ 9: ከአጎታቸው ጋር ወደ ሰርያ የተጓዙት መቼ ነው?..... 40

ጥ10: ሁለተኛው ጉዟቸው መቼ ነበር?..... 40

ጥ 11: ቁረይሾች ካዕባን መልሰው የገነቡት መቼ ነበር?..... 40

ጥ 12: አላህ መልዕክተኛው አድርጎ ሲልካቸው እድሜያቸው ስንት ዓመት ነበር? ወደ ማንስ ነው የተላኩት? 40

ጥ13: የመጀመሪያ ወሕይ የወረደላቸው በምን መልኩ ነበር?..... 40

ጥ 14: ወሕይ ሳይገለጥላቸው በፊት በምን ዓይነት ሁኔታ ላይ ነበሩ? ወሕይ ለመጀመሪያ ጊዜ የተገለጠላቸውስ መቼ ነበር?..... 40

ጥ 15: ከቁርአን ለመጀመሪያ ጊዜ የወረደላቸው ምን የሚለው ነበር?..... 40

ጥ 16: በመልዕክተኝነታቸው በመጀመሪያ ያመነላቸው ማን ነበር?..... 41

ጥ 17: ወደ እስልምና ዳዕዋ ሲያደርጉ የነበሩት እንዴት ነበር?..... 41

ጥያቄ 18: ዳዕዋውን በይፋ ከጀመሩ በኋላ ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እና በሳቸው ያመኑት ምእመናን በምን ሁኔታ ላይ ነበሩ?..... 41

ጥ 19:- ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መልዕክተኛ ከሆኑ በአሥረኛው ዓመት የሞተው ማን ነበር?..... 41

ጥ20: ኢስራኦች እና ሚዕራጅ ያደረጉት መቼ ነበር?..... 41

ጥያቄ 21: ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ከመካ ውጪ ያሉ ሰዎችን እንዴት ነበር ዳዕዋ ሲያደርጉላቸው የነበረው?..... 42

ጥ 22: ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መካ ውስጥ ዳዕዋ እያደረጉ ለምን ያህል ጊዜ ቆዩ?42

ጥያቄ 23: ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሂጅራ ያደረጉት ወዴት ነው?..... 42

ጥ 24: በመዲና ውስጥ ለምን ያህል ጊዜ ቆዩ?..... 42

ጥ 25: ከእስልምና ህግጋት መካከል በመዲና ሳሉ የተደነገጉት ምን ምን ናቸው?..... 42

ጥ 26: ዋና ዋና የሚባሉት ዘመቻዎቻቸውን ጥቀስ?..... 42

ጥ 27: ከቁርአን መጨረሻ የወረደው ምን የሚለው ነው?..... 42

ጥ 28: ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መቼ ነው የሞቱት? ዕድሜያቸውስ ስንት ነበር? ..43

ጥ 29: የነቢዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሚስቶች ስም ጥቀስ?..... 43

ጥ 30: የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ልጆች እነማን ናቸው?..... 43

ጥ 31: ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን የተክለ ሰውነት መገለጫ ባህሪያት ጥቁቱን ጥቀስ? 44

ጥ 32: ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ኡመታቸውን (ሀዘባቸውን) የተዉት በምን ሁኔታ ላይ ነው?..... 44

የተፍሲር ክፍል..... 44

ጥ 1:- አል-ፋቲላን አንብብ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?..... 44

ጥ 2: ሱረቱል ዘልዘላን ቅራና ተፍሲሩን አስቀምጥ?..... 46

ጥ 4: ሱረቱል ቃሪዓን ቅራና ተፍሲሩንም ግለፅ?..... 49

ጥ 7: ሱረቱል ሁመዛህን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?..... 52

ጥ 8: ሱረቱል ፊልን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?..... 53

ጥ 9: ሱረቱል ቁረይሽን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?..... 54

ጥ 10: ሱረቱል ማዑንን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?..... 55

ጥ 11: ሱረቱል ከውሠርን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?..... 56

ጥ 12: ሱረቱል ካፊሩንን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?..... 56

ጥ 13: ሱረቱል ነስርን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?..... 57

ጥ 14: ሱረቱል ሙሰድን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?..... 58

ጥ 15: ሱረቱል ኢኽላስን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?..... 59

ጥ 16: ሱረቱል ፈለቅን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?..... 59

ጥ 17: ሱረቱ-ን-ናስን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?..... 60

የሐዲሥ ክፍል..... 61

ጥ 1: "ስራዎች የሚለኩት በኒያቸው ነው።" የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሥ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ቁምነገሮች ጥቀስ?..... 61

ጥያቄ 2:- "በዚሁ ጉዳያችን አዲስ ፈላጊ ያመጡ..." የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሥ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ቁምነገሮችንም ጥቀስ?..... 62

ጥያቄ 3: "ረሱል ሰላሊሁ ዓለይሂ ወሰለም ዘንድ ተቀምጠን ሳለ..." የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሥ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ቁምነገሮችንም ጥቀስ?..... 62

ጥ 4:- «ከሙእመሞቶች መካከል ይበልጥ ኢማናቸው የተሟሉት...» የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሥ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች የተወሰኑትንም ጥቀስ?..... 64

ጥያቄ 5:- «ከአላህ ውጭ ባለ አካል የማለ...» የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሥ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች የተወሰኑትንም ጥቀስ?..... 64

ጥ 6: "እኔ እርሱ ዘንድ ይበልጥ የተወደደኩ እስካልሆንኩ ድረስ እምነቴ አልተሟላም..." የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሥ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከል የተወሰኑትንም ጥቀስ?..... 64

ጥያቄ 7:- «ማናችሁም ቢሆን ለወንድሙ እስኪወድ ድረስ ...» የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሥ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?..... 65

ጥ 8: «ነፍሴ በእጁ በሆነችው ጌታ እምላለሁ!» የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሥ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?..... 65

ጥያቄ 9:- "ለ ሐውላ ወላ ቁወተን ኢላ ቢላህ' (ትርጉሙም: በአላህ ካልሆነ በቀር ምንም ሃይልም ሆነ ብልሀት የለም) ..." የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሥ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?..... 66

10:- “አዎቺ! በሰውነት ውስጥ አንድ ቁራጭ ስጋ አለች...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?..... 66

ጥ 11: “ከዲኒያ የመሰናበቻ ቃሉ 'ላ ኢላሃ ኢላሊህ' የሆነ ሰው...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?..... 67

ጥ 12: “ሙእሚን ዘላፊም ተራጋሚም አይደለም ...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?..... 67

ጥ 13: “ከአንድ ሰው እስልምና ማማሩ...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ጥቅሞቹንም ግለጽ?..... 67

ጥ 14: “ከአላህ ኪታብ (ከቁርአን) አንዲት እንኳ ሐርፍ የቀራ ሰው...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ጥቅሞቹንም ግለጽ?..... 68

የኢስላማዊ ስርአት ክፍል 69

ከላቀው አላህ ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ):- 69

ጥ 1- ከላቀው አላህ ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው?..... 69

ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ):-..... 69

ጥ 2: ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው? 69

ጥ 3: ከወላጆች ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው? 69

ዝምድናን በመቀጠል ዙርያ ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ):-..... 70

ጥ 4: ዝምድናን በመቀጠል በኩል ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው?..... 70

ለአላህ ሲሉ ወንድሞች የመሆን ስርአት (አዳብ):- 70

ጥ 5: ከወንድሞቹ እና ከባልንጀሮቹ ጋር እንዴት መሆን አለብኝ? 70

የጉርብትና ሥነ-ስርአት (አዳብ):-..... 71

ጥ 6: ጉርብትናን በተመለከተ ሊኖር የሚገባው ሥነ-ስርአት (አዳብ) እንዴት ነው? 71

የእንግዳ ተቀባይነት ሥነ-ስርአት (አዳብ):-..... 71

ጥ7: እንግዳ ተቀባይነትንና እንግዳነትን በተመለከተ ሊኖር የሚገባው ሥነ-ስርአት (አዳብ) እንዴት ነው? 71

ሀመምን የተመለከቱ ሥነ ምግባሮች (አዳቦች):-..... 71

ጥ 8: ሀመምን እና ታካሚዎች መጎብኘትን የተመለከቱ ሥነ ምግባሮችን (አዳቦች) ይጥቀሱ?..... 71

እውቀትን የመፈለግ ሥነ-ምግባር (አዳብ):-..... 72

ጥ 9: እውቀትን የመፈለግን ስነምግባር (አዳብ) እንዴት እንደሆነ ጥቀስ?..... 72

አብሮ የመቀማመጥ ስርአት 72

ጥ10: አብሮ የመቀማመጥ ስነ ምግባር (አዳብ) እንዴት ነው?..... 72

የመኝታ ሥነ-ምግባር (አዳብ):-..... 73

ጥ 11: የመኝታ ስርአትን (አዳብ) ጥቀስ?..... 73

የአመጋገብ ሥነ-ስርአት (አዳብ):-..... 73

ጥ 12: የአመጋገብ ሥነ-ስርአት (አዳብ) እንዴት ነው?.....73

የአለባበስ ሥነ-ስርአት (አዳብ):..... 74

ጥ 13: የአለባበስ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ዘርዘር? 74

የመጋለብ ሥነ-ስርአት (አዳብ):..... 74

ጥ 14: የመጋገብ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ? 74

የመጋለብ ሥነ-ስርአት (አዳብ):..... 75

ጥ 15: የጉዞ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ? 75

ወደ ቤት የመግባት እና የመውጣት ሥነ-ስርአት(አዳብ):..... 75

ጥ 16: ወደ ቤት የመግባት እና የመውጣት ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?..... 75

የመጻፍ ሥነ-ስርአትን (አዳብ):..... 76

ጥ 17: የመጻፍ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ? 76

የመስጂድ ሥነ-ስርአት (አዳብ):..... 76

ጥያቄ 18: የመስጂድ ስነ ምግባርን (አዳብ) ጥቀስ? 76

የሰላምታ ሥነ-ስርአት (አዳብ):..... 76

ጥ 19: የሰላምታን ሥነ-ስርአት (አዳብ) ጥቀስ?..... 76

ፈቃድ የመጠየቅ ሥነ-ስርዓት (አዳብ):-..... 77

ጥ20: ፍቃድ የመጠየቅ ሥነ-ስርዓትን (አዳብ) ጥቀስ? 77

ለእንስሳት እዝነት ሲባል ሊኖር የሚገባው ሥነ-ስርዓት (አዳብ):- 77

ጥ 21: ለእንስሳት እዝነት ሲባል ሊኖር የሚገባውን ሥነ-ስርዓት (አዳብ) ጥቀስ?..... 77

የስፖርት ሥነ-ስርዓት (አዳብ):..... 78

ጥ22: የስፖርትን ሥነ-ስርዓት (አዳብ) ይጥቀሱ? 78

የቀልድ ሥነ-ስርዓት (አዳብ):..... 78

ጥ23: የተወሰኑ የቀልድ ሥነ-ስርዓቶችን (አዳብ) ጥቀስ?..... 78

የማስነጠስ ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ):..... 78

ጥ 24: የተወሰኑ የማስነጠስ ሥነ-ስርዓቶችን (አዳብ) ጥቀስ?..... 78

የማዛጋት ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ):..... 79

ጥ 25: የማዛጋት ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ) ምን ምን ናቸው?..... 79

የተከበረውን ቁርአን የመቅራት ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ):-..... 79

ጥ 26: የተከበረውን ቁርአን የመቅራት ሥነ-ስርዓቶችን (አዳብ) ይጥቀሱ?..... 79

የስነምግባር ክፍል..... 79

ጥ 1: የመልካም ስነምግባርን ትሩፋት ጥቀስ?..... 79

ጥያቄ 2: ኢስላማዊ ስነ ምግባርን የምንላበሰው ለምንድን ነው? 79

ጥ 3: መልካም ሥነ ምግባርን ከየት ነው የምንወስደው? 80

ጥ 4: የኢትሳን ባህርይ ምንድን ነው? መገለጫውስ?..... 80

ጥ 5: የበጎነት (የኢሕሳን) ተቃራኒ ምንድን ነው?.....81

ጥ6: የአደራ ጠባቂነት (አማና) ዓይነቶች እና መገለጫዎች ምን ምን ናቸው?.....81

ጥ7: የአደራ ጠባቂነት ተቃራኒው ምንድን ነው?.....82

ጥ8: ሐቀኝነት የሚባለው ባህርይ ምንድን ነው?.....82

ጥ9: የሐቀኝነት ተቃራኒው ምንድን ነው?.....82

ጥ10: የትዕግስት ዓይነቶች ስንት ናቸው?.....82

ጥ11: የትዕግስት ተቃራኒው ምንድን ነው?.....83

ጥ12: የመተባበር ስነምግባርን ይጥቀሱ?.....83

ጥ13: የዓይነ አፋርነት (ሐያእ) ስነምግባር ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?.....84

ጥ 14: የረሀራሄ ባህርይ መገለጫዎችን ጥቀስ?.....84

ጥ 15: የመዋደድ ባህርይ ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?.....85

ጥ16: ፈገግታ ምንድን ነው?.....85

ጥ17: ምቀኝነት ምንድን ነው?.....86

ጥ18: መሰለቅ ምንድን ነው?.....86

ጥ 19: ትሕትናን ምን ማለት ነው?.....87

ጥ20: እርምጃ የሆኑ የትዕቢት ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?.....87

ጥ21: ከተከለከለው የማጭበርበር ዓይነት የተወሰኑትን ይጥቀሱ?.....87

ጥ22: ሀሜት ምንድን ነው?.....88

ጥ23: ሐሜት ምን እንደሆነ ይግለጹ?.....88

ጥ24: ስንፍና ምንድን ነው?.....88

ጥ25: የቁጣ ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?.....89

ጥ26: መሰለል ምንድን ነው?.....89

ጥ 27: አባካኝነት ምንድን ነው? ስስትስ ምንድን ነው? ልግስናስ ምንድን ነው?.....90

ጥ28: ፈረ መሆን ምን ማለት ነው? ጀግንነት ምንድን ነው?.....90

ጥ 29: ከተከለከሉት የምላስ ቃላት መካከል ጥቂቶቹን ጥቀስ?.....90

ጥ 30: አንድን ሙስሊም ጥሩ ስነምግባር እንዲለበስ ሊረዱት የሚችሉ ስልቶችን ጥቀስ?.....91

የዱዓእ እና አዝካር ክፍል 91

ጥ 1: የዚክር ትሩፋት ምንድን ነው?.....91

ጥ 2:- የተወሰኑ የዚክር ጥቅሞችን ጥቀስ?.....91

ጥ3: በላጩ ዚክር ምንድን ነው?.....91

ጥ4: ከእንቅልፍህ ስትነቃ ምን ትላለህ?.....92

ጥ5: ልብስህን ስትለብስ ምን ትላለህ?.....92

ጥ6: ልብስህን ስታወልቅ ምን ትላለህ?.....92

ጥ 7: አዲስ ልብስ ሲለበስ የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?.....92

ጥ 8: አዲስ ልብስ ለለበሰ ሰው የሚደረግለት ዱዓ እንዴት ነው?..... 92

ጥ 9: ወደ መጻዳጃ ቤት ሲገባ የሚባለውን ዱዓ እንዴት ጥቀስ፤ ማለትም የምንጻዳዳበት ስፍራ?..... 92

ጥ 10: ከመጻዳጃ ቤት ሲወጣ የሚባለው ዱዓ እንዴት ነው?..... 92

ጥ 11: ከውዱእ በፊት ምን ትላለህ?..... 92

ጥ 12: ውዱእ ከጨረሰን በኋላ የሚባለው ዚክር ምንድነው?..... 93

ጥ 13: ከቤት ሲወጡ የሚባለው ዚክር ምንድነው?..... 93

ጥ 14: ወደ ቤት ሲገቡ የሚባለው ዚክር ምንድን ነው?..... 93

ጥ 15: መስጂድ ሲገባ የሚባለው ዱዓ እንዴት ነው?..... 93

ጥ 16: ከመስጂድ ሲወጣ የሚባለውን ዱዓ እንዴት ጥቀስ?..... 93

ጥ 17: አዛን ስትሰማ ምን ትላለህ?..... 93

ጥ 18: ከአዛን በኋላ ምን ትላለህ?..... 93

ጥ 19: በጠዋት እና ማታ የትኛውን ዚክር ትላለህ?..... 94

ጥ 20: ስትተኛ ምን ትላለህ?..... 95

ጥ 21: ምግብ ከሙብላት በፊት የምንለው ምንድን ነው?..... 95

ጥ 22: ምግብ በልተን የምንለው ምንድን ነው?..... 95

ጥ 23: እንግዳው ለጋባዥ የሚያደርግለት ዱዓ እንዴት ነው?..... 96

ጥ 24: አንድ ሰው ሲያስነጥሰው ምንድን ነው የሚለው?..... 96

ጥ 25:- ስብሰባችንን ጨርሰህ ስንነሳ የሚባለው (ከፋረቱል መጅሊስ) ምንድን ነው?..... 96

ጥ 26: መጓጓዣ ላይ ሲወጣ የሚባለው ዱዓ እንዴት ነው?..... 96

ጥ 27: በጉዞ ወቅት የሚባለውን ዱዓ እንዴት ጥቅስ?..... 96

ጥ 28: መንገደኛ የሆነ ሰው ነዋሪ ለሆነ የሚያደርግለት ዱዓ እንዴት ነው?..... 97

ጥ 29: ነዋሪ የሆነ ለመንገደኛው የሚያደርግለት ዱዓ እንዴት ነው?..... 97

ጥ 30: ወደ ገበያ ሲገባ የሚባለው ዱዓ እንዴት ነው?..... 97

ጥ 31: በቁጣ ጊዜ የሚባለውን ዱዓ እንዴት ጥቅስ?..... 97

ጥ 32: መልካም ላደረገልህ ሰው ምን ትለዋለህ?..... 98

ጥ 33: መጓጓዣ ሲዳከም የሚባለው ዱዓ እንዴት ነው?..... 98

ጥ 34: የሚያስደስትህ ነገር ሲያጋጥምህ ምን ትላለህ?..... 98

ጥ 35: የሚያስከፋህ ነገር ሲያጋጥምህ ምን ትላለህ?..... 98

ጥ 36: የሰላምታ አሰጣጥ እና ሰላምታን የመመለስ ስርዓት እንዴት ነው?..... 98

ጥ 37: ዝናብ በሚዘንብ ጊዜ የሚደረገው ዱዓ እንዴት ነው?..... 98

ጥ 38: ዝናብ ከወረደ በኋላ የሚደረገው ዱዓ እንዴት ነው?..... 98

ጥ 39: በንፋስ ጊዜ የሚደረገውን ዱዓ እንዴት ጥቅስ?..... 99

ጥ 40: ነጎድጓድ ሲሰማ የሚደረገውን ዱዓ እንዴት ጥቅስ?..... 99

ጥ 41: ፊትና ላይ የወደቀ ሰው ስታይ የሚደረገው ዱዓ እንዴት ነው?..... 99

ጥ 42: በሰው ዓይን ምክንያት አንዳች ነገር ይደርስበታል ብሎ የሰጋ ሰው የሚያደርገው ዱዓኦ?.....99

ጥ 43: በነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) ላይ ሰለዋት የምታወርደው እንዴት ነው?.....99

የልዩ ልዩ ክፍል..... 100

ጥ 1: አምስቱ የድንጋጌ ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?..... 100

ጥ 2: እነዚህ አምስቱ የድንጋጌ ዓይነቶችን አብራራ?..... 100

ጥ3: ሽያጭ እና ግብይቶች ብይናቸው ምንድን ነው?..... 101

ጥ4: አንዳንድ መሸጥ የተከለከሉ የግብይት ዓይነቶችን ጥቀሱ?..... 101

ጥ 5: አላህ ከዋለልህ ፀጋዎች የተወሰኑትን ጥቀስ?..... 102

ጥ 6: ፀጋዎችን በተመለከተ ግዴታችን ምንድን ነው? እንዴትስ ተገቢውን ሹክር እናደርሳለን?..... 102

ጥ 7: የሙስሊሞች በዓላት ምን ምን ናቸው?..... 102

ጥ8: ከወራት ምርጡ ምን ወር ነው?..... 103

ጥ9: ከቀናት ምርጡ ምን ቀን ነው?..... 103

ጥ 10: የዓመቱ ምርጥ ቀን ምንድን ነው?..... 103

ጥ11: የአመቱ ምርጥ ምሽት የትኛው ነው?..... 103

ጥ 12: ባዕድ ሴት በየህ ጊዜ ግዴታው ምንድን ነው?..... 103

13: የሰው ልጅ ጠላቶቹ እነማን ናቸው?..... 103

ጥ 14: ተውባ (ንሰሃ) ምንድን ነው?..... 104

ጥ 15: የትክክለኛ ተውባ ቅድመ ሁኔታዎች ምን ምን ናቸው?..... 104

ጥያቄ 16: በነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) ላይ ሰለዋት ማወረድ ማለት ምን ማለት ነው?..... 104

ጥ 17- "ሱብሐነላህ" (አላህ ጥራት ይገባው) ማለት ምን ማለት ነው?..... 104

ጥ 18 - "አልሐምዱሊላህ" (ምስጋና ለአላህ ይገባው) ማለት ምን ማለት ነው?..... 105

ጥ 19 - "አላሁ አክበር" (አላህ ከፍ ያለ ነው) ማለት ምን ማለት ነው?..... 105

ጥ 20: "ላ ሐውላ ወላ ቁወተ ኢላ ቢላህ" (በአላህ ካልሆነ በቀር ምንም ሃይልም ሆነ ብልሀት የለም) ማለት ምን ማለት ነው?..... 105

..... 105

ጥ 21: "አስታግፈሩላህ" (አላህን መሀርታ እጠይቃለሁ) ማለት ትርጉሙ ምንድን ነው?..... 105

መደምደሚያ 106

ምስጋና ለአላሁ ይገባው፤ ተጠናቀቀ